

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
ДРУГА СЕДНИЦА
ПРВОГ РЕДОВНОГ ЗАСЕДАЊА
Трећи дан рада
28. март 2018. године

(Седница је почела у 10.10 часова. председава Владимир Маринковић, потпредседник Народне скупштине.)

*
*   *

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Добар дан, поштоване даме и господо народни посланици. Настављамо рад Друге седнице Првог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2018. години.

На основу службене евиденције о присутности народних посланика констатујем да седници присуствује 58 народних посланика.

Ради утврђивања броја народних посланика присутних у сали, молим народне посланике да убаце своје идентификационе картице у посланичке јединице електронског система за гласање.

Констатујем да је применом електронског система за гласање утврђено да је у сали присутно 85 народних посланика, односно да су присутна најмање 84 народна посланика и да постоје услови за рад Народне скупштине.

Обавештавам вас да су спречени да седници присуствују следећи народни посланици: др Иван Бауер, др Милорад Мијатовић и мр Иван Костић.

Прелазимо на тачке 1–5. дневног реда (наставак заједничког начелног претреса):

- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О НАЦИОНАЛНОМ ОКВИРУ
КВАЛИФИКАЦИЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О УЏБЕНИЦИМА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПРОСВЕТНОЈ ИНСПЕКЦИЈИ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ЕЛЕКТРОНСКОЈ УПРАВИ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О НАЦИОНАЛНОЈ ИНФРАСТРУКТУРИ
ГЕОПРОСТОРНИХ ПОДАТАКА.

Настављамо расправу по редоследу народних посланика према пријавама за реч.

Реч има први на списку, Муамер Зукорлић.

Изволите.

МУАМЕР ЗУКОРЛИЋ: Даме и господо, поштовани присутни, осврнућу се на три предложена закона из области образовања и нагласити да су ови предлози резултат стварне потребе као и резултат нужности усклађивања наших стандарда с европским стандардима, али пре свега због сопствених потреба. Тако да те две чињенице нас наводе на одлуку да народни посланици Странке правде и помирења у дану за гласање подрже ове понуђене законе. Дакле, закони су последица потребе. Ван сваке сумње, они ће отклонити извесне сметње с којима смо се досад суочавали по питању примене кровних просветних закона.

Везано за национални оквир квалификација, овим законом оствариће се претпоставке да се оно што је предвиђено кровним законом примени ефикасно у пракси.

Што се тиче закона о просветној инспекцији, сматрам веома битним, па чак и нужним, да што пре добијемо овај закон како би се решили нагомилани проблеми везани за број просветних инспектора као и за потребу ефикасног и успешног спровођења инспекцијског надзора на свим нивоима одгоја и образовања; дакле да будемо у прилици да то реализујемо.

Инспекцијски надзор, односно надзор просветне инспекције један је од кључних фактора и неминовних полуга како би се поједине аномалије које нам се гомилају у просветном систему почеле што пре отклањати. Не знам каква је ситуација овде у Београду, али у унутрашњости Србије, посебно на простору Санџака, имамо извесну концентрацију разних пропуста у организацији школа, појаву злоупотребе положаја од стране појединих директора, појаву спреге између појединих директора и појединих центара моћи, укључујући факторе криминала. Дакле, то су учестале појаве у Новом Пазару и другим градовима Санџака. Инспекцијски надзор није једини али је врло битан фактор како би се ове појаве сузбиле и у могућој мери елиминисале.

Што се тиче закона о уџбеницима, он представља један веома важан искорак и отклонио је извесне негативне појаве које смо уочили у искуству примене претходног закона, о чему је већ било речи, посебно када су у питању тзв. нискотиражни уџбеници, као и могућност примене уџбеника у образовању националних заједница.

Не бих се устезао да поменем већ помињану појаву тешких торби за ученике нижих разреда. Ово питање је више пута третирано – додуше, ово питање је понекад и извргавано иронији – али ово питање је питање заштите детета. Не може дете из првог разреда носити торбу од седам и девет килограма. Дакле, то је питање од кога не можемо побећи, с којим се морамо суочити. Оно није директно везано за овај закон, али јесте за примену овог закона и морамо наћи начина како да ажурирамо учитеље и наставнике, да уредимо могућност коришћења уџбеника и заштитимо децу од ове појаве.

У сваком случају, треба што пре донети ове законе како бисмо били у прилици да се у целокупном одгојно-просветном систему суочимо са суштинским проблемима, проблемима васпитања и образовања, проблемима који нас ометају да систем образовања буде главни фактор једне целокупне менталне обнове нације, која нам је потребна после четрдесет година владавине комунизма и тридесетак година овога хаоса који смо имали деведесетих. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Реч има народни посланик Јован Јовановић.

Господин Јовановић је одустао.

Следећи на списку је др Муамер Бачевац.

Изволите.

МУАМЕР БАЧЕВАЦ: Уважене колегинице и колеге, уважени грађани Републике Србије, уважени министри и гости, желим да кажем да је данас наша школа пред великим изазовом. Тај изазов налази се, пре свега, ван школе, не у самој школи. Ми смо данас сведоци успостављања и раста једног новог система, дигиталног система, који непрестано расте, непрестано се шири и велики је конкурент данашњем облику школе. Подсетићу вас да се данас обистињује велика теорија Лава Виготског о психичком развоју човечанства, који је лепо рекао да људска психа, односно психички развој доживи помак онда када се уведу нова оруђа у процесима сазнања. Господо, то се десило у ситуацији изналаска штампарије, када су људи веома лако проширивали своје књиге и умножавали их. То се дешава и данас када дигитални свет расте великом брзином, ширећи податке и информације.

Школа у данашњем облику не може бити такмац таквом једном систему, који непрестано расте и умножава се. Али може ли се школа супротставити овом систему? Може. Које су предности школе које треба форсирати у реформама, а ова влада, с овим министарством, започела је озбиљну реформу школства у Србији? Које су шансе на које треба да обратите пажњу, господине министре?

Прва шанса је разлика између податка и знања. Наш се учитељ не може опскрбити с толико информација и података да конкурише једној електронској бази података. То је немогуће. Наши учитељи и наставници би испали смешни у тој ситуацији. Али шта се може? Може се форсирати знање, а знање је један смислени систем у којем ти подаци добијају некакав значај и смисао. Најбољи пример вам је Менделејевљев систем хемијских елемената, где је кроз један знанствени систем приказана комплетна хемија, комплетни основи хемије су дати кроз овај систем знања. То треба форсирати, такав приступ и такав готов производ треба наставници да презентују нашој деци ако желимо помака, а помака мора бити.

Друга ствар која даје предност школи, господо – школа мора бити место пунокрвног живота сваког нашег ђака и сваког нашег детета. Наша деца су, и поред силних мрежа, интернета и веза, алијенирана, отуђена, сама,

несигурна, благо депресивна. Школа мора бити место њихове социјализације, њиховог сусрета са другим, њиховог разговора са другим, њиховог одрастања.

То су, господо, предности школе које морамо форсирати. Као ниједан други систем у држави, у модерном систему, модерном апарату државе ми не можемо наћи у образовању оптималан модел, то је немогуће. Ми не знамо какве ће потребе бити за двадесет година, шта ће историја, култура, економија тражити у том тренутку, па још додатно образовати наставнике, треба нам још од пет до десет година за тај профил.

Шта ми можемо, тешко је рећи, али узмимо модел малих развијених држава наше величине, које данас постижу најзначајније напретке у знању: Финске, Данске, Норвешке, Шпаније, Кореје – они су се определили за флексибилну школу, за флексибилно образовање. Код њих не постоји предметни систем, не постоје часови, класични. Они су се определили за придавање велике улоге и иницијативе наставнику, и то је једина шанса. Они немају предмет, они то формирају у облику тематских модула, проблемских модула и на тај начин стално модулирају, иновирају, стално унапређују час.

Ми овде причамо о нечему што су смернице којима морамо усмерити нашу школу. Оно што је битно и оно што вам ја управо причам је једини модел напретка у који можемо поставити наше образовање. Наше школство то може и наши наставници су кадри да то учине.

Такође је битно рећи да не можемо супротставити ово што сам ја рекао ономе што смо јуче чули. Фиксирани уџбеници, који су дати једном засвагда, које пише један човек, издаје један издавач – па то је сулудо! Јуче је, синоћ, господо, откривен нови орган у једном америчком истраживачком центру. Нови орган, који се зове интерстицијум, нађен је посматрањем уживо. Нема анатомије сецирањем, *post mortem*, него је уживо нађен синоћ. Кад би то било у том уџбенику објављено? За двадесет година!

Јесте предност, министре, оно што сте рекли. Електронски уџбеник је тешко направити, али он је најјефтинији. Бесплатно је ширење, једним кликом „апдејтујете“. То је предност. Не „апдејтујете“ него „даунлодујете“. То је још већа предност. Свакодневно ажурирање. То је најбитнија ствар, господо.

Ја сам свој супспецијалистички испит прошле године спремао из најмодернијег Браунвалдовог уџбеника из 2015. године. Он је данас већ застарео и сулудо је да ја купујем ту књигу уопште; ја већ улазим у научна истраживања и препоруке. То треба да научимо нашу децу. То је једини смер.

Веома сам задовољан вашим радом у овој тешкој ситуацији, са мањком пара. Ви заиста дајете нове могућности. Улазимо у реформе првог и петог разреда основне школе, заокружићете нешто. Ови закони су бриљантни, права мера европских закона, нешто што ће дати шансу нашој деци да уђу у такмичење с дететом из Масачусетса или с дететом на Камчатки.

Шта је важно? Као представник бошњачког народа овде желим да кажем да сте ви заиста показали напор, и ја ћу то похвалити, да се изнађу решења за неке термине који су основне одреднице за посебности бошњачког народа. Потписали сте меморандум са Заводом за издавање уџбеника, са Бошњачким националним вијећем и то ће продуковати нове уџбенике. Драго ми је што је ваше министарство на нивоу задатка, што није ускогрудо, што је исто према свим грађанима ове државе.

Синоћ смо чули да се неки националисти позивају на Данила Киша. То је апсурд. Па, оно што прича Бошко Обрадовић, то је Киш назвао баналном идеологијом, идеологијом баналности и кича. Цео свој живот и радни век он је посветио борби против тих усконационалних интереса против човекољубља, против посебности сваког човека, јединке.

Оно што желим да кажем јесте, а то је можда несрећна околност, да ми тежимо једносменском раду у Београду, што је најбољи модел за преношење знања, значи рад, ваншколске, ваннаставне активности су најбитније, у фокусу и за њих треба дати много времена. Господо, деца у Новом Пазару иду у три смене у школе. Ми решавамо тај проблем. Школе имају до 1.900 ђака, што је апсолутни рекорд и то је добра ствар; ми се томе радујемо, то је расадник будућег напретка Србије. Молим вас, ви сте показали заиста и вољу и жељу и ми смо направили у прошлом мандату (наравно, наша коалиција, у којој је и СНС у Новом Пазару) три школе, лепе школе, реновирали једну, удвостручили, реновирали све школе, али још имамо тај текући проблем.

Захваљујем вам се на иницијативи коју сте у Новом Пазару изразили, да ћете уз помоћ европских фондова покушати да обезбедите одређену своту за изградњу још једне школе и обданишта. Нажалост, та ваша иницијатива је у Новом Пазару интерпретирана јако погрешно; представници опозиције истичу да ви у буџету тренутно имате шест милиона евра за ту употребу. Господо, шест милиона евра је довољно за пет школа. Али желим да овде, због јавности и грађана, потврдимо вашу иницијативу и кажемо на који начин ћете ви нама помоћи, да је то преко европских фондова, да ћете ви уз нашу помоћ – а Град Нови Пазар је успео да нађе парцелу и припреми идејно решење – успети да ове своте новца добавите и да то не постоји фиксно, тренутно, у вашем буџету.

Подсетићу да је по Кривичном закону, по члану 344, кажњиво изношење одређених ствари којима се манипулише и преносе лажне вести и да је таква ствар кажњива до три године.

На крају, желим да вам захвалим на једном добром приступу и да подржим испред своје Социјалдемократске партије, јер овакав сет закона... Наравно, просветна инспекција је јако битна. Можда најбитнији део ових закона јесу оне мере против корупције, које су практично у сваком члану инволвиране. Посебно вас молим да и ви као министар, који заиста показује једну жељу, алтруизам да докине корупцију, с којом ћемо имати борбу током

целог нашег живота, да пазимо на ове ствари, јер конкуренција продукује, даје најбоље продукте, али увек је ту близу и корупција и о томе морамо водити рачуна.

Наш лидер, господин Расим Љајић, велики је поборник реформе у школству. Ми имамо у оквиру СДПС-а једну целу стратегију, платформу; то се види кроз рад министарстава којима руководи господин Љајић, која увек унапреде одређену ствар и увек дају нови инпут, нови начин објашњавања, нови ток и увек добре резултате.

Социјалдемократска партија Србије ће подржати, са задовољством, предложене законе. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, др Бачевац.

Реч има министар Младен Шарчевић.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Добар дан, да поздравим све народне посланике и председавајуће. Само да кажем пар реченица везано за ову тему.

Једна је тема како стати на пут корупцији, манипулацијама, сукобима интереса. Наравно, и законима и мерама и контролом. Увек је најбољи систем да много људи контролише, што је могуће већи број; тада као да сте упалили светла, тада је заиста простор за манипулацију јако мали. Новим системским законом ми ту видимо улогу савета родитеља као једног јако битног фактора у том делу, који то могу са нама да посматрају, не као контролоре наставника.

Увек када говоримо о неким мерама, говоримо о оним лошим појавама. Заборавимо да оне боље појаве чине већину, а само ради оних за које то треба да се деси. Имамо нову категорију мерења, екстерног вредновања школа и она ће бити ускоро представљена јавности, јер смо цео циклус петогодишњи с овим мерама затворили. Ту ће поглавље Етос бити врло видљиво, ја бих волео чак и на универзитету да буде на том нивоу колики ће бити на предуниверзитетском делу.

Али ту ће бити везано и са финансијама. Неће одговарати наставном кадру, наставничком већу ниједне установе, да га представља директор који нема у себи те квалитете, јер ће имати мање пара. Имаћемо врло јасне механизме, рационалне и логичне. Све друго би била празна прича.

Што се тиче потребе за новим школама, имамо мали број места у Србији где је то... Нажалост, што немамо више па да се помучимо, увек је лакше наћи пара, верујте. Оно што сад радимо, и због чега је сад та прича мало дошла до вакуума, јесу два велика посла која иду у сусрет томе. Један је процес мреже, који се управо ради. Знају колеге из Министарства државне управе и локалне самоуправе, јер је другачији однос власништва над основним и средњим школама итд., али ми смо ту ставили у погон сав капитал простора института, факултета. Ових дана ћемо имати врло велике најаве шта треба да урадимо са свим нивоима образовања. То су теме које нису деценијама диране. Значи, имамо озбиљне проблеме управо на високом образовању, али имамо и сазнање да у неким срединама фали школа.

Обишао сам око 80% општина, својим оком видео, ушао у одељења школа у Новом Пазару и пребројао ученике, то радим свуда, значи, 39-40. Сада замислите учитеља или наставника када од тих 39-40 има троје деце по ИОП-у, где је то страхан проблем, он не може да одржи концентрацију ни остале великобројне популације у одељењу а камоли да њима посвети пажњу. Значи, нама недостају ресурси за педагошке асистенте. Имаћемо их за следећу школу јер ћемо имати електронско вођење плате, знаћемо где систем цури, а цури, и моћи ћемо то да закрпимо из истог буџета.

Градња школа је нужна, биће приоритети као што је Пазар, свакако, и мали број градова у Србији, нажалост. Имамо обрнуту тенденцију, а то је већи број празног простора. Ми смо почели прошле године на примеру Београда оптимизацију и решили питање предшколаца у добром делу, решили питање спајањем школа.

У делу системског закона о образовању постоји сада много добрих решења, рационалних, да се не расипају ресурси где не треба, а тамо где треба да се гради градиће се. Са министром Вујовићем већ сам почео да радим на ту тему и мислим да ћемо успети можда да од 1. септембра један мањи број установа, 10-15%, посветимо једносменском раду. И када бисмо имали све паре света, не бисмо могли том брзином да испројектујемо, да подигнемо капацитете, али нова стратегија, која ће се надовезати на постојећу, која ће ових дана почети да се ради, до 2030. године, предвиђа да о свему овоме водимо бригу. До тада се неке ствари морају решавати по неком приоритету, као што је бар још једна основна школа у Пазару. Али и капацитети средњих школа су на издисају.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре.

Реч има народни посланик Ненад Константиновић.

Није присутан.

Реч има Владо Бабић.

ВЛАДО БАБИЋ: Поштовани председавајући, цењени господине министре са сарадницима, поштоване колегинице и колеге народни посланици, законом о уџбеницима уређује се припремање, одобравање, издавање, повлачење и праћење уџбеника и уџбеничког комплета, као и приручника и додатних наставних средстава за основну и средњу школу. У суштини, уџбеник је основно дидактички обликовано наставно средство које се користи у образовно-васпитном раду, чији је садржај утврђен планом и програмом наставе и учења.

Ја ћу се данас осврнути на уџбенике писане језиком и писмом националних мањина који су издати на територији Републике Србије, с посебним освртом на буњевачку националну мањину. Такав уџбеник може бити превод одобреног уџбеника на српском језику, а може имати додатак уз уџбеник који се користи за реализацију прилагођеног дела програма наставе и учења за оне предмете који су јако битни и значајни за националну мањину.

Уџбеници написани писмом и језиком националне мањине су нискотиражни уџбеници, где су трошкови производње, односно штампања, као и зависни трошкови већи од малопродајне цене истих. Такав уџбеник се издаје само у случају када се на језику и писму националне мањине изводи образовно-васпитни рад.

План уџбеника на језику и писму националне мањине као и уџбеника за предмете од општег интереса за националне мањине, на предлог Завода и националних савета националних мањина, а по добијеном мишљењу Националног просветног савета, на крају доноси министар.

Националне мањине, да би уопште биле у прилици да затраже могућност да се на њиховом језику и писму изда уџбеник, морају претходно да изврше стандардизацију језика. Тако је и буњевачка национална мањина након завршетка рада на стандардизацији буњевачког језика доспела до позиције да се већ пишу и штампају уџбеници за ученике основних школа који изучавају предмет Буњевачки говор са елементима националне културе.

За нас Буњевце стандард је нешто што смо прописали кроз речник, правописни и граматички приручник, на који и какав начин то пишемо ми Буњевци данас у 21. веку у нашим медијима, књигама и белетристици; у суштини, и на који начин се ми Буњевци обраћамо садашњој власти и државним органима.

Стандарди сами по себи представљају услове који се односе на садржину, педагошко-психолошке захтеве, дидактичку и методичку обраду, као и језичке захтеве, израду, графичку, ликовну и техничку опремљеност уџбеника, а у зависности од облика, медија и намене.

Читавих петнаест година било је потребно да се прогласи стандард буњевачког језика. Приручник за граматику, правопис и речник требало би да изађу из штампе до краја ове године. У овом првом издању речника не налазе се и речи сомборских Буњеваца. За припрему, писање и штампање овог изузетно битног документа за нас Буњевце било је потребно неколико година тешког теренског рада и истраживања са праћењем најчешћих језичких појава, пре свега икавице, која је на подручју Суботице и Сомбора добро очувана у смислу коришћења глаголских и именских наставака као и начина коришћења падежа.

Наиме, матерњи језик је камен темељац за сваку националну мањину, па и тако нашу буњевачку, ради очувања националног идентитета једне мањине. Кроз историју, Буњевци су се национално самоидентификовали, тако да имамо наш језик, наш говор и наш препознатљив дијалект. Буњевци су на ове просторе дошли пре 330 година, а прва књига на буњевачком језику штампана је у Риму почетком 17. века.

Ми се трудимо, пошто имамо свој матерњи језик, у томе ћемо и успети, јер желимо да дођемо на највиши лингвистички ниво. Тако да ћемо ми Буњевци сами да бринемо о нашем језику и да га стално унапређујемо.

Дуги низ година вршена је асимилација и оспоравање Буњеваца као националне мањине. Врхунац те асимилације и оспоравања догодио се 1945. године када је декретом Буњевцима забрањено да се изјашњавају као Буњевци. Укинуте су и све школе које су постојале на буњевачком језику, тако да је у мом родном месту Чонопљи укинута буњевачка школа, коју су похађали мој деда, моја мајка до 1945. године. Надлежним службама у Покрајини поднели смо захтев за укидање овог декрета. На овај начин нашу националну заједницу желимо да ставимо у равноправан положај с другим заједницама.

Сада имамо језик као врсту идентификације, што је за нас јако битно и важно. Важно је да се кренуло с мртве тачке, тако да, што се тиче службеног језика, у овом тренутку Буњевачки национални савет као легитимни представник нас Буњеваца неће тражити целовиту наставу на буњевачком језику. Сада и наша деца, наши школарци имају уџбенике написане по овом стандарду и на матерњем језику.

У дану за гласање СНС ће подржати овај закон. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Бабићу.

Реч има Радослав Милојичић.

РАДОСЛАВ МИЛОЈИЧИЋ: Даме и господо посланици, уважени министре и председавајући, пре свега, имамо неколико замерки, а то је да ови закони нису повезани једни с другима, да је Скупштина опет сазвала ову седницу по хитном поступку и објединила пет различитих закона и пет различитих тема о којима ми као посланици треба да расправљамо.

Наравно да је предлог и Демократске странке увођење електронских уџбеника и да ми против тога немамо ништа, требало је и раније о томе да се расправља, али имам питање, господине министре – да ли сте сагледали равнотежу између увођења овог закона, електронских уџбеника и реалног стања у каквом се налазе наши ученици, материјалног стања њихових родитеља, инфраструктуре у школама, превоза за ученике.

Ја овде предлажем један закон већ годину и по дана. Нисам, наравно, наишао на одобрење владајуће већине. Чак сам предложио да не предлажем ја тај закон већ неко из Српске напредне странке, како бисмо о њему расправљали.

Ми данас имамо у Србији око 800.000 деце која су обухваћена основним и средњим образовањем. По нашим подацима, 50.000 деце је сваког дана гладно. Педесет хиљада деце нема за ужину. Закон који Демократска странка и ја предлажемо већ годину и по дана је то да ученици чија оба родитеља не раде... Не за све ученике, већ за ученике чија оба родитеља не раде, да је држава дужна да обезбеди бесплатне уџбенике, бесплатан превоз од куће до школе и бесплатну ужину.

Пре недељу дана боравио сам у селу Ратари. Посетио сам једну породицу где живи самохрана мајка; нажалост, изгубила је супругу. Њену ћеркицу која похађа трећи разред основне школе возач аутобуса избацио је

из аутобуса зато што нема новац за карту. То је данас реалност у Србији. Не кажем ја да сте за то криви ви, не кажем да је за то крива ова влада. То је проблем с којим се суочава Србија већ дуги низ година, само је тај проблем нижег или већег степена.

Како ћемо ми данас објаснити да деца треба да користе електронске уџбенике? То је нормално, то је у реду и то се дешава свуда у свету. Како детету да родитељи који не раде обезбеде таблет или компјутер, пре свега таблет, да би користило електронски уџбеник када то дете данас нема за ужину, када је то дете данас гладно, када му родитељи не раде?

Да ли сте сагледали равнотежу између ниских примања просветних радника, којима је Српска напредна странка смањила примања? Да ли је то морало због финансијске консолидације земље или није, уопште не желим да улазим у то; кажем да је Демократска странка дала предлог да се уведу електронски уџбеници, али да ли постоји равнотежа и да ли је компатибилно стање између џепа наших родитеља, наших просветних радника и овог закона?

Ако сте овај закон предложили на трагу онога што је премијерка рекла пре годину и нешто дана, када је бирања, да је приоритет Србије дигитализација, у тренутку када 60% Србије нема канализацију, када 60% оних у Србији који имају бунаре има загађену воду, коју не може да користи, а до њих није дошао градски водовод, то је погрешно. Не можете ви да купујете нов телевизор у тренутку када немате кров или вам кров прокишњава. Не кажем да је овај закон лош, само постављам питање да ли је компатибилан са материјалним стањем пре свега родитеља, а онда и ученика.

Напомињем да је поражавајући податак да је у укупној популацији Србије само 17,3% учешће деце. Такође, овде сам предложио закон да свим брачним паровима који немају децу држава обезбеди бесплатну вантелесну оплодњу. Ни тај закон није дошао на дневни ред.

Толико, немам више времена. Заиста ми је жао, ово су изузетно важне теме. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Милојичићу.

Реч има министар Младен Шарчевић.

Изволите, министре.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Свакако сте набројали многе битне теме за живот и рад било које установе.

Заиста, различитост по Србији и сиромаштво, ја то видим, знам, обишао сам школе баш у општини и неким селима где сте ви живели, у том крају, видео да још има пољски ве-це и већ смо нашли средства да то превазиђемо. Није било ни пројекта.

Да бисмо решили велика питања, ја сам увек присталица да решавамо оне мале кораке који могу да се реше. Задесили смо један пројекат који је у Хоризонту 2020, тиче се школских кухиња и исхране. Значи, запустили смо то као ресурс и то обнављамо. Видећемо који су капацитети јер негде нам

ученички стандард, негде предшколске установе имају велике капацитете. То су два питања: једно је безбедност хране и квалитет, који... Заиста, када идемо преко спољних добављача, никад нисмо сигурни шта ћемо добити. Било је често случајева разних тровања.

Овде школа постаје неко ко може да значајно допринесе. Ако смо говорили да ови закони о уџбеницима треба да појефтине уџбеник и да га дистрибуира ђачка задруга, значи то је 15% уштеде, па пута број ђака, није мала пара. Ја сам сугерисао да један део дају на униформе, један део на ужине, о чему причамо. И, може се испомоћи док држава буде богатија да све то уради како треба. Мислим да је то добар модел, да не седимо скрштених руку, да може свако сам нешто да уради.

Ви имате јако квалитетних школа, средње школе које производе штошта, имају одличне капацитете. Био сам у Паланци у средњој школи. Тамо ће се уложити триста милиона динара. Она школа заслужује, сама је одрадила пуно ствари где је била вредна и поштована због тога.

Верујте, када је у питању куповина таблета, то ће држава да уради. Ми имамо јако високе ставке и кредит који ће реализовати наше министарство заједно са министарством господина Љајића, који је задужен за мрежу а ми смо задужени за опрему и обуке. Сваком градоначелнику где одем говорим – немојте им поклањати било које ствари, почните таблете, и то ћемо радити.

Ми смо успели да опремимо довољно школа без пара, да крене информатика. И кренула је. Значи, радимо на томе и имамо стално донаторе. Увек имамо донаторе и тога се не одричемо, да би прича ишла у добром смеру.

Интернет. Знамо да у почетку нека деца неће имати код куће интернет, имаће га у школи. Зато ће се управо у тим срединама прећи на продужени боравак и рад у школи, где ће учење и коришћење интернета бити повезано. О томе смо водили рачуна, заиста, имамо такве средине.

Значи, много тимова у Министарству просвете бави се свакодневним, овоземаљским питањима. Верујте ми да је потпуно другачије када читате извештај и када одете на лице места, упознате људе и видите то као ситуацију. Али онда подстичемо људе, пуно тога могу сами да ураде. Негде су локалне самоуправе богатије, негде су ова питања решена. Значи, правимо једну причу.

Ако мене питате, ја бих сваком таквом ученику обезбедио и патике и јакну.

А онда, питање бесплатних уџбеника... Неко ко може да плати све – сада то није ни филозофско питање – у овом тренутку заиста га не треба мазати већ те паре усмерити управо за ово о чему и ви говорите.

Значи, има ту још доста посла, али мислим да управо све ово што сте ви набројали ми радимо.

Превоз. Значи, не постоји још ситуација да се нама нека локална самоуправа није јавила. Питање рада школске управе – ми смо шест начелника променили. Значи, за такве ствари се проналази новац, за превоз на Косову и Метохији, на свим другим ставкама. Заиста, само тамо где локална самоуправа није урадила свој посао или је паре преусмерила за неку другу ствар, ми се мешамо и тражимо решење. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре Шарчевићу.

Следећи је народни посланик Маријан Ристичевић.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господо народни посланици, постоји изрека да је најбоља школа она која се изучи на туђим грешкама, а школарина најјефтинија. Зато говорим, с обзиром на то да нас је претходни посланик који је говорио обучавао колико су деца гладна – ми треба да научимо на њиховим грешкама, на грешкама људи који су потрошили три милијарде више него што им је буџет дозвољавао. Потрошили су пет својих општинских буџета више него што су имали право.

Па када узмемо да неко прича о кифлама, а, рецимо, његова десна рука Србољуб Симоновић, звани Срба Сисавац, ја бих рекао „исисавац“, из општинске касе уплати 2.610.000 динара Удружењу „Шарпланинац“, навали се Шар-планина...

(Председавајући: Вратите се на тему, господине Ристичевићу, молим вас – закон о уџбеницима, о просветној инспекцији. Изволите.)

Господине председавајући, говоримо у начелу, говоримо о школству, говоримо о више закона и ако ја кажем да се школарина не мора плаћати овако, да у уџбеницима треба да пише да Удружење „Шарпланинац“ и „Навали се Шар-планина“ не треба да добије 26.000 дечјих obroка за годину дана, онда је то и те како везано за уџбенике.

У уџбеницима не сме да пише да, рецимо, извесни табација, звани Игор Миленковић Мачак, бивши одборник те разбојничке дружине, који је за фудбалски општински клуб, ово мора да уђе у уџбенике, уплатио 21.717.585 динара за годину дана, значи преко 200.000 евра... Значи, овде имате преко 210.000 дечјих obroка.

Када вам тако неко ко у своје село из Глибовца, кога представља Саша Стевановић Шаки, кум, буквално кум, добије петнаест милиона динара или 150.000 дечјих obroка, онда када такав, који попије за једно вече 457.710 динара (ово да се унесе у уџбенике) и попије 343 пива: 65 флаша „лава“, 135 флаша „туборга“, 143 „хајнекена“...

(Председавајући: Колега Ристичевићу, молим вас, вратите се на тему.)

Па у уџбенике мора да уђе. Када неко попије четири хиљаде и нешто...

(Председавајући: Мислим да то нема везе с темом.)

Како нема везе? Хоћете ли о комасацији?

(Председавајући: О уџбеницима, о просветној инспекцији...)

Наравно да можемо да причамо и о комасацији, јер је сет закона ту.

Када неко тако троши дечје оброке и тако списка јавни новац, онда кад он говори треба схватити да су то пенцетирани образи, од њихових образа можеш војничке цокуле да правиш. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик проф. Дубравко Бојић.

(Гордана Чомић: председавајући, да ли да тражим реплику или не, када мало о образима причамо овде?)

ДУБРАВКО БОЈИЋ: Морате ми време мало зауставити.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хоћу.

Извините, наставите. Одговарао сам колегиници Чомић.

ДУБРАВКО БОЈИЋ: Даме и господо народни посланици, наставља се добро препознатљив манир рада Владе да доставља Народној скупштини предлоге закона које треба изгласати по хитном поступку. Како су на данашњем дневном реду и три закона из области образовања, Српска радикална странка сматра да ове законе никако није требало обједињавати, већ о сваком појединачно водити одвојену расправу.

Образовање се мора доживљавати као свакодневна, као научна и као државна потреба јер је образовање најважнија друштвена делатност. Знања, вредности, ставови и уверења која усвајамо кроз образовање усмеравају наше животе. Наравно, образовне установе нису једине у којима се стичу знања и вредности – ту су медији, друштвене мреже, интернет – па, ипак, формално образовање и васпитање има и треба да има пресудни утицај на обликовање наших погледа на свет, стил и начин живота.

Бројне су рђаве појаве у нашој просветној стварности, као што су проблеми односа између система и стварног живота, између стручног и политичког, традиције и модерног, финансирања и трошења новца, националне вредности система образовања, да ли смо ваљано дефинисали и да ли на прави начин користимо образовање као национални ресурс развоја. Основно питање новог тржишног понашања у образовању је шта се плаћа а шта се добија за новац који држава издваја за образовање, да ли ширење бизниса у образовању доприноси његовом квалитету.

Српска радикална странка сматра да је знање један од основних ресурса развоја друштва и појединца. Постоје знања која нас воде у слободу или у ропство, у истину или у заблуду, у опште добро или егоистични интерес. То су темељни разлози због којих организовано друштво, а то морамо бити, мора преузети одговорност за стање и развој институција образовања и њихово функционисање.

Имамо пораст броја образованих али и пораст броја незапослених. Фабрикујемо много кадрова, а запостављамо квалитет и њихову стручност. Овом тренду је допринела значајно и „Болоња“, која је својим давањем, да не кажем дељењем, акредитација за студијске програме и установе значајно урушила квалитет образовања и довела до много звања, а мало знања, тј. до

много диплома иза којих не стоји знање. Нема драстичнијег облика економског подривања система земље од фабриковања неспособних и нестручних кадрова. Таквих је примера, нажалост, много. Да ли има икога у овој сали да не зна неког ко заузима неки положај, ко има квалификацију али, нажалост, не и способност?

Квалитетно образовање на свим нивоима је залог за бржи развој друштва. Школа не одређује циљеве и систем вредности образовања, то је надлежност државе. Друштво налаже школи која знање и вештине и које вредности треба да пренесе младом нараштају. Школа се у нашим условима не јавља као преносилац жељених вредности јер их друштво није одредило. Политика обликује власт али и људске карактере јер се доносе одлуке са добрим или рђавим последицама.

У Србији је све више младих људи који не користе своје знање у професији коју обављају не зато што не знају већ зато што обављају послове који не одговарају њиховом формалном образовању. Дакле, имамо знање за незапосленост или знање за рад изван одговарајуће струке.

Свако друштво треба да изграђује изванредан идеал човека. Који је то идеал у Србији двадесетих година трећег миленијума? Младима су неопходна примењива, практична и корисна знања. У томе пресудну улогу имају наставници и уџбеници. Наставник је познавалац знања из свог предмета и своје дисциплине. Нама су потребни чврсти критеријуми квалитета наставе. То важи и за етичке и васпитне захтеве у вредносном стандарду уџбеника. Уџбеник мора да доприноси развоју и очувању националног и културног идентитета народа, да подржава толерантан однос према другим етничким и верским заједницама. У уџбенику се афирмишу принципи демократије и људских права, поштује се родна равноправност, чиме се доприноси формирању позитивног односа према раду, знању, друштвеној солидарности, изграђивању позитивних међуљудских односа. Истовремено, уџбеник мора бити и ценом доступан свима онима који га користе.

Када смо код уџбеника, његовог одабира и примене, не могу а да не укажем на један феномен који се провлачи још од времена мога студирања, а то је да многи професори условљавају, да не кажем уцењују, студенте да користе баш њихов уџбеник или скрипта.

У овом Предлогу закона о уџбеницима има доста проблема у члановима 2, 16, 18, 19, 23. и 34. Нема директне везе између подизања квалитета уџбеника и унапређења квалитета образовања. Књига је само пасивни чинилац у активној интеракцији на релацији ученик–наставник. У закону се више третира техничка, а не садржинска, етичка, васпитна, сазнајна димензија. На пример, наводи се да негативно утичу на квалитет уџбеника смањење хонорара ауторима, смањење броја илустрација уџбеника у боји, одабир мање квалитетног папира. Суштина закона није процедура одобравања уџбеника. У члану 18. није разрађен стандард квалитета

уџбеника, чије оквире чине тековине и достигнућа савремене науке, прилагођеност психофизичким, узрасним и личним образовним потребама детета, ученика и одраслог.

Српска радикална странка сматра да у закону о уџбеницима треба указати на проблем преоптерећености непотребним садржајем на свим нивоима образовања. Испричаћу вам случај из моје праксе из Математичке гимназије: када је крајем осамдесетих година тадашњи директор, професор Милан Распоповић, ударао темеље Математичкој гимназији као огледној специјализованој школи, донета је одлука да се укине један страни језик. То је тада за нас било неприхватљиво. Остављен је енглески језик као језик струке, а немачки, француски и руски избачени су из употребе, из програма. Од тада ниједно градско, републичко, регионално, балканско, европско, светско такмичење, олимпијада из математичке групе предмета није прошла без безброј медаља које су освајали тада, на понос целе нације, ученици Математичке гимназије.

Што се тиче закона о просветној инспекцији, он има свега двадесет четири члана. За разлику од ранијег закона, сада је све на једном месту, у једном закону. Из овог закона није видљиво како ће се повећати број превентивних а смањити број наложених мера. На општи начин је уређен инспекцијски надзор у просветној области. На пример, у члану 2. наводи се да просветна инспекција у вршењу инспекцијског надзора испитује примену закона. Посао просветног инспектора и инспекцијског надзора није испитивање примене закона, него и наређење, и забрана, и поништавање, и подношење пријаве и налагање записником да се отклоне неправилности, дакле, врло прецизне ствари везане за рокове и носиоце.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, професоре Бојићу.

Реч има министар Младен Шарчевић.

Изволите, министре.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Са колегом Бојићем се већином пута слажем о свему, и о заједничком послу који су урадили он и проф. Распоповић, који је иначе и мој пријатељ и неко кога треба поменути у овом дому. Сада радимо на томе да Школа добије посебан статус у српском образовању, као што је добио Институт за физику; у поступку је, тек да вас и то обавестим.

Овде само једна терминолошка прича: значи, у закону неће стајати стандарди квалитета као разрађен модел. То се не ради, тако су правници изустили. То је посебан документ, тако да ће бити пратећи уз ово о чему ја причам. А ви и ја добро знамо из педагошке праксе да од спровођења наставног плана и програма и вештине наставника... Документ је пратећи, помоћни и јако је битан, али није пресудан. Ако бисмо вредновали рад управо школе коју сте поменули, верујем да је више доприноса дао темељни рад самих наставника и програм који је креиран него што сте у уџбеницима пратили, сами сте их креирали. Тако да говоримо о томе да ће вредновање

неког доброг рада и исходи које тај наставник постигне сигурно бити стављени и кроз компоненту уџбеника које су изабрали, али томе тежимо.

Оно што је исто јако важно, циљеви образовања су, наравно, већ одређени системски законом, ЗОСОВ-ом, који смо усвојили овде, тако да ту не постоје дилеме.

Надзор подразумева сва ова питања која сте ви рекли. Наравно да је разрађено шта све инспектор може да уради, хијерархија, шта то општински ако не уради, или градски или покрајински, шта је улога републичког. Мислим да смо тиме обухватили, а хтели смо да кроз разраду тога будемо ефикаснији, да би било јасније свима. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре.

Реч има проф. Бојић.

Изволите.

ДУБРАВКО БОЈИЋ: Хвала вам, министре, што сте ми дозволили додатно време да заокружим ову своју причу.

Поменули смо овај закон о инспекцији и инспекцијском надзору. Када смо прошли пут говорили о образовању, ја сам био против вас, не против вас као Младена Шарчевића него сам био против овлашћења која има министар, између осталог да министар бира и поставља све директоре школских установа у држави. Ви сте тада добили власт, одрешене руке.

Међутим, у пракси није тако. Послове просветне инспекције и инспекцијског надзора поверили сте општинским и градским службама. Знате какво је стање на терену. Када знамо које све тачке дневног реда могу бити ових инспекција, које све аномалије, неправилности, нерегуларности, кршење закона, можда и криминал, а они су заштићени општинским или моћницима локалне самоуправе, значи, имате везане руке, практично.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, проф. Бојићу.

Реч има министар Младен Шарчевић.

Изволите, министре.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Не мислим да је реплика. Овде је битан и министар Бранко Ружић пошто говоримо о надлежностима локалних самоуправа. Ни ја никад не идеализујем стање, оно јесте такво какво је. Али ако сада не предузмемо мере и то радимо заједно синхронизовано... Остаје да све те „моћнике“ искључимо.

Ја и сада добијам предлоге за директора којег смо пет пута опоменули, који прави лажна одељења и ради све оно што смо ми забранили. И с пуним правом иде реизбор, ево, капацитет... Наравно да га нећу потписати. Још увек ми нешто прође међу ноге, то је сигурно, тек смо почели.

Значи, већи део проблема је, знате и сами, имплементација закона. А ја не бих да заиста дерогирам причу о силним овлашћењима министра без

права на децентрализацију. Овде је сад на испиту цело друштво, значи, ту шансу морамо себи дати.

Ја сам с много министара просвете разговарао и највише ми се свидело како то раде људи у Португалији. Ми Срби кажемо Португалија, већина каже Португал. Ради се о томе да је ту стварно баланс тога шта дати, питање зрелости свих самоуправа и тимова који тамо раде, али на томе ћемо радити. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре Шарчевићу.

Изволите, професоре.

ДУБРАВКО БОЈИЋ: Нови закон неће побољшати стање инспекцијског надзора. Рекли сте, мислим да је то било јуче, да се неће инспекцијом решити, побољшати систем. Број надзора који је обављен у 2017. години, када се подели са бројем дана у години, искључујући дане викенда, испада двадесетак тих инспекцијских надзора дневно, што је у сваком случају занемарљив број. У 2017. години поднето је само пет кривичних пријава, а тек против сваког тридесетог је поднет захтев за покретање прекршајног поступка. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, проф. Бојићу.

Реч има народни посланик Марија Јевђић.

Изволите, колегинице.

МАРИЈА ЈЕВЋИЋ: Поштовани председавајући, министре са сарадницима, колегинице и колеге народни посланици, јуче и данас расправљамо о три сета закона који су из области просвете. Господине Шарчевићу, за нас из Јединствене Србије битно је да су они у складу са реформама школства у Србији и да нам доносе нови квалитет у образовању. Због тога ће у дану за гласање имати подршку Посланичке групе Јединствена Србија.

Важећи Закон о уџбеницима усвојен је 2015. године, и тад је било разних критика на овај закон. Мишљења сам да је предложени закон о уџбеницима о којем данас говоримо најбољи и најкомплетнији у односу на претходна три донесена закона.

У припреми овог закона учествовала је радна група, а ја сам у разговору са председником Савеза слепих и слабовидих из Краљева сазнала да сте ви, министре, позвали представнике Савеза на састанак да доставе сва потребна решења која треба да се убаце у закон и да сте њихове сугестије прихватили, што је свакако похвално за вас и ваш кабинет.

Управо овај Предлог закона о уџбеницима доноси нам новине, а то је Центар за нискотиражне уџбенике, који би требало да реши проблем уџбеника предвиђених за слабовиду децу које издавач због малог тиража није желео да штампа. Оно што су школе пре радиле у недостатку уџбеника и асистивне технологије је то да су најчешће увећавале копије постојећих уџбеника. По мени, постоји други проблем у образовању следе и слабовиде деце – недостатак педагошких асистената који би седели са слепом и

слабовидом децом и помагали им у савладавању градива, које је прилагођено деци без инвалидитета а не њима.

Нама из Јединствене Србије важно је да сви наши грађани, а поготово деца, имају једнаке услове за достојанствен живот, поготово за образовање, али о проблему педагошких асистената, да не бих превише излазила из теме, причаћу неком другом приликом.

Предложени закон је добио позитивне коментаре стручне јавности. Из Удружења издавача уџбеника оценили су да се овим законом системски решавају проблеми и да је јако добро што је у изради закона учествовала радна група.

Једна од највећих промена које предложени закон доноси јесу квоте од 5% за улазак уџбеника у школе. Претходним законом је дефинисано 5% као цензус тако што се рангирају уџбеници. Ако не уђу у избор, укидају се и немају могућност три године да конкуришу. То је била отежавајућа околност за велике издаваче, а посебно за бројне мале издаваче. Према новом закону, уџбеници се бирају на четири године.

Мени је као родитељу једног школарца и једног будућег школарца јако важно, и хтела бих то да похвалим, то што се овим предлогом закона уводе дигитални уџбеници. Знам да је то јако скупа област и да треба пуно улагања, да треба радити на обуци запослених, али то је нешто што мора да се уведе у школе, из више разлога. Први разлог је што нам деца беже из школе јер им је досадна. Морамо да мотивишемо децу, да начин учења у школама прати модернизацију, да им предавања буду занимљива, а фокус да буде на разговору и дискусији са ђацима на задату тему. Све што се ради у школи, заврши се у школи, тако да би домаћи задаци који би се радили код куће били минимални, а деца би имала више времена за дружење и ваншколске активности, нпр. спорт.

Други разлог зашто је увођење дигиталних уџбеника добро јесте то што ће се смањити тежина школских ранчева, а сложићете се да су они претешки. Просечна тежина је око шест-седам килограма и зато нам две трећине ђака има лоше држање, а чак 90% ђака пати од неког деформитета стопала. Правило је да ђачка торба не сме да буде тежа од 10% тежине детета, али у пракси је то, нажалост, другачије.

Трећи разлог, а мислим да је он за родитеље и најбитнији, јесте то што ће се увођењем дигиталних уџбеника смањити трошкови за неких 15%, што за један породични буџет није занемарљива ставка.

По први пут, у складу са Стратегијом за подстицање рађања, свако треће и наредно дете добиће бесплатне уџбенике, што је свакако похвално, као и бесплатни уџбеници за око 90.000 основаца.

Хтела бих само пар реченица о Предлогу закона о националном оквиру квалификација. Овај закон је битан за приближавање система образовања и тржишта рада. За ваше министарство, господине Шарчевићу, није био нимало лак посао направити Нацрт закона. Знам да се на

националном оквиру радило у протеклих десет година, углавном у оквиру пројектних иницијатива. У радној групи која је радила на закону учествовала је 21 институција, што говори о сложености проблема који се решавају овим законом. Овај закон обухвата све постојеће нивое и врсте квалификација стицане формалним и неформалним образовањем, независно од животног доба. У пракси, циљ овог закона је да повезује стандардне квалификације и стандардна занимања и да се кроз регистар представе будућим послодавцима и, наравно, грађанима.

Због свега овог што сам навела, као што сам на почетку нагласила, Посланичка група ЈС ће у дану за гласање подржати предлоге закона који су на дневном реду ове седнице. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице Јевђић.

Реч има министар Младен Шарчевић.

Изволите, министре.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Захваљујем се пошто имам прилику да упознам јавност са бар ове две тезе које сте поменули, а то су лични пратиоци и педагошки асистенти, како их звали. Лако је само написати и тражити паре из буџета за ово или оно, знате. Просто, ја сам свестан колико држава има. Држава је, хвала богу, развијенија, привреда је јача и имаће све више, то је добра вест. Али исто је вест да је систем какав сам ја затекао веома шупљикав. То истичем стално. Значи, пешке правећи плате и тако даље... Људи мало мрдну, оде овде радно место, оде онде, знам да се то ради.

Упозорио сам скоро све установе да се ваљано односе према ЦЕНУС-у, то је правилник, нови је направљен, пустиће се ових дана у погон. Нисам хтео да деранжирам родитеље да се „препакују“ деца, одељења, из педагошких разлога. Иначе, знамо да се ту крије подоста сакривених норми и то је нешто што ћемо искористити као једну врсту личног капитала, значи, без напада новог буџета, само једним рационалним, домаћинским понашањем.

А тиме што радимо на јединственом образовном електронском систему и правимо групу која ће радити плате путем е-ЦЕНУС-а, тиме ћемо имати врло јасно стање, на клик, и неће моћи нико да формира лажно одељење или да се појави више запослених. То се ради. Тиме мислимо да вратимо један од ресурса, управо ово о чему ви говорите. Тиме сам наговестио враћање капацитета психолога, педагога у оном обиму који је био пре скраћивања. Тиме мислимо да дамо значајнију улогу руководиоцу актива директора на нивоу општине, или неке локалне јединице која је оптимална, а они да буду носиоци посла с општинским саветима родитеља.

Значи, ми дизајнирамо нов систем. За то имамо пара унутар самог система. Рационално ћемо се опходити према њему и све ово ћете видети од 1. септембра. Радимо на томе интензивно.

Оно што сте рекли, школа је досадна – већина деце ће да се сложи с вама, али ми реформама образовања правимо да не буде. Значи, први и пети

разред ће имати прилику, и први гимназије, да раде по моделу да је то интерактивна настава, мултидисциплинарна, проблемска, да деца заиста имају међупредмете и прилику да то знање искажу у пракси и примене га.

Нас врло брзо чека ПИСА, следећег месеца. Већ сам изјавио, имаћемо сигурно бољи резултат него ранијих година самим тим што смо успели да урадимо битан корак ка финансијској писмености, тој четвртој компоненти коју смо ми прескакали, није ни била у раније време.

Озбиљне припреме ће бити до 2021. године. Ако све ово спроведемо кроз систем и нове планове и програме, и промену начина рада, када завршимо ово, ми имамо прилику да обучимо 80.000 људи. Већ је обучено око шестсто директора.

То су темељни послови које реформа захтева да би се ово десило. Не можемо само рећи – е, направимо да буде занимљивија.

Овај ресурс, електронски, свакако је деци занимљив. Јер, ако замишљате неку ћелију, нешто што је апстрактно, како ћете замислити разлику биљне или животињске на узрасту од 11 година? Они ће имати клип, погледаће, заиста ће моћи да пипну. То је сасвим другачије. То је нешто што ће њима вратити причу у школу.

Неко је данас овде причао о ваннаставним активностима и могућности да деца буду дуже у школи – то је циљ и то ће бити делови нове стратегије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре.

Реч има Соња Павловић.

Изволите, колегинице Павловић.

СОЊА ПАВЛОВИЋ: Хвала.

Поздрављам све присутне госте и изражавам изненађење зашто овде није присутна госпођа Зорана Михајловић, као и господин Горан Триван, јер је закон о коме имам намеру да дискутујем закон о националној инфраструктури геопросторних података. Нажалост, мораћу да покварим мало ову хармонију која је владала, ево, већ сат времена између посланика и министра и да дам реалан осврт на овај закон.

Ви, господине Ружићу, покушајте да ми одговорите на та питања јер видим да сте ви задужени за тај закон пошто госпођа Михајловић није ту. Можете да се браните и ћутањем ако питања буду тешка.

Значи, сви закони су ...

Молим вас, мало парламентарног бонтона захтевам. Мислим да је то минимум за парламент.

Сви закони су подједнако важни, али, као по правилу, они који су најскупљи и они који су са далекосежним последицама у овим скупштинским расправама се стављају на крају, тако да у појединостима, што је велика штета, о овом закону вероватно нећемо стићи да дискутујемо.

Закон је лоше направљен. Идеја је била добра. Он је рађен по *INSPIRE* директиви ЕУ, донетој 15. маја 2007. године, али га је предлагач импровизовао и прилагодио својим потребама.

INSPIRE директива, да бих објаснила грађанима Србије, о којој се прича овде још од 2009. године у стручној јавности, још увек је непозната, а у Европи ће она потпуно заживети до 2020. године. То је директива донета с циљем да се у Европи успостави јединствена инфраструктура просторних података као подршка заједничким одлукама у домену политике заштите животне средине пре свега.

Да појасним, у пракси *INSPIRE* позива на јединствен опис просторних података као и на њихову доступност на интернету, са могућношћу претраживања, визуелизације и преузимања. Или, још више да поједноставим за грађане Србије, рецимо, да узмем на моделу града Чачка, интересује вас град Чачак, можете да уђете у базу података, да видите све што се тиче земљишта у граду Чачку, катастарских парцела, свих планова који су били бивши, будући, који се преклапају. Значи, добијате једну потпуну информацију. И, ако хоћете рецимо да улажете у то, можете да дођете до тога шта ће све негативно утицати на вашу инвестицију.

Међутим, добро би било да је уведен овај закон да нема претходних предуслова који овде нису испуњени. Последњи државни премер урађен је 1981, и то у делу катастарског премера; значи, није урађен комасациони премер, премер водова, топографски премер, премер државне границе. Значи, ми немамо дефинисану праву просторну дефиницију Србије.

У транзиционом периоду су велика средства дата за сређивање катастра. Међутим, ту је урађена једна фатална грешка јер се земљишне књиге нису упариле са катастром и имамо стотине хиљада предмета нерешених по том питању. Значи, имамо једну ситуацију где се фактичко стање на терену не поклапа са катастарским стањем.

Метаподатак, који је основни податак на коме се заснива овај закон и описује једну просторну инфраструктурну јединицу и директно се веже за катастарску јединицу, што су се многе колеге изненадиле, али катастар је ту веома битан, није тачан. Нетачан податак није податак, то је неупотребљив податак или, што је још горе, постаје неупотребљив податак који грађани плаћају.

Синхронизација података је такође веома битна. Ја ту видим велики проблем. Средства која су предвиђена овде неће бити довољна јер ће комплетно сви субјекти у процесу реализације овог закона морати да се реорганизују; мораће добра едукација да се уради, како стручне тако и шире јавности, да би грађани заиста имали квалитетан податак, који је истинит и применљив.

Главни субјекти овде, Републички геодетски завод, који је по дифолту надлежна организација и брине се о спровођењу овог закона... Оно

што је проблем код катастра и свега тога јесте што се не ажурира оно што се дешава на терену.

Моје инсајдерске информације су, да појасним, личне инсајдерске информације са мојих пројеката. Значи, мени то није непознаница.

Оно што је добро, то је да се уведе овакав закон када се сви ови предуслови, пре свега катастар, па реституција, врати људима отето, када се уради општа супституција другом заменском... То су предуслови да би овај закон био добар. Значи, тај закон ће бити трн у ноzi предлагача, односно власти, трн у не баш тако здравој ноzi, али функционалној за власт, када све ово буде сређено и закон на прави начин заживи. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице Павловић.

Реч има министар Бранко Ружић.

БРАНКО РУЖИЋ: Захваљујем.

Мислим да нема разлога да се бранимо ћутањем, мени је драго да могу да представљам овај закон. Важно је и због јавности. Сигуран сам да сте ви са стручног аспекта ту поткованији од мене, ја сам ипак политиколог, али, у сваком случају, важно је да направимо разлику између интенције самог закона... Дакле, овде се ради о стандардизацији и хармонизацији, о нечему што је практично интенција, која је ваљда добродошла да би се увео ред у систем. Нема толико везе, односно има везе, али не толике везе са катастром; катастар је само један од слојева или нивоа који се покрива овим законом. Оно што је овде најважније, то је да је ово инфраструктурни закон за све геопросторне податке а не само за катастар.

Такође је важно да је Европска комисија, и *INSPIRE* директива на коју сте указали, то је веома значајно, позитивно оценила управо овај текст који се налази данас пред народним посланицима. То говори, надам се, о усаглашености са *INSPIRE* директивом. Постоје рокови и постоји начин да се све то уведе у ред подзаконским актима како би се решило ово што сте рекли, а то је сигурно тачно, да има диспропорције између фактичког стања и онога што пише, дакле да би се те ствари увеле у ред.

Мислим да је интенција Владе Републике Србије исправна, да у свим сферама друштвеног битисања уведемо ред. Ваљда је то нешто што је позитивно. Уколико, понављам, као и јуче, желимо да останемо у средњем веку или каменом добу, онда ћемо направити, по мени, једну велику грешку, дакле нећемо погодити у мету. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре Ружићу.

Реч има народни посланик Соња Павловић.

СОЊА ПАВЛОВИЋ: Захваљујем се министру Ружићу на одговору.

Оно што није спорно овде – мислим да ме нисте разумели – добро је да овакав закон се уведе. Он ће увести ред, али не сад. Он ће увести ред за седам, осам, десет, петнаест година, јер ће вас прекогранична сарадња, због које је доведен овај закон, натерати да ти подаци буду тачни, ажурирани на време и да немамо ситуације, као што, рецимо, имамо на Копаонику, где

усред националног парка имамо објекат од хиљаду квадрата, где је извршена препарцелација, промена намене парцеле, да објекат не би био у поступку. Значи, то је нешто што је недопустиво и што не сме ни случајно да се дозволи.

Једнога дана овај закон, који ће изгласати владајућа већина, кад буду сређени предуслови, а предуслови су катастар, реституција, супституција и све остало што иде пре тога, биће јако добар за грађане Србије. Међутим, то је ипак футуризам, јер, понављам, 2020. година је година у којој треба у пуној форми тек у ЕУ да заживи овај закон. А где смо ми, видећемо. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице Павловић.

Министар Бранко Ружић има реч.

Изволите, министре.

БРАНКО РУЖИЋ: Заиста се захваљујем. Немам намеру да полемишем, ми смо, сматрам, на истом фону, али оно што је обавеза Владе, то је да има једну ширу слику, да се не бави искључиво појединачним стручним питањима, која уопште нису спорна.

Дакле, унапређење катастра и саме ситуације је у току и ствар директива; ми смо обавезни као држава да то испунимо до 2021. године, ако се не вaram. Ми то радимо данас, а мислим да неке ствари не треба остављати до последњег рока. Не радимо брзоплето, мислим да радимо крајње увремењено и на прави начин.

Свакако, уколико нешто радите, онда је могуће да то стаје и ситуацију поправите, било новим законским предлозима било подзаконским актима. Ако не радите ништа или чекате неке рокове који су прописани, онда ћемо седети за пет, шест или седам година и поново говорити о свим овим проблемима које сте навели. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре Ружићу.

Реч има народни посланик Станислава Јаношевић.

Изволите, колегинице.

СТАНИСЛАВА ЈАНОШЕВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Поштовани министре са сарадницима, даме и господо народни посланици, поштовани суграђани, дозволићете ми да пре учешћа у данашњој дискусији веома кратко уделим пар добронамерних савета колегама из опозиције које све упорније не долазе на седнице Скупштине и све убедљивије губе на изборима. Мој најтоплији савет је да се не баве трачевима и обманама, већ политиком, својим позивом, а уколико немају, прави начин да то изврше јесте да прате наш пример: 2012. године Српска напредна странка преузела је одговорност да гради будућност Србије; 2016. године победили смо на локалним, парламентарним и покрајинским изборима; 2017. године – апсолутна подршка грађана Србије, када је Александар Вучић постао председник Републике, и 2018. године, 4. марта, Српска напредна странка однела је убедљиву победу на изборима за градоначелника главног града Србије и пре свега пар дана у Смедеревској Паланци, и то искључиво

представљајући своје мерљиве резултате рада али и планове за будућност, као и бригом о грађанима. Дакле, господо, немојте се бавити само својим цеповима, брините се о грађанима.

Вратићу се на данашњу дискусију с обзиром на то да је испред нас сет закона који је привукао моју пажњу и заиста је савесно спреман. Оно о чему бих више причала јесте закон о електронској управи. Он је заиста битан јер помаже електронској комуникацији између грађана, као и правних лица, али и домаћим и националним управама других земаља.

Добар пример коришћења електронске управе јесте Град Зрењанин. Челници Града Зрењанина увидели су бенефите и добре резултате које доноси овај начин пословања. Просто, ми смо међу првима присегли његовој примени. На страници нашег градског портала можете видети електронски шалтер када се користе матични изводи, који се могу доставити на кућну адресу, затим урбанизам, огласи, конкурси, јавне набавке, комунална полиција, али и Канцеларија за брзе одговоре.

Морам поменути и похвалити да је корак напред направила и Скупштина града Зрењанина зато што тамошње колеге у градском парламенту седнице одржавају електронским путем, дакле, одборници не добијају материјал на папиру већ на таблет уређајима. На тај начин прате материјал али и гласају, што је умногоме поспешило ефикасност рада Скупштине и донело финансијске уштеде.

Премијерка Ана Брнабић недавно је посетила град Зрењанин, када је почела друга фаза развоја пројекта „Бебо, добро дошла на свет“ у оквиру кампање „Стоп бирократији“. Томе се много радујем с обзиром на то да родитељи који добију бебу не проводе дане по шалтерима већ се одмах у породилишту завршава матична књига, здравствено осигурање али и дечји додатак.

Овим бих закључила своје данашње излагање, захвалила вам се на свој подршци коју нам пружате, омогућавате ефикаснији рад наших локалних самоуправа. Наравно да ћу подржати ваше предлоге закона, као што позивам своје колеге да то учине. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Реч има народни посланик Марко Ђуришић.

Изволите.

МАРКО ЂУРИШИЋ: Хвала, председавајући.

Поштовани министри, ја бих данас желео у ових неколико минута да говорим о закону о удбеницима. Нажалост, када дође расправа у појединостима, проћи ће више од шестсто амандмана и вероватно нећемо моћи на прави начин да говоримо о решењима и амандманима које смо поднели на овај закон. Хтео бих кроз неколико конкретних примера и чланова Предлога закона да добијем одговоре од министра и да видимо да ли су ови предлози, како је овде предложено, у складу са циљевима због којих се овај закон доноси.

Ти циљеви су, да подсетим још једном, већа транспарентност код одобравања и смањење ризика од корупције, обезбеђење доступности уџбеника за све категорије и заштита породичног буџета. Исти ови циљеви постојали су и 2015. године када је доношен закон, који је иста ова већина усвојила у Скупштини, исто уз хвалоспеве предлога закона, рада Министарства и све друго. Не видим ни једну једину реч критике зашто тај, тако добар закон није остварио ове циљеве. И данас доносимо, после непуне три године, потпуно нови закон, нови закон у коме су неке ствари које треба да обезбеде зацртане циљеве потпуно другачије дефинисане. Не делим тај оптимизам и уверење да ће сада на овај начин дефинисан предложени закон остварити те циљеве.

Да кренемо од последњег циља – заштита породичног буџета. Министар је овде неколико пута рекао, и данас је то рекао, да ће уџбеници бити 15% јефтинији јер ће моћи да се набављају преко школских задруга. Ја сам покушавао да видим како је он дошао до те рачунице читајући образложење закона – нигде ни једне једине речи о томе нема. А на сајту АПР-а, ко има времена може одмах да провери, у Србији постоје две школске задруге, тренутно. Значи, колико има школа у Србији, близу хиљаду, само у две је формирана школска задруга, и то о једној пише да је у ликвидацији, из Лазаревца. Како то министар овде нама обећава да ће уџбеници бити 15% јефтинији? Ја бих волео да то чујем конкретно.

С друге стране, важећи закон у члану 35. говори о максималној малопродајној цени уџбеника. И министар, односно људи који су писали образложење закона добро су се потрудили, на читавој једној страни, да објасне зашто овај институт није заживео и како је био лош. А он је, онако како је дефинисан и предложен пре три године, управо требало да буде у циљу заштите породичног буџета јер је требало да дефинише максималну малопродајну цену. Сада тога више нема. Сада ћемо да идемо на тржиште, како се то каже. Која је то гаранција да ће уџбеници, када се укине ово што најалост није ни заживело, очигледно, бити јефтинији а не скупљи? Која је то логика?

Следећа ствар, министар каже... Ево колико се даје нових надлежности министру: раније је стандарде квалитета уџбеника, на предлог Завода, усвајао Национални просветни савет; сада се то све пребацује министру, тако да Завод даје предлог ових критеријума стандарда квалитета, Национални просветни савет само даје мишљење, а на крају одлучује министар. Значи, нова централизација, нови механизам, ново оружје, нова ствар и надлежност у рукама министра.

Сукоб интереса и смањење корупције као један од зацртаних циљева. Како овај закон регулише питање сукоба интереса? Спомиње само у члану 21. давање неке изјаве, изјаве којом кажете – ја немам ништа с издавачима, с ауторима, са свима. И то је довољно. Уопште није разрађено. Направљен је

корак назад у борби против корупције начином на који ће сада радити комисије које ће одобравати уџбенике.

Министар у образложењу каже – комисије су имале од четири до осам чланова и то није функционисало. Колико ће сада, министре, да имају чланова? Више нема никакве одредбе. Закон је говорио минимално четири члана, овај важећи, до данас, или док не усвојимо нови. А сада се оставља вама, искључиво вама, на надлежност да пропишете број чланова комисије, услове рада. Закон дефинише да ти чланови комисије сада долазе искључиво од запослених у Заводу, који за овај посао неће бити плаћени. Да ли је то добар механизам за борбу против корупције?

Раније је постојала листа оцењивача па се онда комисија формирала тако што се узме неко са листе; гарантовала се и нека тајност, није се знало која ће комисија и у каквом саставу оцењивати те уџбенике. То је био један од механизма, како је нама овде представљено, да се смањи корупција. Сада ће се та имена знати. Да ли ће ти људи тако само дати једну изјаву па да ми будемо сигурни да неће бити изложени, ако ништа друго, макар покушајима корупције?

Овај закон уводи и добру ствар – праћење уџбеника. Али очигледно министар није имао идеје како да разради ту идеју. Уводи се тај термин и онда се каже – све даље ће прописати министар. Министре, ја вас сада питам, да ли макар имате идеју у глави да у тај процес праћења уџбеника укључите ученике, родитеље? Да ли је довољно и да ли ћемо на прави начин образовати нашу децу ако родитељи само доведу децу испред школе, онда се окрену и више не знају шта и како та деца раде у школи? Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Ђуришићу.

Реч има министар Младен Шарчевић.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Да кренем од овог последњег – враћање уџбеника. Наравно да је то постојало. Као институт то постоји у развијеним земљама, где су јако скупљи уџбеници, и то је једна васпитна функција. Али ако сте пратили добро излагање, малопре сам поменуо да су нама школске библиотеке остале без ваљаног кадра, да се свело на поделу књига на нивоу књижничара и да је технолошким вишковима у библиотеку могао да оде било ко. Ми кроз ону уштеду електронског ЦЕНУС-а, који сам малопре поменуо, имамо око 89 библиотекарских норми да вратимо у функцију и установимо ко то може да ради. Наравно да је та особа као стручни сарадник најпозванија да учествује у овом ланцу.

Везано малопре са задругама, информација да су две, јесу, по новоме, али и оне нису регистроване до краја јер се у току ових неколико дана објављују норме и правилници који су прошли све процедуре, знате да морају проћи и министарства, и финансија и законодавство итд. Постоји осамдесет задруга које су се очувале радећи по неким старим правилима, ја сам с њима имао састанке. То је модел тзв. старог задругарства Србије, некад сам учествовао у њему лично. Дизајнирање задруга није могло бити раније

јер је за подзаконска акта која се доносе рок 7. април, врло брзо значи, по новом системском закону.

Отуда наша молба да не журе са куповином уџбеника, да не би били скупљи, да могу кроз овај ниво. Рабат је основ цене, како смо дошли до тога да је минимум 15%. Значи, то сам смео да изјавим, јер он је 30%. Ако дистрибуција кошта, довожење до школа, што се некада радило, неких и 5%, нека је некакав рабат оних људи који ће у школи то радити исто неки трошак пара, остаје да се за неке школске потребе остави неки динар, како смо рекли, за задруге и бар половина тог рабата остаје на ову причу о којој смо говорили.

Механизми, не само изјаве, свега другог дати су кроз радне норме. Запослени у заводима имају у опису свог посла да раде ово. Комисије су досад могле... да има две године стажа и да буде стручњак из наставе. Значи, сада имамо заиста озбиљне људе, који су у радном односу и наравно да неће добијати додатно паре за то. То је била намера. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре.

Реч има Михаило Јокић, члан 107, достојанство.

МИХАИЛО ЈОКИЋ: Не могу да схватим претходног говорника да може да каже реченицу да у Србији постоје само две школе које имају ђачке задруге.

Мислим, мора да постоји одговорност за исказ који је дао претходни говорник.

Молим вас, ви треба да знате да само у Ваљеву неколико средњих и основних школа имају своје ђачке задруге. Уђите на сајт Техничке школе у Ваљеву, уђите на сајт Пољопривредне школе у Ваљеву, па ћете видети како функционишу ђачке задруге. Ви кажете да постоје само две ђачке задруге у целој Србији, и останете живи и никоме не одговарате. Не знам какав сте ви човек уопште и чему ви служите. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Јокићу, немојте директно да се обраћате, молим вас. Хвала.

Сматрам да нисам повредио Пословник. Постоји слобода говора у парламенту и сваки народни посланик може да каже шта жели. Наравно, министар је одговорио. Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Не.) Хвала.

Реч има Вјерица Радета, повреда Пословника.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Ви заиста, кад год председавате, некако изазивате да човек мора да реагује зато што не поштујете Пословник.

Сада говорим по члану 27. Не можете ви да некоме дозвољавате да рекламира Пословник у складу са Пословником, а некоме не дозвољавате. То што је неко члан ваше коалиционе групе, то је ваша ствар. Рекла сам вам и пре неки дан, ви претерујете са додворавањем вашем коалиционом партнеру. Рекла сам вам – не бојте се, вас двадесет година нико није истерао из власти, неће ни убудуће. (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колегинице Радета, нисмо ми тема овога, него се усредсредите на повреду Пословника и оно што сам ја урадио када је у питању мој однос према дискусији доцента др Михаила Јокића. То бих вас замолио. Изволите, наставите. Пријавите се поново, вратићу вам време.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: За разлику од вас, врло сам усредсређена на сваку реч која се изговори у овој сали. Нисте могли том доценту, доктору, професору, како га сад крстите, никако дати малопре реч по Пословнику, осим ако није желео да укаже да сте повредили Пословник док је говорио министар Шарчевић.

То што он није тако брзо реаговао на оно што је говорио колега Марко, то је његов проблем. Знате, овде мора мало брзо да се размишља, не може онако да се седне, наслони, па одједанпут се сети – аха, Марко онај говори, сад ћу да рекламирам Пословник. Не може тако. Дакле, чим сте видели да не говори о повреди која се односила на ток министрове расправе, морали сте да кажете – жао ми је, јеси мој коалициони партнер али не можеш да причаш кад ти то Пословник не дозвољава. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Добро, хвала.

Сматрам да нисам повредио Пословник, већ га само тумачим на један, држим се њега на један парламентаран начин, како ова дискусија и тече од јутрос.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање?

Изволите, изјасните се. Пријавите се.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Желим, наравно, да се Скупштина изјасни.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице Радета.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Молим. Хвала, такође.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Народни посланик Србислав Филиповић.

Изволите.

СРБИСЛАВ ФИЛИПОВИЋ: Хвала, председавајући.

Даме и господо народни посланици, уважени министри, грађани Републике Србије који пратите све ово у преносу и видите како припадници бившег режима образовање и реформу образовања у Србији доживљавају као циркус – тако су они и државу водили, и горе од циркуса, па је држава дошла на ивицу амбиса и банкрота.

Кад говоре о сукобу интереса они показују кључну ствар, када су све расправе закона у питању, ево, ја сам две године народни посланик – две године ниједан предлог, ни један једини предлог закона нису прочитали. Ово је класичан пример, када говоримо о сукобу интереса. То је дефинисано чланом 45. Предлога закона, где каже: „Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се лице које даје стручну оцену, стручно мишљење, односно експертско мишљење, уколико: 1) не да стручну оцену у складу са чланом 23. овог закона; 2) не да стручно мишљење у складу са чланом 25. овог закона; 3) не да експертско мишљење у складу са чланом 26. овог закона

и 4) одбије да потпише, односно потпише неистиниту изјаву о сукобу интереса“.

Дакле, ово показује на који начин припадници бившег режима доживљавају сваку расправу, о било ком предлогу закона. Њима, заправо, предлози закона и нису тема. А ви говорите цео дан нама – тема, па тема. Треба њима да кажете шта је тема.

Јер, ако не прочитате предлог закона, како уопште имате снаге, образа (ако уопште можемо да говоримо ту о образу) да устанете овде и говорите пред грађанима Србије у преносу о било каквом предлогу закона а нисте ништа о томе прочитали.

Наравно, бесплатни уџбеници, то је дивна идеја. То је фантастично. Када бисте имали бесплатан превоз, бесплатну струју, бесплатан телефон, све бесплатно да буде – то је вероватно сан сваког човека на свету, да ништа никад не плати. Али, просто, то не постоји; једно је сан, друго је реалност. Ми у Србији покушавамо да водимо реалну политику, политику живота, а у животу све нешто кошта. Уџбенике, штампање њихово, рад на њима, то неко мора да плати.

Када је у време припадника бившег режима било поделе неких уџбеника видели смо докле нас је то довело касније, па смо све што је код њих наводно покушано да буде бесплатно плаћали са зеленашким каматама касније. Немојте само да они икад више дођу у прилику да нам било шта понуде бесплатно; то нас после обавезно кошта сто пута више него што би нас реално коштало.

Када говоримо о корупцији, па, то је катастрофа – да нам припадници бившег режима причају о корупцији. У Србију нико није хтео један једини динар да уложи за време тог бившег режима. Бежали су сви из Србије, грађани су бежали из ње; деца која су уписивала школу су једва чекала да заврше, само да оду, јер су знала да без мита и корупције не могу да се запосле. Ми покушавамо данас, и успевамо у томе у великој мери, да системским реформама у образовању понудимо деци модерна знања, знања која ће да им служе у 21. веку, која ће им бити употребљива, па зато ... И борба против корупције, долазе инвеститори данас у Србију, отварају фабрике захваљујући политици председника Александра Вучића и Владе Републике Србије. Зато се данас већи проценат деце одлучује ипак да остане у својој земљи и да шансу себи и Србији да настави да живи овде и ствара овде своје породице. Зар то није добро?

Наравно, то није добро за припаднике бившег режима. Када навикнете да живите од корупције, од мита, од нерада, од тога да у подне устанете па дођете у 12 сати у Скупштину и критикујете овде људе који раде од раног јутра, наравно да вам онда ништа не ваља. Ја то савршено разумем.

О заштити породичног буџета можете да говорите онда када за четири године отворите преко седамдесет фабрика, као што је то урадила Српска напредна странка на челу са Александром Вучићем. Онда говорите о

заштити породичног буџета. О заштити породичног буџета немате право да говорите ако сте 400.000 људи, 400.000 родитеља оставили на улици без посла, ако сте стотине фабрика упропастили и уназадили, ако сте растерали из Србије на десетине хиљада младих образовних људи. И онда ви говорите о образовању младих људи, њиховој будућности, о томе где ће они да раде, ви тобоже бринете о томе.

Како да говори о будућности Србије, образовању, о било чему, онај који је милијардама задужио своју општину. Ево, завршили се избори тамо, човек пуко, нема га нигде, отишао, сад је побегао. Дошао да изрецитује то што има напамет, једно те исто на свакој седници...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Ђорђе Милићевић): Молим вас да се вратимо на законски предлог.

СРБИСЛАВ ФИЛИПОВИЋ: Молим вас, немојте да ме прекидате. Ако су могли да нас овде пљују цело јутро, онда треба да истрпе и оно што ми имамо да кажемо. Грађани Србије заслужују да чују истину, да чују да те чучавце они за дванаест година нису нашли да среде, ниједан. А њихова политика на крају је завршила тамо где и треба да заврши, баш у том чучавцу. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Маја Виденовић. Изволите.

МАЈА ВИДЕНОВИЋ: Захваљујем, потпредседниче Милићевићу.

Нажалост, грађани Србије који нас данас гледају, родитељи, наставници и професори који су чули и претходну дискусију, мислим да добијају једину погрешну поруку, једину поруку коју не би требало да добију из Народне скупштине Републике Србије – који је начин дискусије овде, које теме ми сматрамо да су приоритет и на који начин ми овде разговарамо.

Такође, морам да кажем да чињеница да о овако важним законима, посебно законима из области образовања, јер мислим да данас, 2018. године у Србији не постоји, јако је мало тема које су важније од теме образовања, од будућности, од тога како образујемо будуће генерације... Да је јако лоше да говоримо на овакав начин, у обједињеној расправи са законима који немају никаквих додирних тачака један с другим, са поновном злоупотребом, јер Српска напредна странка, подносећи амандмане, покушава не да спречи посланике опозиције да говоре и предлажу боља решења за све оно што је свима нама заједнички интерес, него да обесмисли и ову расправу, као и сваку претходну. То је недопустива порука и родитељима, и наставницима, и учитељима, и професорима и тој деци. Ако они из Народне скупштине добијају поруку да је народним посланицима важније да оптужују једни друге на начине који не заслужују никакав коментар, ви сте сами за себе довољан коментар, то је нешто за шта је одговорна ова већина и за шта нема никаквог оправдања.

Када говоримо о квалитету уџбеника, када говоримо о томе шта је садржај, шта стоји у уџбеницима и шта би требало да образује будуће

генерације, мислим да не постоји важније тема од те – којим садржајима ми припремамо генерације за будућност, да би то требало да буде тема о којој ми овде цео дан расправљамо кандидујући најбоље идеје, без икаквог простора за овакве јефтине дискусије, непримерене за било какву расправу, посебно за Народну скупштину.

Када говоримо о било ком закону, посебно о изменама и допунама, врло одговорно је и од вас, министре, да почнете да говорите на начин који нажалост нисам имала прилике да чујем од вас, а то је садашња ситуација.

Ја ћу садашњу ситуацију да повежем у две теме, а то је шта је реалност и шта је одговорност. Реалност је да... Одговорност је, и то је оно што нисмо чули од вас, да ми након неколико година поново данас говоримо о закону о уџбеницима. Дакле, Скупштина је 2015. године усвојила Закон о уџбеницима. Тада су славodobитно овде усвојени одређени циљеви, да ће то бити закон који ће коначно решити све проблеме који постоје у тој области и да ће то бити закон који ће остварити све циљеве који су стављени. Ја ћу само поменути неке од њих: да ће се обезбедити транспарентност код одобравања уџбеника, да ће се смањити корупција, да ће се обезбедити доступност уџбеника за све категорије, да ће се заштитити породични буџет. Ми ни једну једину реч нисмо чули о томе због чега ниједан од ових циљева није остварен, чија је одговорност.

Одговорност је ове већине која сада после три године доноси исти закон. То не може бити само персонално ваша, нити сте ви овде да говорите у сопствено име, те вам то не може бити алиби. Значи, немамо никакву одговорност да мењамо поново материју, без икаквих резултата који су остали иза претходног закона.

С друге стране, говоримо о реалности. Ја ћу једну дигресију која осликава ову реалност да вам поменем, каква је садашња ситуација. За први и пети разред основне школе у августу 2017. године Министарство је, господине министре, усвојило нове наставне планове и програме, па се отуд отворило озбиљно питање уџбеника за ученике ових разреда. Министарство затим крши постојећи Закон о уџбеницима и даје савет школама да не купују уџбенике за те разреде, него да сачекају нове уџбенике.

Из текста овог предлога закона о коме би ми данас требало да говоримо види се да ће ти нови уџбеници бити уврштени у каталог уџбеника до краја априла 2018. године иако нема никакве информације како су припремљени ти уџбеници, када ће бити расписани ти конкурси. И ако уџбеници буду у каталогу до 30. априла, школама остаје петнаест дана да изврше избор уџбеника, што укључује да сви уџбеници буду доступни свим школама, да се школе упознају с тим уџбеницима, да стручни активи школа предложе уџбенике и да наставна већа за петнаест дана донесу одлуку о томе.

Дакле, бесплатни уџбеници, то је нешто о чему су и моје колеге из ДС-а и СДС-а говориле, јесу нешто што би требало као одговорне људе да нас обавезује, не само нешто на шта нас опомиње Устав. Ако је основно

образовање обавезно и бесплатно, бесплатни уџбеници за ђаке требало би да се подразумевају.

Нажалост, ова влада, и то је однос према политичкој идеологији, говори да нема новца за децу, нема новца за родитеље, али има новца за најскупље јелке на свету, има новца за корупцију, има новца за нетранспарентне субвенције, има новца за гондоле, а за овако нешто нема новца.

Знате, министре... С обзиром на то да ме време опомиње да имам само још један минут, само две реченице. Квалитет уџбеника, а видимо одређене напоре да се у том правцу овде ради, пада у воду док постоји забрана запошљавања. Док постоји забрана запошљавања, каква је порука младим људима, младим људима који се школују, који желе да поштено заврше факултете и раде у оним областима које су природно усмерене на државу? Ако хоћете, младим људима који не желе да побегну из ове земље иако их ова влада сваким даном и сваким својим актом тера, који желе да буду учитељица, наставница, професорка? Шта ова влада поручује? Да за такву особу, такву младу учитељицу, наставницу нема места. За страначке активисте има, за њу нема места. То, с једне стране, доводи до тога да нпр. у Математичкој гимназији, а знам да сте врло добро упознати, не можемо да запослимо људе који су најбољи професори у тој области. Зар тим малим генијалцима, којима се сви оправдано или неоправдано поносимо, не могу да предају најбољи?

Дакле, забрана запошљавања је област која би такође требало да вас интересује, а ми нажалост нисмо чули ниједну реч о томе. Надам се да ћемо имати прилике да у расправи у појединостима говоримо детаљније.

Ми смо поднели велики број амандмана, Демократска странка, који врло експлицитно говоре о томе зашто је потребно да се сваки простор за корупцију и злоупотребу сузи и да се омогући оно што нам је најпотребније, а то је да образујемо генерације за будућност, с оним нивоом образовања који је неопходан. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Орлићу, ви желите реплику, помињање Српске напредне странке?

Изволите.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Хвала лепо.

Када помињемо амандмане које подноси СНС, још једна фантастична вест и невероватна новост за оне који се тим питањем баве – и за ову седницу народни посланици Српске напредне странке поднели су тек једну трећину или једну четвртину од укупног броја поднетих амандмана. Ако то неке нешто значи, нека онда зна да је у том, како је речено, обесмишљавању сам заслужан и у њему учествује три или четири пута више него сви наши народни посланици заједно.

Када говоримо о обесмишљавању, тврдим да ми то не радимо јер је то немогуће. Да ли то кажем зато што је предуслов за обесмишљавање да неког смисла са друге стране има или не, нека размисли свако сам за себе.

Но, реалност и одговорност. Врло крупне и звучне речи, даме и господо, а на тему, замислите, оних бесплатних уџбеника и, како је речено, Устава Србије. Када је беше тај Устав усвојен? Да није случајно пар година пре него што су изгубили прилику, вољом грађана, они који се сада за тај Устав на тај начин брину, да покажу како га поштују баш на примеру бесплатних уџбеника? Само су имали пар година, како кажу сада, да ту уставну обавезу испуне. Или су можда тада ипак разумели оно што се сада праве да не разумеју, да то нема никакве везе с оним што причају данас.

Да ли данас има новца за субвенције? Па има. А има зато што је држава успела да стане на ноге, да исправи ону тешку штету – исправља и даље, али исправила је у значајној мери до сада – коју су они направили.

Да ли има новца за стимулсање запошљавања? Има, али немојте да причамо о томе да ли данас нешто јесте или није боље, да поредимо да плата негде постоји где је била нула. Колико је пута више 30.000 сваког месеца, 50.000 сваког месеца, 70.000 сваког месеца, колико хоћете, у односу на нула? Ко то може да израчуна?

Шта је порука младим људима, питају. Није сигурно да ли је на снази забрана запошљавања у јавном сектору. У јавном сектору, даме и господо, дакле тамо где имамо обавезу да направимо уштеде. У приватном сектору, на који упућујемо свакога (и тиме завршавам, господине председавајући), погледајте званичне податке колико је више људи запослено и колико су плате порасле. Па извуците закључак онда, ако сте у стању да закључите да ли је једна јелка најскупља или није на свету. До сада нисте били у стању.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Младен Шарчевић.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Дужан сам да дам неке одговоре на претходну дискусију. Поменуо бих да је претходни закон 2015. године постигао један од циљева, а то је транспарентност. Зашто би то спочитавали?

Питам све вас овде и себе, да ли смо ми били на некој другој планети? Рецимо, државе као што је Јужна Кореја већ осамнаест година имају дигиталне уџбенике. Није питање ни мог претходника, него претходника претходника. Зашто се тога нисмо могли сетити?

Кажем вам да сам одрастао у Београду и да је 1985. године Фабрика „Лола“ правила рачунаре и низ других ствари. Значи, не почиње историја од сада. Ја говорим да се неких ствари морамо сетити уназад. И шта је све могло, дакле шта би било да је било, ја заиста немам времена да се тиме бавим.

Поново ћу можда Марка да увредим тиме што ћу рећи да морам да будем ефикасан у овом тренутку. Оно што нисте можда добро прокоментарисали, то је да није реформа обухватила 2017. године први и пети разред. Делимично је модификован програм за пети разред да се

направи простор за реформу која почиње 1. септембра 2018. године (то је нека дигресија), да би се информатика увела, да се не би чекало још ове године као обавезан предмет. То је апсолутна истина, немојте да климате главом, то ваљда знају сви у Србији.

Доступност. Није решена доступност због сложених компликација и методологија како се радило, и то сам рекао. Значи, није пракса показала доступност. Ми смо имали поглавља 25 и 26, која смо једва успели да отворимо и затворимо баш због мањкавости уџбеника за мањине, за људе са посебним потребама. Ми смо ово темељније урадили; сва друштва, слепих, глувих, све смо окупили и видели да недостаје новац, колико треба за следе. Један уџбеник је десет пута скупљи од обичног уџбеника. То морате знати, и низ других ствари.

Значи, ми смо заиста темељно видели шта је било потребно урадити. Сада, да се правимо паметни да је оно добро, или било шта да је добро.... Неко ће за две године рећи да је превазиђено, највероватније. И то тако треба да се гледа. Образовање је стална потреба да се прати свет. Питање је да ли сада овим темпом то радимо. Мислим да радимо.

Оно што је јако важно да знате и да скинемо мантру са приче о бесплатним уџбеницима – једне године, не знам које, неко ће ми рећи, дато је осамсто милиона тадашњих пара, динара, само за Београд, само за три разреда. Ми смо прошле године дали 670.000.000 за целу Србију, тако да заиста не бих поредио те податке, да се на то не враћамо.

Остао сам дужан да кажем око норме везане за максималну цену. Она је неприхватљива, апсолутно непримењива тржишно, то кажу сви правници. Као таква, мора бити укинута. Да бисте ви формирали цену максималну, морате утицати на цену папира, квалитет папира, број страна, квалитет фотографија, лепљење, распадање уџбеника. Зато није могло ни да се примени. Отуда ни правилник није рађен. То су неки технички разлози и није срамота рећи – хајде, можемо боље да направимо.

Зашто ово пада у очи? Много је било зареза и ситних измена које немају суштински велику бит. Да је само могло четири-пет фундаменталних ствари у старом закону да се измени и допуни, он би имао карактеристику измена и допуна. Међутим, ту постоји правна логика да се тај број чланова мора кориговати и долазите до овога да је то више од 50%. У суштини, када прођете које смо измене донели, више личи на измене и допуне. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре Шарчевићу.

Реч има народни посланик Љубица Мрдаковић Тодоровић.

Изволите.

ЉУБИЦА МРДАКОВИЋ ТОДОРОВИЋ: Хвала, председавајући.

Поштовани министри са сарадницима, колегинице и колеге народни посланици и поштовани грађани Републике Србије, ми из Српске напредне странке подржавамо предлоге закона који су на данашњем дневном реду и о којима дискутујемо и гласаћемо за њих.

Што се тиче предлога закона о уџбеницима, желим да кажем да је било више покушаја претходних година, посебно у периоду од 2000. године па наоვაмо, да се проблем школских уџбеника реши на одговарајући начин. Међутим, тадашња законска решења су показала одређене концептуалне недостатке који нису могли да се отклоне у ходу, већ су као такви чекали измену закона или једноставно били занемарени. Зато сам уверења да је овај предлог закона јако битан јер погађа суштину наше будућности, односно подвлачи чињеницу да елементарно образовање наше деце мора бити један од најбитнијих задатака које морамо решити на одговарајући начин.

А да проблема за решавање има, има их, почевши од уџбеника којих већ има у употреби и који садрже бројне недостатке у смислу застарелости материје, као и бројних других разлога. Чињеница је да већина ученика у Србији похађа стручне школе, што даље значи да има око хиљаду стручних предмета различитих профила за које се мора обезбедити добар и квалитетан уџбеник како би се избегла ситуација да ђаци похађају наставу без одговарајућих елементарних средстава и наставних помагала, користећи притом разну доступну литературу ситуационо и наменски, у настојању да одговарајуће градиво некако учине себи доступним посежући за алтернативним решењима, што је неприхватљиво. У те сврхе треба поменути да се велики број ученика ослања само на обим потребних информација прикупљен у склопу самих предавања као производ бележака и диктата од стране надлежних професора и других предавача.

С друге стране, посебне категорије ученика захтевају специфичне уџбенике и остала помоћна наставна средства која за циљ имају омогућавање деци с посебним потребама прилику за редовно образовање и, наравно, даљу едукацију.

Такође, уочен је недостатак у виду недовољног броја појединих уџбеника за групе ђака који се образују на језицима националних мањина, тако да је неопходно обезбедити постојање одговарајуће литературе у оквиру нашег образовног система и у те сврхе.

Паралелно са решавањем проблема тзв. класичних уџбеника морамо да пратимо и трендове у савременом образовању омогућавајући постојање и коришћење дигиталних уџбеника, који ће ученицима умногоме олакшати савладавање наставних програма и планова, тако да једина дигитална помагала, као до сада, не буду усмено препричане лектире које се стицајем околности могу наћи на интернету и које деца масовно користе како не би читала књиге.

Оно што је изузетно важно у овом предлогу закона, то је да се избор уџбеника врше на период од четири школске године (о томе говори члан 34. овог предлога закона), чиме се постиже заштита породичног буџета. Буџет родитеља штити се и на тај начин што је законом омогућено повећање понуде и продуктивне конкуренције међу издавачима, што ће директно утицати на смањење цене уџбеника. Такође, буџет родитеља ће се заштитити јер је

законом предвиђено да се ђацима може препоручити коришћење одређеног додатног наставног средства, али без условљавања родитеља за куповину истог.

Даље, овим предлогом закона онемогућиће се и корупција – о томе је и министар говорио – јер се чланом 27. овог предлога закона дефинише да лице које даје експертско мишљење на текст уџбеника, наставног средства и слично пре почетка рада потписује изјаву да није аутор поменутог уџбеника, да није запослен у издавачкој кући, код издавача, нити је на било који други начин повезано са издавачем.

Даље, овим предлогом закона у члану 10. постиже се, тј. омогућава се једнака доступност образовања и васпитања, нарочито за ученике који су социјално и материјално угрожени, као и за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, тако што ће Влада из буџета Републике Србије финансирати или суфинансирати припрему, набавку и доделу уџбеника и практикума неопходних за рад и праћење наставе.

Из свега наведеног јасно је да овај закон треба да реши бројне проблеме и да ће их решавати. Држава и Министарство просвете свесни су значаја регулисања ове области друштвеног живота и предлагањем оваквог закона показују спремност да начине одлучан корак у смеру убрзаног развоја друштва, истичући тиме у први план значај људских ресурса, односно квалитетних кадрова, способних да буду на челу реформских процеса који су нашем друштву заиста неопходни.

На крају, уосталом, сигурна сам да грађани од Владе Републике Србије и Српске напредне странке као стожера ове владе очекују оваква решења, препознајући их као покретачку снагу која након много година и сијасет пропуштених шанси за просперитет и развој нације на свим нивоима од стране неких претходних владајућих гарнитура води ову државу у правом смеру. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Младен Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Ради појашњења, малопре сам остао дужан да дам још један коментар или информацију. Поменуо сам јуче, ако се сећате, школа је таква институција да има 1. септембар, *deadline*. Ако немате залет добар за своје процедуре, ви идете у преступ, језиком атлетике. Много година је било престопа и много смо у закашњењу и немамо никакве мастер планове и зато радимо сада јако брзо, не брзоплето.

Знајући да ћемо ући у реформске процесе, ми смо одлуке о наставним плановима и програмима и изменама донели за први и пети разред и оне су у току одавно. Значи, ми смо конкурс расписали према важећем закону, сасвим дозвољено, и све процедуре су у току. Ако ниједан издавач нема ништа против, не видим зашто би то била сметња. Онда би нама сви реформски процеси стали, као што је и обука наставника итд.

Овде сложити коцку да све елементе имате – језиком грађевине, и цемент, и мешалицу, и геометра, и све могуће алате, лопате – значи, врло је компликовано. Ништа нисмо изоставили. Све се ради по законским процедурама и све је врло синхронизовано. Зато ће стићи све, хвала богу, за 1. септембар. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре Шарчевићу.

Поштовани народни посланици, сагласно члану 27. и члану 87. ст. 2. и 3. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да ће Народна скупштина радити и после 18 часова због потребе да Народна скупштина што пре донесе законе из дневног реда ове седнице.

Реч има народни посланик Ружица Николић.

РУЖИЦА НИКОЛИЋ: Хвала.

Даме и господа народни посланици, очигледно је да скупштинска већина, која је изгласала да се о предлозима закона који су данас на дневном реду води обједињена расправа, не увиђа значај ових предлога закона. Срамно је што се нама народним посланицима, посебно посланицима Српске радикалне странке који желимо аргументовано да расправљамо о овим предлозима закона, ускраћује време, што нам је ускраћено да о сваком предлогу закона водимо одвојену расправу.

Када је Предлог закона о националном оквиру квалификација Републике Србије у питању, који се доноси по хитном поступку због обавеза према ЕУ, не могу а да се не осврнем, прво, на сам назив предлога закона, који је потпуно нејасан јер не упућује јасно на област на коју се односи. Такође бих истакла да у овом предлогу доминирају стране речи и изрази иако у нашем језику постоје речи и изрази који јасно и недвосмислено дефинишу одређене појмове. То је што се тиче терминологије.

Основна примедба на овај предлог закона односи се на формирање агенције за квалификације која обавља послове обезбеђивања квалитета и пружања стручне подршке. Њу оснива Влада и финансира се из буџета Републике Србије. Планирано је да агенција са изабраним органима преузме запослене из Министарства и Завода за унапређивање образовања и васпитања, као и да запосли довољан број извршилаца за обављање делатности, за шта ће бити потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије. За рад агенције у 2019. години потребно је издвојити 90.334.500 динара. То су огромна средства и то је још један удар на буџет грађана Србије.

Српска радикална странка је против формирања и финансирања разноразних државних агенција. Сматрамо да треба укинути све те агенције, којих је око двеста, јер оне обављају послове министарстава а у ствари само троше огромне паре грађана Србије.

Други предлог закона о коме бих рекла пар речи јесте закон о уџбеницима. Када је овај предлог закона у питању, СРС се залаже за систем унифицираних уџбеника, који је досманлијски режим укинуо после

петооктобарског пуча. Значи, морамо имати јединствене уџбенике како за основну тако и за средњу школу.

Сматрамо да издавање уџбеника опет мора да буде централизовано јер се овако оставља велики простор за корупцију и криминал управо због присуства великог броја издавача. Оно што се дешава јесте да се лобира да се руководство школе као и наставници одреде баш за уџбеник одређеног издавача, јер од самог издавача добијају одређени проценат. Значи, долази до поткупљивања, до све веће корупције и наставници се воде личним интересима а не интересима ђака. Њима није битан ни садржај уџбеника, ни квалитет лекција, не сметају им ни преобимне, развучене лекције које су углавном непримерене узрасту; њима је битан само проценат који добијају од издавача.

Затим, дешава се да у једној школи неколико одељења истог разреда користи уџбенике различитих издавача. То има негативан ефекат јер ученици имају осећај да не припадају истој школи, истом узрасту и ствара се елементарно лоша клима.

Такође, у породици где има више деце школског узраста млађа деца не могу наследити књиге од старије управо због избора издавача од стране наставника, што представља још један удар на већ осакаћени породични буџет.

Затим, уколико ученик промени школу, чак и да остане на истој општини, често не може да прати наставу у новом одељењу јер се у том новом одељењу ради по уџбеницима неког другог издавача.

Такође бих споменула да многе школе имају план и програм који је застарео. Такав пример јесте Железничка школа у Београду. Они већ годинама не добијају дозволу да измене свој план и програм; раде потпуно застареле и неприменљиве ствари. Навела бих пример шта се конкретно у овој школи дешава.

Између осталог, ту се изучава предмет Превоз путника. Општи услови превоза путника железницом се мењају на годишњем нивоу, а планови се не мењају годинама, да не кажем деценијама. То доводи до ситуације да су предметни наставници у дилеми да ли да се држе прописаног плана и програма и предају наставне јединице о стварима које се на железници не користе више од десет година, или да крше закон и предају важеће прописе, уписујући једно у дневник а предавајући друго. Пре неколико година стручни актив саобраћајне групе предмета је урадио и усвојио потребне измене планова за поједине наставне предмете. Ти наставни планови и програми послати су у Министарство просвете, али до дана данашњег нема одговора. У међувремену су и ти програми застарели па је и њих потребно мењати.

Кључно питање које се поставља је да ли Министарство просвете треба да буде сервис који је у служби свих школа и ради на решавању кључних, практичних проблема који постоје у свакој школи или је

Министарство просвете институција која приморава запослене у просвети да се придржавају чак и оних правила и норми које угрожавају право на квалитетно образовање.

Када су просветне инспекције у питању, просветне инспекције се искључиво баве формом, потпуно занемарујући суштину. У свакој инспекцији 90% примедба односи се на форму: да ли предметни наставник има припрему за час, да ли је она адекватна, да ли води педагошке свеске. Нажалост, све се своди на папирологију и испуњавање неких формалности, које можда и јесу битне али свакако нису најважније. Редак је случај да се неко бавио тиме шта се и на који начин предаје, какав је однос између наставника и ученика, са којим реалним проблемима се суочавају и наставници и ученици.

Такође, просветне инспекције које су редовне (које долазе једном годишње) и екстерне (које долазе једном у четири године) свакој школи се најављује недељу дана унапред. Како их највише занима већ поменута форма и папирологија, тај период се у школама користи да се припреми и одштампа све што је потребно и опет се нико не бави кључним и битним стварима везаним за образовање и васпитање. Да ли се на тај начин стиче права слика о стању у просвети?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Младен Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Мислим да смо изашли из теме и свеобухватно обрадили наставне планове и програме средњих стручних школа и штошта што, наравно, није тема. Ја ћу поново да кажем, колико год била важна тема уџбеника, да је уџбеник споредно наставно средство, да је главни наставник и наставни план и програм који он остварује. То је апсолутан аксиом, који не треба доказивати.

Вратићу се на причу о агенцији. Ја не знам коме се свиђа реч „агенција“ или не, такав је неки стандард, такав је *SBS* који се добија и додатна средства за ово, тако да држава неће штетити. Део пара, капитала, опреме и људи прелази, сами сте рекли, из ова два тела и чине ново.

Ако мислите да је паметније да имамо стање које смо имали, имаћемо велики проблем (и сада да га имамо) око признавања диплома и свих оних ствари које су јако важне за ову прилику. Зато се није ни уређивало десет-дванаест година. Хајде још десет-дванаест, па нека остане овако. Али ја мислим да је ово сада најзад и нека наша међународна обавеза, обавеза због запослених који ће доћи овде да раде или ће се неки вратити у Србију итд., јер је неко од наших мањина завршио школе у суседству или неко од наших је завршио негде. Значи, има ту пуно разлога и они су врло практични, тако да ту не знам шта бих коментарисао.

Лобирање, увек је било и биће. Међутим, нећемо на тај начин спречити. Спречава се тако што ћемо имати процену квалитета рада

наставника. Скупштина је ова исто усвојила, када је буџет био, закон о платним разредима, да га тако факултативно назовем, и ми смо дужни да направимо стандарде шта се вреднује. Гарантујем вам да је вредновање везано и за остварене исходе. Нови системски закон о образовању говори о исходима. Уместо да правимо лов на вештице, ми чекамо исход. Да ли се неком исплати да лоше ради, нека размисли. Биће прво слабо плаћен, па онда технолошки вишак, па питање лиценце, има свих механизма у закону. Све смо то већ урадили. Тако да се ја не бих тиме бавио, мислим да ћемо уз оне механизме који су били у старом и новом закону радити инспекцијом шта можемо.

Инспекција мора само да прати закон. У овом закону видите да смо дали једно ново решење. Ово о чему сте ви говорили је рад просветних саветника. Мења се тај модел. Памте старије колеге да је то био и надзор, и надзорници и саветници, док је био ПП завод. Значи, ми сада враћамо ово као заједничко добро управо да не би било – престаје дејство инспекције, а шта је с овим? Извештај ће се јако добро анализирати, у екстерном вредновању школе и те како узимати у обзир. Значи, неће бити Алајбегова слама, да ли смо то прошли добро или нисмо.

Није циљ да неко не буде обавештен о свему томе. Нека га, нека се спреми, као и ђак за испит, али морају да се виде папири, услови и све то како иде. Ми смо с овим спољним сарадницима проширили листу, учинили видљивијом прилику да се зна да ли се у школи ради добро или лоше.

Сложићу се с вама једино око дела одређеног броја средњих стручних школа – неке нису прошле реформу. Хвала и донаторима из Немачке, пре свега институту ГИЗ и другима, који су уложили огромне паре у српско образовање из средњих стручних школа и пре мог доласка. С друге стране, ми смо дуалним образовањем почели део те реформе средњег стручног образовања. Направили смо за кратко време реформу гимназија. Нама остаје тај део посла да урадимо. Тимови су направљени, формирани. Завод за унапређивање васпитања и образовања је такође на делу и има у овом тренутку огромне задатке да уради све што се реформе тиче. Постоје неки приоритети. Наравно да долази на ред.

Разговарао сам са управама, рецимо, баш тих школа и питао за шта школују, за брзе пруге или за пилоте. Одете у Кореју, тамо су све аутопилоти. Значи, не знам да ли нам треба више тих звања. Али остаје да смо у тој школи решили статус зграде и неке ствари почели да радимо како ваља.

Нису они једини. Постоје тимови, помоћник за средње образовање их је формирао заједно са мном, са људима из Завода, на томе се ради. Остао је један део образовања, образовање одраслих, које нисмо стигли да уредимо онако како смо хтели, али долази на ред. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Наташа Сп. Јовановић, повреда Пословника.

НАТАША СП. ЈОВАНОВИЋ: Немам другачију могућност да реагујем у овом току седнице, али пошто, као што рече колегиница Радета, ми пратимо сваку реч, тако и сваку изговорену реч министра, морам да се позовем на члан 107, достојанство Скупштине и члан 27, јер је министар говорио о потребним средствима реагујући на заиста свеобухватан говор колегинице Ружице Николић о оснивању агенције која проистиче из закона о националном оквиру квалификација.

Господине министре, ви сте и у свом уводном излагању, пажљиво сам вас пратила јуче, и сада након говора колегинице Николић рекли да уопште нису никаква средства потребна, како би вас сад то разумео један ђак, један родитељ, значи један једини динар. Неко не мора да буде писмен, ако кажете да нису потребна никаква средства из буџета Републике Србије.

То једноставно није тачно, јер у вашем образложењу, на страни 5, „Процена финансијских средстава потребних за спровођење закона“, тачно пише колики износ је потребан да се издвоји из буџета Републике Србије у 2019. и 2020. години. Претпостављам да то прате и сарадници и министар господин Ружић, иако то није њихов ресор. Једноставно, то је пројекција буџета, лепо каже: у 2019. години 90.334.500 динара, а у 2020. години 108.118.500.

Та агенција ће, 239. по реду, имати свој управни одбор, запослене у агенцији, ангажовање рецензента, простор, опрему, текуће трошкове, укупно, једна година, друга година, око 200.000.000 динара.

То је права истина и зато сам морала да се јавим и реагујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Да ли желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди Пословника?

Захваљујем.

Реч има министар Младен Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Нисмо у колизији ни ви ни ја. Људи који ово раде коштају државу, и њихов рад, плате које су већ у буџету, на другим позицијама; алат за рад, компјутери, столице, простор постоји већ, само се тамо сели и прерачунава. Паре које ће касније бити веће у овом тренутку иду из *SBS*-а и нису из оног матичног буџета. Али морам вам рећи како ради *ENIC/NARIC* центар. Плаћају се рецензенти; значи, ми ту имамо посебна средства. Не радимо добро, нисмо могли да их плаћамо довољно.

Сада, секторска већа и све што привреди треба, они ће се укључити у причу. И те како сте видели тамо да састав разних тела чини пет-шест министарстава.

Можда само збуњује формулација, али мислимо на исто. Не би прошло ни Министарство финансија, они су врло тврди, верујте ми, да смо сад измислили нешто што нема.

Да ли је ово била нужда и нека обавеза међународна? Апсолутно јесте, стојим иза тога.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре.

Реч има народни посланик Јахја Фехратовић.

ЈАХЈА ФЕХРАТОВИЋ: Поштовани председавајући, уважени министри са сарадницима, даме и господо народни посланици, желим да говорим о овом сету просветних закона.

На самом почетку желим изразити једно признање с обзиром на то да сам се и стручно бавио тиме како су у законским оквирима третиране националне заједнице у земљама региона. Оно што са одговорношћу могу да кажем јесте да ниједна држава у региону нема на овакав начин представљено и уважено питање језика и писма и образовања националних заједница. То је нешто што је чињеница и нешто што треба служити на част свима нама у овом дому а и држави Србији.

Проблеми понекад настају у имплементацији законских оквира. То је, као што је казао уважени министар, наслеђе прошлости, односно пређашњих режима. Хвала богу, данас се и ти проблеми решавају и долазимо до расплета неких кључних проблема који су понекад оптерећивали образовање и наставу на босанском језику, а који су били у континуитету приметни претходних година. Врло је важно да се недостајући уџбеници употпуне за ту наставу, да се прихвате термини као што су „Санџак“, „босанчица“ и остало, и да, наравно, с друге стране, они из Бошњачког националног вијећа који су имали пропусте те пропусте исправе, тако да у потпуности имамо према Уставу и према овим законским решењима и тај образовни процес заокружен.

Волео бих да упутим пар питања, с обзиром на то да је заиста сјајно урађен овај закон о уџбеницима, просто подстакнут тиме што је министар говорио о обнови библиотека. Како ће се и на који начин надоместити недостатак лектира за наставу матерњег језика, рецимо, за оне који похађају наставу на језику националних заједница уколико у нашој држави немамо неког издавача који се тиме посебно бави? Као што смо чули јуче, неки заговарају да не смемо увозити такву литературу из суседних држава. Дакле, неопходно је да се то питање уреди.

Такође, оно што је приметно из контаката са другим припадницима мањинских народа, треба уредити питање допунске наставе у иностранству припадника националних заједница при конзуларним одељењима где иселјеници, грађани Републике Србије, имају право само слушати и похађати наставу, односно њихова деца, на српском језику. С обзиром на то да имамо велики број иселјеника несрба, било би врло важно припремити уџбенике како бисмо могли имати то заокружено и да будемо први у региону по том питању.

Такође, врло је важан и закон о просветној инспекцији. То је нешто што је било неопходно, то је нешто што ће, сигурни смо, решити све

проблеме или бар ићи у правцу решавања оних проблема које имамо у срединама које нису обгрљене центром. Ту пре свега мислим на средине какав је Санцак, где смо због недостатка оваквих система контроле суочени са заиста великим проблемима у образовном систему, односно злоупотребом положаја и тим да, рецимо, лица која су блиска криминалном миљеу и одређеним носиоцима локалних власти одлучују ко ће а ко неће радити у просвети итд.

Врло сам захвалан министру на томе што је данас потврдио да је неопходно изградити још једну школу у Новом Пазару. Наиме, они који обнашају позицију у тој локалној средини су, изгледа, тврди на ушима па нису чули да је опозиција инсистирала на томе и говорила да су обезбеђена средства и да је Министарство спремно то да ради, што је данас потврдио министар, али и да је цео проблем био до локалне самоуправе. Користим ову прилику да се захвалим локалној самоуправи која је прихватила ту иницијативу опозиције и покренула израду идејног решења.

Наравно да нам је неопходна та просветна инспекција како бисмо решили све већи проблем коцкарница. Нажалост, како год је био добар овај подухват локалне самоуправе по питању иницијативе за нову школу, тако је погубно што је она, рецимо, јуче издала дозволу да још једна коцкарница на удаљености од тридесет метара од средње школе, женске медресе, добије дозволу за рад. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Повреда Пословника, народни посланик Муамер Бачевац.

Изволите.

МУАМЕР БАЧЕВАЦ: Уважене колегинице и колеге, ја сам заиста изненађен поновним инсистирањем на неистинама. Након што је министар потврдио да није обезбеђен новац у буџету Министарства али да ће он учинити све да те паре повучемо из европских средстава, ја вас питам отворено – имате ли ви у овом тренутку у буџету шест милиона евра, како каже господин Јахја, за изградњу школе у Новом Пазару, или ви у целом буџету немате пола милиона евра?

(Председавајући: Само се обраћајте мени, молим вас.)

Молим вас да убудуће, због колегијалности и квалитетне расправе, не излазимо и не повређујемо тачку 106. Апсолутно се претходни говорник није придржавао на крају свог говора теме о којој треба да причамо; изнео је неке паушалне оптужбе и повезивао криминал и наше професоре који раде и са тим малим платама покушавају да буду морални примери у школама.

Још једном молим министра да због јавности каже да ли он има у буџету тих шест милиона евра, како тврди господин Јахја, за школу у Новом Пазару, или је иницијатор и овде истиче да ћемо до тих пара доћи из европских фондова.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Колега Бачевац, као што знате, јако је тешко да ми као председавајући предвидимо о чему и на који начин ће говорити народни посланици. Ту сте ви да укажете уколико сматрате да је повређен Пословник на било који начин и да јасно прецизируте који је то члан Пословника.

На мени је да вас питам да ли желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди Пословника? (Не.) Захваљујем.

Повреда Пословника, народни посланик Јахја Фехратовић.

ЈАХЈА ФЕХРАТОВИЋ: Хвала.

Претходни говорник није навео члан којим је хтео да укаже на повреду Пословника.

(Председавајући: Члан 106.)

Члан 107, дакле, достојанство. Он је опет тврд на ушима. Ја нисам споменуо буџет и нисам споменуо да су средства из буџета, већ да су средства намењена и захвалио се министру на његовој подршци.

Све остало је било искривљавање онога што сам ја говорио. Ја вас молим да не дозвољавате да се на овај начин руши достојанство. Нити сам споменуо професоре, нити сам споменуо било кога ко је частан и ко ради свој посао у складу с оним што је опис његовог посла.

Просто, ово је био један начин да се скрене мисао с онога што сам истакао, а то је да је Градска управа Нови Пазар јучер издала дозволу да се на тридесет метара од средње школе региструје још једна коцкарница, што је супротно Закону о играма на срећу јер мора бити двеста метара удаљена од школе. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Господине Фехратовићу, и ви јако добро знате да је моја обавеза као председавајућег да када народни посланик укаже на повреду Пословника, добије реч. Легитимно је право сваког народног посланика да има свој став.

Господин Бачевац и ви изнели сте ставове и разлоге због којих сматрате да је повређен Пословник о раду Народне скупштине Републике Србије. О томе да ли је заиста повређен, одлучује Скупштина у дану за гласање. Дакле, на мени је само да водим седницу и омогућим посланицима да говоре. Сматрам, сходно томе, да нисам повредио Пословник.

Али морам и вас да питам – да ли желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди Пословника? (Не.) Захваљујем.

Господине Бачевац, да ли сте ви желели повреду Пословника? (Не.)

Реч има министар Младен Шарчевић.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Ја бих указао на два момента.

Школа за децу у Новом Пазару ће се радити.

Други моменат је много важнији, о чему сте покренули тему, а то је велика дијаспора. Међутим, друге државе са Балкана, из бивше Југославије, некада СР Југославије, одакле год, немају капацитета ни онолико колико Србија сада има. Ми тај ресурс сматрамо јако битним, јер Срба има ван Србије подоста. Али у српске школе које смо сачували, које дизајнирамо,

које покушавамо да подигнемо, да променимо правилнике, да обезбедимо уџбенике, иду и деца из Црне Горе, тамо им то није важно, иду деца из Српске Републике, из Федерације, из сваке регије, тамо то никоме не смета.

Ја нисам могао ни у Србији да уредим пре, да бих тамо стигао, знате, али је битно отворити то питање. Недавно сам примио нашег конзула из Истанбула и покренули смо баш ту причу и мислим да ћемо прво тамо наћи решење. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре Шарчевићу.

Реч има народни посланик Љубиша Стојмировић.

ЉУБИША СТОЈМИРОВИЋ: Поштоване колегинице и колеге, данас смо се сложили сви у једној ствари, а то је да су васпитање и образовање две веома важне области, о које смо се ми огрешили, које смо запоставили. Да бисмо повратили сјај васпитања и образовања, мораће да прође доста времена и мораћемо много тога да урадимо.

Васпитање и образовање су срце и душа сваког човека, сваког појединца, сваке државе. Замислите на шта личи и како изгледа човек без срца, односно без душе. Тако исто важи и за једну земљу, односно било који систем. Ми смо евидентно ту направили велику грешку.

Имао сам прилике да у оквиру свог образовања изучавам теорију система. Професор др Милош Рајков је био професор који ме је уводио у тајне теорије система. Изучавајући теорију система, изучавао сам и организационе системе, а то су системи чији су елементи, односно чланови људи. То су системи који почивају на људском разуму. Дошао сам до једног закључка који је за мене био изненађујући, али пракса је показала да је тај закључак реалан, а то је да се ти системи понашају разумно онда када искористе све друге могућности. Не знам зашто смо такви.

Један од тих организационих система је и ова наша скупштина. Данас су колеге и колегинице овде критиковале понашање и опозиције и позиције. Једни су говорили како ми дајемо овде велики број амандмана да бисмо потрошили време, а нису сагледали своју грешку, односно нико неће да буде искрен и коректан и каже – чекајте, људи, па сви правимо грешке. Ми правимо грешке зато што подносимо на стотине беспотребних допуна дневног реда, правимо грешке зато што дајемо неке амандмане где се само нешто брише. Ми, с друге стране, правимо грешке што дајемо исто велики број амандмана.

Чему све то служи? Све то служи узалудном трошењу времена и штети целој нашој заједници, односно свим људима. Дајте да будемо мало разумни, да почнемо да користимо разум и да кажемо – одбацићемо оно што је непотребно, беспотребне допуне дневног реда, усвајамо дневни ред по десет сати, и избацићемо те амандмане који збиља немају никакву сврху. Много лакше ће бити и једнима и другима. Кажем, ми смо овде један систем који треба да ради у корист свих грађана Србије. На крају крајева, положили

смо заклетву где смо се обавезали да све што будемо овде радили, радићемо у интересу грађана Србије.

Везано за ове законе, шта ми хоћемо? Ми хоћемо да кад мандатар предложи неког ко ће бити министар просвете, образовања или како се већ зове у којој влади, ми очекујемо од тог човека да је чаробњак, да има чаробни штапић и да ће он једним потезом тог чаробног штапића да реши све оно што смо сви заједно упропастили у претходних десет, двадесет, педесет година, није ни важно. Не може. Не може, и поред добре воље. Не постоји човек који то може све да реши.

Сад имамо на дневном реду закон о уџбеницима. Ми се ту споримо, износимо разна мишљења и, хвала богу, то је добро, али како ће један министар или његови помоћници, сарадници, да реше све оно што није ваљало? Рецимо, шта смо урадили у претходним законима? Био је одређен цензус од 5% за издаваче. Сад, нормално, они су живи људи, да би успели да уђу у круг оних који могу да се баве издавањем уџбеника, на све могуће стране су се растрчали, јурили. Отворили смо простор за корупцију. Они су давали нешто и наставницима, и учитељима и директорима само да би прошли тих 5%, да могу да се баве том својом делатношћу. Свесно или несвесно, направљена је грешка. Ко ће то да исправи? Сад је на овом министру и његовој екипи да исправи.

С друге стране, шта смо ту учинили? Учинили смо да национални завод за издавање уџбеника буде скрајнут, да оде у страну и полако губи своје тржиште. Ја сам захвалан министру, нећу сад неке велике речи, дивим му се и тако то, али захвалан сам што је јуче рекао – мој пријатељ Којичић, директор Завода, мора мало да се поправи, мора и он мало да буде агресивнији, и он и његови сарадници, да јури и да заузме место које му припада.

Да ли се ја слажем с оваквим положајем тог завода? Не. Збиља мислим, без обзира на то коме се то свиђа, коме се не свиђа, да уџбенике из области српског језика, историје, географије, уметности мора да контролише држава. То мора да буде на нивоу неког државног завода; како ће се звати, није важно. Зашто? Зато што нећу да ми неко пише у уџбенику за географију да је Косово посебна држава, да није у Србији; нећу да ми пише из уџбеника из историје да неко ко је био јунак није био јунак, не постоји или слично. Имамо те случајеве где долазимо у ситуацију да наша деца, нараштаји будућих људи који треба да воде ову земљу буду погрешно учени. Зато држава то мора да преузме и да се избори с тим.

Где смо погрешили? Погрешили смо што смо Министарству и министру одузели многа овлашћења која је имала држава, па смо ради неке аутономије, овог и оног, многе ствари које је морала да води држава као оснивач укинули држави.

Имамо пример, рецимо, савети на факултетима: чланство у савету, држава као оснивач има до 30%. То је без везе. Не можете ви да дајете паре,

да будете оснивач, а да неко други располаже како год хоће тим средствима и да немате могућност да то промените. Зато нам се дешавало да има толико неправилности.

Ми смо скоро имали на седници Одбора случај Крагујевца, а таквих случајева има и у другим градовима, у другим школама. Сада, како ће то да реши неко ко нема ингеренције над тиме? Тешко. Зато морамо да дозволимо и да се трудимо да се држави врате она права која мора да има као оснивач, као неко ко је власник.

Шта сам још хтео да кажем везано за овај закон о уџбеницима? Рецимо, уџбеник историје и свака читанка, по мени, морали би да имају у свом саставу говор председника државе који је одржао 24. у Алексинцу, јер је то један историјски говор који је на право место поставио Србију, искрено речено, шта нам се дешавало, како су се понашали према нама. Доста је да ми то кријемо, да гурамо испод тепиха. Не, треба отворено рећи. То је говор попут оног говора који је мајор Гавриловић одржао у Београду пред налет Аустроугарске која је хтела да зароби, пороби нашу престоницу.

Да ли ће то моћи и да ли ће то прихватити разновразни издавачи који нису под окриљем националне институције? Највероватније да неће, али зато наш Завод за издавање уџбеника мора да буде мало агресивнији и да заузме важније место на простору тржишта уџбеника. Јуче је представник Српске радикалне странке проф. Шешељ навео податке ко је колико од тог колача успео сада да освоји, нећу да кажем неки ружан назив, и ми ту видимо да су многи испред тог завода.

С друге стране, овде смо причали о цени уџбеника и да ли ће те школске задруге моћи да нешто помогну да уџбеници буду јефтинији. Па, мораће да помогну, и хоће да помогну, јер досад се није контролисало колика је маржа тих издавача, колики је рабат. Један део тога ће бити нешто чега ће се неко одрећи на рачун тога да уџбеници буду јефтинији.

Могу да похвалим Министарство, посебно део за основно и средње образовање, и да им пренесем поздраве од мојих Црнотраваца јер су им захвални, и Основна школа из Црне Траве и Средња школа, на помоћи и сарадњи коју имају с њима. Нисам био у прилици скоро да видим колегу Пајића (претпостављам, заузет је свуда по терену), али, ево, преносим поздраве и захвалност за њега и колегиницу Весну Недељковић, који су својим доприносом учинили за тај неразвијени део Србије много тога. Уз њихову помоћ обезбеђено је мало и учила, нешто тих уџбеника и књига из белетристике. Црнотравци су вам на томе много захвални.

Има још једна ствар коју не смемо да заборавимо. Морамо да поштујемо нашу историју, морамо да поштујемо и ову свакодневицу. Пре неких пар месеци Српска краљевска академија научника и уметника покренула је једну акцију којом би се у оквиру наше земље повело рачуна о страдању нашег народа у погрому 1999. године који је изазвало 19 најјачих земаља Европе у саставу НАТО-а итд., односно где мора да се предузме

нешто да би се заштитило страдање нашег народа које је било у том злочиначком бомбардовању 1999. године. Српска краљевска академија научника и уметника је захвална свима онима који се труде да покрену ову борбу и спремна је да помогне како Влади тако и било којој другој комисији која се буде бавила тим проблемом.

Што се тиче инспекцијске службе, шта је инспекција? Ревизија, контрола. У најобичнијем изразу, то је контрола. Без контроле нема успеха ни у једном послу. И морамо да имамо више степена контроле. Да је Министарство било у стању да има педесет или тридесет инспектора и да они могу редовно да обављају свој посао – јер троје-четворо, колико их је било, тешко да ће да обаве тај посао кад има на стотине школа – ситуација би била много боља. Зато се надам да ће убудуће измене овог закона (ако треба и неких нових измена да буде) решити тај проблем и да ћемо кроз тростепени начин контроле успети да променимо, односно побољшамо све оно што не ваља у нашем образовном систему.

На крају бих само хтео да вас све подсетим на једног великана нашег, Николу Теслу, који је још негде 1920. године поставио једну доктрину која се данас у науци зове Теслина доктрина о образовању. Није био задовољан образовним системом, рекао је да ће, уколико се тако настави даље, доћи до пропасти. Мислим да се није много одмакло, али суштина те његове доктрине је да доктрина образовног система мора да почива на три стуба: један је социјални, други је морални и трећи је духовни. Довољно је да се свако од нас упита колико смо тога остварили у било ком од ова три система па да види где нам је образовање.

Каква је будућност нашег образовног систем? Онаква какву ми будемо створили. Уколико се ми будемо трудили, уколико будемо јединствени и схватимо и сублимирамо оно што сви говоримо, и једна и друга и трећа страна, сви редом кажемо да је образовање најважније, да је то основ сваког система, сваког друштва, дајте онда да заједничким снагама помогнемо Министарству да реши све то што смо успели да набројимо. Неће моћи за дан, неће моћи за годину, али неће Србија живети само још дан и годину, него ће живети векове.

Зато је на министру и његовој екипи да засуче рукаве, а, хвала богу, министар се јуче похвалио да је млад и да има 39 година радног стажа... И свака му част за овај део основног и средњег образовања. Не разумем се много у ту проблематику, признајем, али ми је драго када неко зна много више од мене и када је спреман да уради и када то ради. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Наташа Вучковић.

Није присутна.

Реч има народни посланик Никола Савић.

Изволите.

НИКОЛА САВИЋ: Даме и господо народни посланици, данас разматрамо сет од пет закона у обједињеној расправи, од чега се три закона односе на област просвете. Осврнућу се на ова три закона која се односе на област просвете. То што ми данас доносимо ова три закона није обавезно да ће ти закони решити све проблеме који постоје у просвети. Нажалост, данас има много, много проблема у нашој просвети.

Ако се вратимо само на неки период од пре петнаестак година, на период од пре 5. октобра, погледамо тадашње прописе и законе који се односе на образовање, упоредимо их са данашњим прописима и актима, у први мах ћемо помислити да је у области образовања дошло до праве револуције. Међутим, ако мало детаљније погледамо све ово, можемо закључити да није у питању револуција, пре бих рекао да је у питању контрареволуција.

Данашње наше образовање је на нижим гранама него што је било пре петнаестак година, то одговорно тврдим као човек који је цео свој радни век провео у области образовања. Људи који раде у образовању још увек не могу овладати свим појмовима који су у међувремену за ових петнаестак година уведени у образовање. По мени, сврха образовања је ваљда да се дође до неког одговарајућег знања, да се за такво знање дође до дипломе као улазнице за вршење одговарајућег посла. Међутим, данас у области образовања, поготово у прописима који се односе на образовање, појам дипломе готово да се и не користи. Зато постоји огроман број појмова који су једноставно непријемчиви и неприхватљиви за људско ухо и просветни радници се још увек нису навикли на њих, не знају ни шта значе, а камоли да их примене у пракси.

Само ћу набројати неке од тих појмова који данас доминирају нашим образовним системом: развијеност компетенција, исходи учења, стандарди квалификација, интегрисани скуп знања, флексибилност путева у образовању, информално учење, валидације информалног и неформалног учења, међупредметне компетенције, каријерно вођење и саветовање, секторско веће, јавно признати организатори активности образовања, дескриптори нивоа квалификација, дуално образовање, Европски оквир квалификација, Болоњски процес, Даблински дескриптори, педагошки асистенти.

Могао бих да набрајам још много, много тога, али само на основу овога што сам рекао може да се види којим путем иде наше образовање. Верујте ми да просечан човек у образовању не може да савлада овакве појмове, нити може да се носи с њима. Поред овога, имамо читав низ различитих тимова за ово, за оно... И ако би се све ово доследно примењивало у пракси, просветни радник не би имао никакве шансе да се посвети оном основном – да своје знање пренесе на ученике и студенте.

Образовање је од изузетног значаја. То је увек тако било кроз историју, јер све што је човек створио и унапредио у својој историји урађено

је захваљујући образовању. Колико је образовање важно, ево, навешћу само један пример: Филип Македонски је писао Аристотелу – захваљујем се боговима не што су ми подарили сина, захваљујем се што се то десило за време твог живота. Несумњиво је Аристотел и заслужио овако нешто, али ово је најлепша ода која је икад написана људском уму. Међутим, данас, отприлике, као да се од образовања прави нешто што оно не би требало да буде. Србија данас нема истинске образовне установе, то морамо сви признати. Наш европски пут је уништио наше образовање и, ако се овако настави, после извесног времена биће још гора ситуација него што је сада.

Шта се данас учи у школама? Учи се како направити си-ви, како направити видео-презентацију; додуше, учи се и шта је маркетинг, али се притом не каже да је то наука како неке утрапити непотребну ствар. А физика, хемија и неке друге фундаменталне науке, то су области из неких прошлих времена где се сматра да то више није важно.

Ученици се данас уче да не треба ништа знати, у смислу да ништа не треба држати у глави, све се може наћи на Гуглу. Али ако човек ништа не зна, њему се може наметнути било шта. Празна глава је врло погодна да се у њу стрпа све што пожелите. Данас доминира потрошачко друштво, а главни ресурс потрошачког друштва су неписмени. Таквом друштву не треба човек, не треба образован човек, него треба потрошач који је увек спреман да троши. Шта да троши? Да троши све што му се каже.

Данашњем човеку, поготово младом човеку, треба „ајфон 8“ иако још није упознао ни функције „ајфона 4“. Али друштво и образовање, и општи тренд којим се креће не само наше друштво него уопште у свету, упућује га на то. Чим се потрошач дочепа неке нове играчке, гледа на било који начин да се отараси оне старе. За потрошачко друштво би било идеално да купите неку ствар, да је држите одређено време у кући, да је не отпакујете, да је баците на смеће, да онда затим купите још новију ствар и да с њом урадите то исто.

Дакле, одсуство озбиљног образовања доводи до огромног броја образованих незналица. Таквим људима је увек могуће манипулисати и никаква математика, никакав енглески не може их спасти од тога. Такви људи не знају да се њима манипулише. Због тога имамо много оних који су били и одлични студенти, одлични ученици, али то им није донело срећу, није им донело ни материјалну корист. То је из разлога што им је друштво наметнуло лажне оријентире и они су пошли за тим оријентирима.

Ученицима и студентима данас се смишљено ускраћује интегрално знање. Скоро сам негде прочитао ...

(Председавајући: Молим вас само да приводите крају.)

... Да је у једној школи радила једна професорка историје која није знала одговор на питање ко су били бољшевици. Додуше, морам да признам, то није у нашој земљи, али је у једној од земаља региона.

Пошто време истиче, имам још много тога да кажем, али ћу кроз амандмане. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Младен Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Само бих једном реченицом хтео да укажем на чињеницу да ми не морамо преписивати ни од кога, нити смо условљени тиме. Поглавља 25 и 26, која смо отворили у придруживању и затворили привремено, нас то не условљавају. Значи, ми имамо право да креирамо наш образовни систем како ми хоћемо.

Можемо дискутовати о томе шта је донела „Болоња“ на високом, али у предуниверзитетском делу очували смо све вредности националне гимназије и одређене реформе само додали као квалитет деци. Лично сам присталица да деца уче доста и да треба да уче још више, нарочито фундаменталне науке, али ако им дате само теорију, без могућности да раде лабораторијске вежбе и праксу, то је онда наша лоша организација. Управо реформским процесима то мењамо, да им дамо више. У овој земљи највише треба инжењера у овом тренутку. Без тога свакако не могу. Тако да вам кажем, сигурно се то неће десити.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Желите реплику? Само се пријавите. Изволите.

НИКОЛА САВИЋ: Господине министре, све ово што сам говорио, пре свега, нисам ни мислио на вас, чак имам утисак да се ви трудите да неке од ових ствари о којима сам говорио исправите, али ово су ствари које су наслеђене од 5. октобра наовамо. Чини ми се да не чините довољно да се маса ових ствари које су не само непотребне него штетне – елиминише.

Ми данас имамо милионе и милионе различитих семинара. На тим семинарима готово се и не учи да просветни радници овладају информационам технологијама, него се уче неке сасвим безвезне ствари. Тако да уколико се драстичније нешто не промени, верујте ми да на овакав начин наше образовање нема перспективу. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Младен Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Највећи број обука које радимо тренутно јесу дигиталне обуке. Значи, електронски дневник условљава да цела установа зна основну дигиталну писменост. Тако да, заиста, верујте да је то нешто што је у ходу и ради се већ годину и по дана.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Изволите, имате реч.

НИКОЛА САВИЋ: Ево, одговорно тврдим да 99% радника у просвети данас не зна да рукује *Excel* програмом и направи неки најосновнији програмчић који ће вршити ону статистику око просечних

оцена и свих осталих. Али зато неке друге ствари, које по мени и већини просветних радника немају никакве користи, увек имају приоритет.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Савићу.

Реч има народни посланик Драган Јовановић.

ДРАГАН ЈОВАНОВИЋ: Уважени председавајући, господо министри са сарадницима, даме и господо народни посланици, данас је пред нама сет закона из области просвете, државне управе, инфраструктуре односно катастра.

На самом почетку бих да се посветим закону о електронској управи. Прилика је да се осврнем и на рад Министарства за државну управу, где бих на самом почетку похвалио скоро једногодишњи рад министра Бранка Ружића и његових сарадника из Министарства. Закон о електронској управи је потребан, нужан, донеће доста тога доброг грађанима Републике Србије, пре свега око уштеде трошкова одласка у градске и општинске управе, да могу од своје куће, преко свог кућног рачунара много тога да добију. С друге стране, оно на шта бих указао као потенцијалан проблем јесте то што они то треба да добију преко службеника у градској или општинској управи.

Е, сад шта је ту проблем, господине министре? Проблем је што је тих службеника у општинама и градовима све мање. Други проблем је што је структура тих службеника све неповољнија. Нажалост, ми већ пар година имамо на снази забрану, Уредбу о забрани запошљавања у јавном сектору, која је, морам да кажем, врло лоше утицала на чиновнике у општинским и градским управама и старосна структура људи је веома лоша. Ако већ до краја године имамо ту уредбу на снази, не можемо ту нешто пуно учинити, мислим да би Министарство могло да помогне да општине могу без тражења сагласности Комисије Министарства и Владе Републике Србије да запосле бар приправнике, односно студенте, а да их не воде на тој квоти радника на одређено време, јер већина градова и општина у Србији стипендира најбоље студенте са своје територије. Нажалост, они по завршетку факултета одлазе у веће градове и већа места.

На овакав начин, имаћемо све неповољнију старосну структуру у општинама. Питање је како ћете ви задржати неког градског архитекту који тренутно има плату у унутрашњости Србије у некој општини или граду 45.000 или 50.000 динара а треба да ради и послове озакоњења, и електронске дозволе и сутра електронске управе. То је једно реално питање на које сви ми скупа треба да дамо одговор.

С друге стране, доскора сте, господине Ружићу, били овде с нама народни посланик; ја сам више пута говорио у овом дому претходних година да би требало да се на адекватан начин реши питање финансирања локалних самоуправа. Нажалост, на снази је још увек онај Динкићев закон и уредба, негде из 2006. или 2007. године, коју смо сви заједнички веома критиковали, али она већ преживе десет година. Ми ни дан-данас уопште не знамо по којим је критеријумима нпр. Косјерић оштећен десетинама година, и онда

причамо како је та општина задужена, а неке друге општине имају пет пута веће буџете, добијају новац од трансферних средстава, него што би реално требало да имају, само због тога што су у том тренутку ти председници општина били из Г17 плус, односно из Динкићеве странке.

То је озбиљан проблем и озбиљно питање којим сви треба да се позабавимо и да ви као ресорно министарство изађете до краја године, пре доношења новог буџета, заједно са Министарством финансија са адекватним предлогом на који ће се правичан начин решити овај проблем финансирања локалних самоуправа.

С друге стране, искрено бих похвалио агилност министра Шарчевића. Само бих вас једну ствар упитао, господине министре, и замолио вас... Испред нас је данас закон о просветној инспекцији. Дуго година сам на челу локалне самоуправе и ми, нажалост, данас имамо проблем, који сте ви сагледали у претходним годинама, а то је... Мало пре је професор Стојмировић говорио о високом образовању, а ја бих о основном и средњем, где у школама имамо школске одборе који су потпуно превазиђени и подхитно је, уважени министре, потребно да се то мења. Тренутно локалне самоуправе имају утицај само... А Министарство просвете и локална самоуправа финансирају стопроцентно и основне и средње школе. Школски одбори броје девет чланова, од тога локална самоуправа именује три, три су из реда родитеља, а три из реда наставника. Лепо директор излобира увек пет чланова. Директори су постали ту као заштићени бели медведи, које је веома тешко сменити и онда смо сви ми скупа у проблему. Сви се ту више питају од општина и градова и Министарства, који у ствари комплетно финансирају рад основних и средњих школа.

Ви сте обећали, а ја сам то имао прилике да видим и путем медија, да ће се та ситуација брзо променити. Апелујем на вас, имаћете пуну подршку и нас као народних посланика, а верујем и колега који воде локалне самоуправе, да се ова ситуација што пре промени. Захваљујем се.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Јовановићу.

Реч има најпре министар Младен Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Укратко, кад смо доносили системски Закон о образовању рекли смо да постоји више пракси како се формирају школски одбори. Било је да има земаља у Европи где има и већину држава, али смо се определили за овај демократски принцип који не смета даљој причи. Тада је била кукњава: прејак је министар, осилиће се, свашта ће да ради. Шта смо сада урадили када се није све то десило у пракси? Мора се поштовати децентрализација, улога локалне самоуправе, улога родитеља, управо те приче која даје тај демократски оквир.

Ми смо ишли на једну филозофију – да у овом периоду сви који раде имају шансу да прођу обуке, чак и они који желе да аплицирају за директоре. Ја немам армију готових људи које ћу да ставим уместо ових, као да играм

шах. Просто, није то ни моја улога. Али је улога да правимо амбијент, да и инспекција и школски одбори и синдикати, не један, сви синдикати, имају право да кажу шта где не ваља, да се испита. Тамо где је баш прича лоша, где не реагују на насиље, где мувају с парама, да тако кажем, раде неке друге недозвољене ствари, иде смена. Не можемо сменити неког само зато што је још увек некооперативан, разумете. Ако питамо колективе, они засад и те како имају неко своје мишљење. Оно јесте базирано још увек на томе – па, можда ме терају да не радим.

Ја то знам, али говоримо о другом алату. Мало пре сам поменуо да смо усвојили пред нову годину закон који ће регулисати платне разреде и нивелисати цену рада кроз квалитет који је остварен, који ће се мерити. Са таквим директором не жели ниједан колектив да има трећу категорију плате, знате, то им се не исплати. Идемо на ту варијанту.

Онда, видели сте да смо рекли, они којима је истекао мандат а имали су јединицу, двојку, неће моћи да буду узети у обзир иако их локална самоуправа протежира, или их неко трећи протежира. Већ смо имали такве случајеве, међутим, хвала богу, у мањини. Људи свесно, трезном главом, тако да ми нисмо ишли на чистку, нисмо ишли на неку лустрацију, не знам чега, идемо да се то деси нормално, спонтано, водимо разговоре, позивамо људе, идемо на ноге.

Значи, ово је теже по нас, лакше би било наредити или имати неку диктатуру, међутим, мислим да ћемо овако направити боље односе и са локалном самоуправом и са директорима, родитељима, са свима. Дајемо им јасне поруке. Имамо једно десет тимова који се баве разним моделима, да се види да је у тој општини, том граду, у тој и тој установи то решено добро. Некако наши људи воле да виде модел.

Слажем се с вама да то не може преко ноћи да се склони. Не слажем се да радимо силецијски, али да имамо увид у све, имамо, и да ће та контрола имати своје дејство. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре Шарчевићу.

Реч има министар Бранко Ружић.

Изволите.

БРАНКО РУЖИЋ: Захваљујем.

Управо на трагу онога што је народни посланик Јовановић рекао, мислим да је обухватио више тема, не само тему закона о електронској управи, дакле, дотакао се и реформе система плата, дотакао се рационализације и оптимизације коју спроводимо протоком овог времена.

Закон о електронској управи се ослања, на неки начин, на Закон о управном поступку и све управне ствари које практично грађани као носиоци суверенитета раде са државом сада попримају један системски основ да би се увезали на електронски начин.

Дакле, сама дигитализација – понављам, није то техничко-технолошки процес искључиво, него и друштвени процес – не подразумева

аутоматски и примање новозапослених у управама. Али погледајте шта смо све урадили у претходном периоду (и заиста се захваљујем на лепим речима): на пример, тај сегмент едукације, донет је Закон о Националној академији за јавну управу, где ћемо имати могућност да све службенике из јединица локалне самоуправе едукујемо како би они стицали одређена знања и вештине и радили управо на оним пословима који су потребни а прате процес дигитализације.

Што се тиче висине примања службеника у јединицама локалне самоуправе, па и у аутономним покрајинама, то јесте предмет закона али је пре свега базирано на нашој економској снази као државе. Мислим да смо и у том погледу кренули правим путем, да се спроводи и фискална консолидација, да имамо много већу пореску свест, много већу одговорност. У том смислу очекујем да ову годину искористимо да припремимо сва подзаконска акта како би та реформа система плата, платни разреди, све оно што је колега Шарчевић помињао, профункционисало ступањем на снагу ових закона који су донети у децембру месецу, дакле 1. јануара 2019. године.

Оно што су подаци који су заиста егзактни, то је да смо остварили уштеде у буџету од краја 2013. године када је отпочео процес рационализације, који је просто био насушна потреба, и да је кумулативна уштеда око 180 милиона евра. У том смислу сматрам да је то заиста велики искорак напред, који не би био могућ уколико не би било свести о потреби и одговорности да се такав један процес практично спроведе у дело. Такође, паралелно с тим, имамо ситуацију нових инвестиција, отварања нових радних места, јер једно без другог просто не би могло да буде одрживо.

Делимично се слажем с вашом констатацијом да има одређених диспропорција у трансферима јединицама локалне самоуправе, тј. може се назвати делимичним рецидивом неких, могуће, политичких одлука из неког ранијег периода, али морам вас подсетити да су трансфери за јединице локалне самоуправе у надлежности Министарства финансија. Свакако, као министар задужен, између осталог, и за локалне самоуправе, већ дуже време разговарам на ту тему и мислим да ћемо коначно доћи до неког коректног решења које ће бити одрживо за све локалне самоуправе и базирано на једном критеријуму равномерне прерасподеле финансијских средстава. Толико у одговору.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре Ружићу.

Реч има народни посланик Дејан Николић.

Није присутан.

Реч има народни посланик Драган Савкић.

ДРАГАН САВКИЋ: Поштовани министре са сарадницима, поштоване колеге народни посланици, ја ћу говорити о Предлогу закона о националној инфраструктури геопросторних података.

Доношењем овог закона створиће се правни оквир за успостављање и одржавање националне инфраструктуре геопросторних података у

Републици Србији. Овим законом преноси се у потпуности у национално законодавство Директива ЕУ.

Привреда и јавни сектор захтевају лак приступ геопросторним подацима који су у надлежности јавних институција. Геопросторни подаци и сервиси потребни су за коришћење у областима као што су заштита животне средине, управљање земљиштем и водама, транспорт, тржиште непокретности, развој позиционих и навигационих система, одбрана, безбедност и друго.

Национална инфраструктура геопросторних података представља интегрисани систем геопросторних података, који омогућава корисницима да идентификују и приступе просторним информацијама добијеним из различитих извора, од локалног, преко националног до глобалног нивоа, на свеобухватан начин. НИГП представља оквир унутар кога се развија политика широког коришћења геоинформација, смањују административни трошкови и спречава дуплирање послова на њиховом обезбеђивању.

За успешно успостављање НИГП-а кључна је сарадња између заинтересованих страна, са фокусом на одрживо финансирање за прикупљање референтних података. Поред тога, блиска веза са е-управом је окосница развоја ефикасних е-сервиса.

У оквиру процеса приступања Републике Србије ЕУ и Поглавља 27 које се односи на животну средину и климатске промене, Републички геодетски завод је задужен за имплементацију *INSPIRE* директиве, која треба да помогне у процесу креирања политике и активности које могу имати директан или индиректан утицај на животну средину.

У предлогу овог закона у члану 4. органи за успостављање националне инфраструктуре геопросторних података су савет НИГП-а и радна тела НИГП-а. Савет НИГП-а има 17 чланова које именује и разрешава Влада, на период од четири године. Радом савета НИГП-а руководи председник. Председник савета НИГП-а је директор Републичког геодетског завода. Поред председника, осталих чланова 16 савета НИГП-а су представници министарстава и посебних организација које у оквиру своје надлежности користе и располажу геопросторним подацима.

Предлогом овог закона Републички геодетски завод је одговоран за комуникацију и сарадњу са Европском комисијом у вези са спровођењем *INSPIRE* директиве. Поверавање послова Републичком геодетском заводу из предлога овог закона велико је признање и обавеза у години када се навршава 180 година геодетске струке и седамдесет година постојања и рада Републичке геодетске управе, а од 1992. године Републичког завода као правног следбеника Републичке геодетске управе.

Републички геодетски завод, као државни орган, ради на обављању стручних геодетских, управних послова из области државног премера, катастра непокретности и катастра водава, као и низа утврђених нових надлежности које су му поверене од 2002. године па до данас. Све поверене

послове Републички геодетски завод успешно обавља захваљујући континуираној брзи о људским ресурсима; освајањем и увођењем нових технологија; улагањем у кадрове и њиховим сталним оспособљавањем путем одржавања стручних семинара, саветовања, радионица; развојем софтвера; изградњом и реконструкцијом, адаптацијом пословних простора; набавком геодетских инструмената, рачунара и остале потребне опреме. Сарадњом са Светском банком, Краљевином Шведском, Краљевином Норвешком, Јапаном, Француском, Немачком, Аустријом и ЕУ омогућио је на брз, модеран, савремен начин грађанима Србије и инвеститорима упис права на непокретности и стварна права на њој, а то је сигурност за домаће и стране инвеститоре да улажу у производне капацитете за отварање нових радних места и запошљавање младих, школованих радника. А то је политика нашег председника Александра Вучића и СНС.

То су на недавно одржаним локалним изборима у Граду Београду, Аранђеловцу, Бору, Севојну и Смедеревској Паланци показали грађани дајући велику подршку и поверење Српској напредној странци и нашем председнику Александру Вучићу. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Гордана Чомић.

Није присутна.

Реч има народни посланик Дубравка Филиповски.

Изволите.

ДУБРАВКА ФИЛИПОВСКИ: Захваљујем, председавајући.

Уважени министри са сарадницима, колеге и колегинице народни посланици, поштовани грађани Србије, јуче и данас расправљамо о сету веома важних закона из области државне управе и реформе образовања.

Очекујем да ће закон о е-управи осетити грађани и привреда али и сви запослени. На тај начин, предлогом овог закона убрзава се дигитализација Србије, што је један од приоритета Владе Републике Србије. На томе сте ви радили и са претходном министарком и са садашњим министром, и ту заиста заслужујете све похвале. Најважније је што ће благодети овог закона, који ће, надам се, бити усвојен у Народној скупштини Републике Србије, осетити сви грађани, што се њиме штеди време, смањују административни трошкови, повећава правна сигурност и транспарентност и, што је по мом мишљењу најважније, смањује корупција. Када уводите савремене технологије у државну управу, ви смањујете могућност да било који захтев стоји у фиоци било ког појединца и да тај појединац на било који начин одлучује о том захтеву грађанина да ли ће га решавати или не.

Овај закон уводимо и због тога што усклађујемо наше законодавство са ЕУ, али мислим да је у овом високом дому веома важно да кажемо да ми пре свега овај закон уводимо због свих грађана и грађанки Републике Србије и да смо у једном процесу трансформације е-управе заједно са осталим земљама у региону.

Мислим да су, поред важних, стратешких докумената које овај закон садржи, веома важни државни службеници који раде на овом закону. Зато је, такође, веома важно да као Министарство водите рачуна о људским ресурсима, да водите рачуна о рационализацији јавне управе, да ови људи буду на сталним обукама, али и о ономе на шта је у говору пре мене упозорио мој уважени колега Драган Јовановић, који је скренуо пажњу на чињеницу да у локалним самоуправама због уредбе која је већ неколико година на снази немамо довољно адекватног кадра у овој области.

Зашто нам је још неопходан закон о е-управи? Ми овим законом прекидамо са стихијском и нестандардизованом праксом, прекидамо са могућношћу да било која институција, као до сада, самовољно, због својих личних интереса, уводи савремене технологије, и то ради онако без правила, како то њима одговара. Навешћу пример неких општина које примењују члан 126. ЗУП-а, али и оних који га не примењују када на два иста шалтера траже исти документ од грађана. Врло је важно да прекинемо са праксом да имамо регистре који садрже исти тип података, да прекинемо са сваком врстом произвољности у примени овог закона.

Наравно, и мала и средња предузећа имају користи од овог закона због ажурности и због сигурности заштите њихових података. Министар је наводио неколико примера колико је важна е-управа, а ја ћу навести један када су у питању грађанке, пре свега, које мењају презиме. Веома ми је драго што сте као Министарство то на прави начин сагледали и у образложењу овог закона навели тачан податак колико грађанки мења презиме због удаје. По досадашњим правилима, морале су да имају два одласка у МУП и три чекања у реду, плус уверење о изводу венчаних, држављанство, рођених. Све се то прекида са овим законом. Све то говорим због грађана Србије, да схвате колико је велика важност доношења овог закона о е-управи.

На крају бих имала два питања за уваженог министра Ружића, мог дугогодишњег колегу из Парламента. Како ће се овим законом регулисати електронско плаћање у пошти и у банкама? Моје мишљење је да би требало прецизније дефинисати и појмове везане за члан 4. овог закона, па је моје питање да ли ће се можда подзаконским актима ово питање решити, јер је важно на прецизнији начин дефинисати и појам комуникације и појам јединствене комуникационе мреже органа, многих веб-портала и сервиса.

Када су у питању сетови закона из области образовања, прекинули сте досадашњу праксу, министре, коју је већина, не сви, али велики број ваших претходника некако или није имао подршку или је окретао главу од реформе образовања која је нужна. За веома кратко време, ми овде овим законима који су предложени, рекла бих, заокружимо један основни сет закона који је нужен за даљу реформу образовања.

Чињеница је, и ви сте споменули рок од десет година, да је Србија једна од ретких земаља која нема национални оквир квалификација и да је овај предлог закона у ствари прилика да се поставе основни темељи

националног оквира квалификација, неопходна тела и процедуре за његов развој и имплементацију.

Чињеница је да имамо много квалификација, посебно у високом образовању, да су послодавци збуњени мноштвом многих стручних, академских и научних звања. Они у дипломама не проналазе везу са занимањем и не стиче се утисак шта неко може да ради на основу стечене дипломе. Због тога је циљ националног оквира квалификација да се повежу стандарди квалификација и стандарди занимања и да се то кроз регистар представи и грађанима и послодавцима. Веома је важно што ће национални оквир квалификација дефинисати које вештине и способности поседује појединац после стеченог образовања и какву врсту посла може да обавља.

Међутим, министре, овим законом, националним оквиром квалификација није предвиђено да се информално образовање вреднује на нивоима предвиђеним за високо образовање, а ми у пракси имамо велику понуду у области ИТ технологија када је у питању информално образовање. Грађани су заинтересовани да се та област регулише и моје питање за вас је – да ли ће се то регулисати подзаконским актима?

Наравно да је национални оквир квалификација важан и за грађане који су се школовали на различитим универзитетима и образовним установама, који треба да имају једнако право на рад, што досад није био случај. Због непостојања националног оквира квалификација различите интересне групе су штитиле интересе појединих образовних групација. Ми сада са предлогом националног оквира квалификација, на неки начин, потпуно сигурно стављамо у страну ове квазилобисте. Пре неки дан је објављен и Нацрт закона о лобирању који ће, по мени, заокружити ову нерегуларност, јер сматрам да закон мора да штити стечену квалификацију.

Што се тиче новог закона о уџбеницима, он је неопходан из више разлога. Закон о основама система образовања и васпитања је предвидео нове наставне планове и програме за први и пети разред основне школе, планирани су и дигитални уџбеници, али су потребни и нови стандарди и упутства о њиховој примени. Претходни закон није на прави начин уредио уџбенике на језицима националних мањина, али и књиге у формату и садржају које су прилагођене особама са инвалидитетом.

Министре, сматрам да је најбитније да новим законом о уџбеницима научимо наше ученике да размишљају. Пратим, као педагог, одређена истраживања – процена је да ће деца која ове године пођу у први разред основне школе у току живота једанаест пута мењати занимање. Такође, процена је да ће 50% садашњих занимања за петнаест година бити укинута.

Носиоци образовног система у пракси су наши уважени наставници и професори. Због тога је важно чути њихов глас, изаћи у сусрет њиховим захтевима, али и радити на њиховом сталном усавршавању.

Због свега овога што сам рекла, ја ћу у дану за гласање подржати предложене законе.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Бранко Ружић.

Изволите.

БРАНКО РУЖИЋ: Врло ћу кратко. Пре свега, желим да се захвалим на овим конструктивним питањима и констатацијама које управо показују и доказују колики је значај овог закона који се данас налази пред вама.

Што се тиче питања везаног за стручну терминологију којом овај закон одише, а имајући у виду да се ради о заиста стручним стварима, разрада свих ових одредаба закона биће урађена у дванаест подзаконских аката, који ће свакако прописивати, између осталог, и технолошке стандарде који ће много јасније и прецизније бити дефинисани.

Што се тиче питања у вези с плаћањем, оно што досад имамо на пољу безготовинског плаћања је плаћање картицама, ПОС терминалом на шалтерима, имамо е-налоге и оно што очекујемо, е-бенкинг, који ће свакако профункционисати.

Питање о јединственој информационој комуникацијској мрежи, које је свакако најважније, то је нешто што следи и што је добро. А када постаје јединствено? Оног момента када се много других било портала, било регистара увеже у један систем и почну да функционишу интероперабилно, олакшавајући тиме функционисање и оно што јесте суштина дигитализације, а то је да помогнемо и грађанима и привреди да не губе време, него да се ти подаци, управо наслоњени на примену Закона о општем управном поступку, размењују између државних органа.

Не знам да ли је било још неких питања, можда нисам све записао, али оно што је по мени важно, поред свих ових е-сервиса, пошто једна од тема господина Шарчевића јесте и просветна инспекција, желим да подсетим, као што сам и јуче урадио, на платформу е-Инспектор, која је практично модел и алат како да олакшамо, унапредимо и модернизујемо рад инспекција у Србији. Има их 41, а ове године у пилот-пројекту учествује и умрежено је шест инспекција на нивоу Републике, тако да ће свакако и то олакшати рад просветне инспекције у идућој години.

То је и одговор на питање које је колега Јовановић поставио, везано за старосну доб самих инспектора. Старосна доб јесте неодрживо висока, преко 54 године; сада говорим само о инспекторима и инспекцијским службама, о вршењу њиховог посла, инспекцијском надзору итд., као и њиховом статусу који није увек, рекао бих, добродошао од стране оних који су субјект инспекције.

Оно што ће ова платформа свакако донети, поред модернизације средстава за рад, имаћемо, практично, инспекторе који су едуковани, који ће имати свој лаптоп; све инспекције ће бити умрежене, неће се губити време, неће бити селективног приступа, неће бити нечијег каприца да једна те иста инспекција иде у један те исти привредни субјект. Наравно, по Закону о

инспекцијском надзору постоји и могућност самооцењивања, да се сам привредни субјект припреми за инспекцијски надзор.

Дакле, све те ствари можда неке не изгледају довољно интересантне и не изгледају као олакшавајућа околност за функционисање државне управе, али мислим да су то само мали делићи мозаика који ће довести до оног крајњег циља, а то је реформисана јавна управа у Србији.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре Ружићу.

Реч има министар Младен Шарчевић.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Само да се захвалим колегиници Дубравки, јер на овај начин јесмо заокружили одређене сетове закона везаних за просвету. Наравно да имамо још серију закона на које ћемо доћи негде до лета, надам се, везаних за науку, за ученички и студентски стандард, за финансирање високог образовања.

Подзаконски акти ће регулисати ово што сте и сами рекли за одређена занимања, нарочито за развој ИТ сектора, ту имамо цео ИТ савет који се тиме бави.

Закон о уџбеницима је такође јако битан. Да децу науче да размишљају, много су битнији обучени наставници. Много су битнији и планови и програми које они добијају, алати којима раде. Много, много битнији. Поновићу десети пут, уџбеник је помоћно наставно средство, наставник је главни.

Питају се наставници и те како, семинари се држе по целој Србији и за директоре и за њих; ставили смо у закон дванаест центара и Београд ће бити тринаести центар за стручно усавршавање наставника. То нам је сада један добар ресурс, добра мрежа, након што проживи и овај *SBS* модел, који имамо сада у новцу, а и ова редовна средства, тако да су обуке за нове моделе и начине рада прави део реформе. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Милетић Михајловић.

МИЛЕТИЋ МИХАЈЛОВИЋ: Поштовани председавајући, господе министри и сарадници министара, уз похвале за Владу Републике Србије и Министарство за државну управу и локалну самоуправу, на челу са министром Бранком Ружићем, за увођење електронске управе, што подразумева нову еру са далеко већим и бољим погодностима за грађане и за функционисање државе, ја ћу, с обзиром на то да сам дуго година радио у просвети, у образовању, у име Посланичке групе СПС и своје име изнети неке ставове и утиске о сету закона из сфере образовања.

Данас када говоримо о законима који су пред нама, а то су Предлог закона о националном оквиру квалификација Републике Србије, Предлог закона о уџбеницима и Предлог закона о просветној инспекцији, можемо рећи да то апсолутно представља један снажан искорак и квалитетну надградњу наше законске регулативе за даље унапређивање нашег веома садржајног образовног система. Јасно је, дакле, да ми данас у образовању

имамо бројне проблеме и мањкавости и можемо да их критикујемо, али ваља рећи и да се не седи скрштених руку и да надлежни субјекти чине све на унапређивању нашег образовног система и зато имамо помак у позитивном смислу.

Зато без икакве резерве могу да изнесем мишљење да сте ви, господине министре Шарчевићу, заиста са вашим сарадницима за све време од када сте ту веома посвећени, такав је утисак, а чини се или види се, у циљу што боље организације рада, увођењу реда и квалитета процеса образовања у Републици Србији. Уз напомену да смо и раније у вођењу ове области имали значајне искорак и достигнућа, поменућу период у коме је министар био проф. др Жарко Обрадовић, у чије време је донето седам закона овде у Народној скупштини, ви, господине министре Шарчевићу, са вашим сарадницима, чините све да у образовању данас видимо и осећамо континуитет у раду у овој области, доследност у даљој надградњи законске регулативе и увођењу реда.

У том смислу, и те како је важан закон о националном оквиру квалификација Републике Србије, који успоставља јединствени и интегрисани национални оквир квалификација и обухвата све нивое образовања и занимања, без обзира на вид стицања, да ли се оно обавља кроз формално, неформално или информално образовање, односно животно, радно искуство итд. Овим законом такође се обраћа пажња и на категорију целоживотног образовања.

Оно што је веома значајно, рекао бих и то, овај закон, односно ова област националног оквира квалификација успешно кореспондира са Европским оквиром квалификација, што значи да представља њен неодвојив део и представља функционалан део у европском образовном простору.

Када је реч о закону о уџбеницима, скренућу пажњу само на одредбе закона које се односе на давање стручне оцене квалитета рукописа уџбеника, као и на стручно мишљење о квалитету рукописа приручника. Бојим се да у неким случајевима ове стручне комисије формално обављају свој посао, или више или искључиво обраћају можда пажњу на стручни садржај текста уџбеника не водећи рачуна о начелу поступности и примерености нивоа стручног садржаја датом узрасту коме је уџбеник намењен, нити водећи рачуна о педагошким и методичким принципима важним за усвајање нових чињеница и знања.

Овде бих могао да изнесем и један конкретан пример, међутим, нећу то учинити; сигуран сам да ћу имати прилике да с вама лично поразговарам. Тај пример илустративан је у том смислу да је то, заправо, једна реченица величине једног пасуса, а кроз ту реченицу се објашњава читав један сложен процес метаболичких процеса на начин који је разумљив можда само онима који су завршили већ одређене факултете, односно високо образовање.

Стога сматрам да ближе услове за избор чланова стручне комисије, било да је реч о запосленима у Заводу или онима који су ван Завода, треба да пропише министар.

Коначно, када је реч о закону о просветној инспекцији, треба истаћи да је то нов закон и да дефинише посебности поступка и положаја просветне инспекције у односу на оно што дефинише општији Закон о инспекцијском надзору. Дакле, логично је да овај закон садржи обједињене одредбе које се односе на инспекцијски преглед из системског Закона о основама система образовања и васпитања, као и из посебних закона из области просвете који се односе на инспекцијски преглед. Наравно да је закон добра основа и претпоставка за већи ред, што је императив, да тако кажем, и вама и свима нама за бољу организацију и законитост у нашем систему образовања.

На крају, поштовани министре Шарчевићу, користим прилику да изразим задовољство и захвалност за ваше обећање да ћете у догледно време посетити општину Петровац на Млави. Тамо је локална самоуправа и у ранијем периоду а и сада доста учинила за боље услове у школству и надам се да ћемо имати прилике да дамо један подстрек за даљи напредак.

Гласаћемо свакако за ове законе. Ово изјављујем у своје име и у име Посланичке групе СПС.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Младен Шарчевић.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Наравно да ћу да одржим обећање да се, чим прођу ускршњи празници, договоримо за долазак у Петровац на Млави.

Оно што сте ви добро приметили, нама остаје да још доста ствари уредимо око те, условно речено, контроле квалитета. Много је важније, међутим, да смо ми успели да сва тела која у ширем смислу чине Министарство и њихове сараднике, Завод, што се у неком преводу негде зове институт... Значи, сад су сарадничка тела. Требало је време да прође да то сви схвате и да је то чак много важније него да се нешто напише. Сад постоји нека синергија у раду, договарању, координацији свега, што доводи до ефикасности. Жао ми је што ту реч волим. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Јелена Вујић Обрадовић.

Изволите.

ЈЕЛЕНА ВУЈИЋ ОБРАДОВИЋ: Хвала, председавајући.

Даме и господо народни посланици, уважени министри са сарадницима, на самом почетку рећи ћу да ће Посланичка група Јединствене Србије у дану за гласање подржати све предлоге закона, како Министарства просвете тако и Министарства државне управе и локалне самоуправе.

Ако треба посебно да образлажем разлоге, мислим да су моје колеге претходници и овлашћени већ довољно рекли зашто ћемо подржати ове законе. Грађани Србије јако добро знају за начелни програм Јединствене Србије и да се наш председник, уважени Драган Марковић Палма, бори за

социјалну правду, да се дуги низ година боримо за бољи положај ђака, ученика и уопште грађана Србије, да смо се изборили за формирање проевропске Владе. Самим тим, све ове законе који се усаглашавају с програмима ЕУ подржаће, наравно, Јединствена Србија.

Оно што посебно желим да нагласим, с обзиром на то да имам јако мало времена, због уштеде времена, јесте да желим да се обратим министру просвете господину Шарчевићу. Министарство просвете улаже велике напоре у реформу образовног система. Као посланик који долази из унутрашњости, из општине Александровац, слободно могу да кажем да министар просвете и сарадници Министарства просвете држе реч. Министар просвете је заједно са својим сарадницима, помоћницима министра просвете, одржао реч и посетио општину Александровац поводом Дана школе, где су видели текуће проблеме на терену. Заједно са Канцеларијом за инвестициона улагања Министарство просвете подржало је обнову и реконструкцију Основне школе у Александровцу а исто тако и обнову Библиотеке у Александровцу.

Имамо велику наду да ће у будућем периоду, што је веома битно за нас који долазимо из унутрашњости, и све основне школе у селима, да кажем сеоске школе, бити обновљене, реконструисане или ће се решити текући проблеми на терену.

Исто тако, када је у питању процес дигитализације, јако је битно, министре ...

(Председавајући: Приведите крају.)

... Да и деца у мањим општинама упоредо временски буду прилагођена програму дигитализације, дигиталних уџбеника, дигиталне наставе као деца у великим школама. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар Младен Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Хвала вам, али могли сте да приметите да ми обилазимо и села. Не постоји школа која је велика или мала, српска, мањинска или неке друге нације, на Косову и Метохији, која нема исти третман, тако да је то апсолутно само тако.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре.

Реч има народни посланик Мирјана Драгаш.

Изволите.

МИРЈАНА ДРАГАШ: Хвала, поштовани председавајући.

Господине министре, поштовани сарадници, поштовани народни посланици, као што смо већ данас чули, пред нама се налазе три закона из области образовања и сва три имају за циљ да унапреде, боље и ближе регулишу област на коју се односе.

Први од тих, ја ћу се на њега највише осврнути, јесте Предлог закона о националном оквиру квалификација, који је посебно иновативан јер се први пут повезују учење и стицање знања и стављају у функцију рада и

могућности запошљавања на један систематичан начин. Прошло је одавно време да се уписује у школе за које ни деца ни родитељи не знају шта ће бити после, шта ће се десити када се школе заврше, а онда се годинама чека и тражи посао, наравно у струци, често и без успеха. Тако се упропасти живот младог човека; тешко долази до тога да он формира породицу. Пати породица. Пати држава. Србија више нема ресурсе за тако нешто и оправдања за дуго чекање и пасивност нема.

Овај закон којим се уређује однос између школе, знања и образовања и тржишта рада одавно је требало да се донесе. Његови предлози и контуре постојали су у време када је министар био Жарко Обрадовић, али добро је што овај континуитет остварујемо и сада.

Сада национални оквир квалификација пружа основу да се у раду могу применити сва укупна знања и вештине, што је веома важно. Он дозвољава да се стичу знања која долазе кроз формално образовање, кроз неформално образовање, информално, као и целовито учење током читавог живота. Овим се појединац у ствари ставља у активну улогу стицања знања и вештина, а образовање добија адекватну вредност. Искључује се запошљавање једном заувек, искључује се запошљавање преко везе, искључује се политичко запошљавање и слично.

Овим али и другим реформама које се предузимају место образовања треба да буде прво на лествици вредности. То посебно подвлачим и то треба да нам је, у ствари, и национални циљ и национални интерес. Образовање не сме и не може више да се доживљава као несигуран, дуг и неефикасан пут до успеха. Циљ школе треба да буде да младог човека научимо да је знање капитал, да научимо младог човека да мисли и да стално развија своја интересовања.

Наша школа данас није постигла још увек тај ниво и, нажалост, ту целовиту реформу нисмо извели, али је изводимо. Градиво је још увек обимно, оптерећено непотребним или нејасним деловима, усмерено ка учењу напамет, што показују ПИСА тестови. Метод рада је застарео, има недовољне компетенције и незаинтересованости просветних радника, а постоје и проблеми уџбеника, о чему смо говорили и на шта следећи закон хоће да скрене пажњу и да ствари у тој сфери побољша.

Све то мора озбиљно да се решава како би Србија што пре ухватила корак с временом и брзим променама у овој сфери. Зато је добро што се доноси национални оквир квалификација, који је основа за све будуће промене. Зато такође брже мора да се развија тржиште рада, јер је услов да оно што кроз образовање стекнемо можемо и да применимо.

Проблем Србије је, нажалост, то што млади још увек немају где да се запосле, што не могу да мењају посао у складу са унапређивањем образовања и што је велики проблем у Србији када се једном посао изгуби, не може нови да се нађе. Страх од губитка посла је већи од страха од болести. Зато је важно

да тржиште рада каже шта и како треба да се развија, а образовање треба у сваком случају да обезбеди те основне функције.

Налазимо се у једном тешком и сложеном послу, није немогуће да се оствари. Сетимо се Србије 19. века, која је остварила из неразвијене Србије златне успехе образовања. То можемо и данас систематичним, добрим прилазом и циљем да проактиван приступ буде присутан, да не могу некомпетентни да владају и да постоји школа без насиља, која ће бити просперитетна и успешна. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Младен Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Ако дозволите, само да употпуним ово што сте ви говорили и да подсетим, још када смо доносили системске законе, да припреме за озбиљне реформе трају две године. Јесмо скратили све те рокове и већ неке ствари увелико урадили, али главни принцип, концепт о којем говоримо јесте промена старог концепта. Да би се применио нови концепт учења и овога о чему говоримо у новом системском закону, морамо да кренемо на озбиљан рад; закон је само оквир. Озбиљан рад смо урадили, већи део посла – то је национални оквир плана и програма (ми га зовемо тако, неко и курикулама). Затим смо донели реформске планове и програме у циклусима: први, пети и први гимназије.

Значи, за кратко време је урађено много више од припреме и сада је овај период до августа, до почетка школске године, ударни. Зато интензивно радимо обуке директора, да би се и они укључили у тај систем. Направили смо спољне сараднике, прво двеста са још триста, у области борбе против насиља још сто. Тако да је то сада већ дизајнирање целог система. Тек тада ови законски оквири које сада радимо долазе до изражаја. Све то синхронизовано прати позив за уџбенике, дигитализација и све оно. Прави циљ реформи ће бити у току целе школске године 2018/2019. јер ће интензивна дигитализација бити крајем ове календарске године и током целе наредне. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Јелена Жарић Ковачевић.

Изволите.

ЈЕЛЕНА ЖАРИЋ КОВАЧЕВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Поштовани министре са сарадницима, даме и господо народни посланици, након детаљне и систематичне јавне расправе Предлог закона о електронској управи је спреман за скупштинску расправу.

Овај предлог показује да ће се системски решити одређена питања и да се ради управо на побољшању односа државне управе и грађана, убрзавању комуникације између државних служби а да се притом ухвати корак са светом и заокружи модернизација Србије. Грађани ће лакше комуницирати са државом. Економски просперитет ће бити већи јер ће

степен правне сигурности бити већи, као и транспарентност рада, што смањује простор за корупцију и друге злоупотребе вршења јавних овлашћења. Штедеће се време, енергија и ресурси који се користе у овој области и смањивати административни трошкови.

Србија је у претходном периоду успела да уведе нове вредности и нове технологије. Јако је важно рећи да ће савремене технологије онемогућити злоупотребе, утицати на то да се захтеви решавају системски, тако да то више неће зависити од добре воље појединаца већ ће се омогућити транспарентан, једноставан и ефикасан рад јавних сервиса. Грађани и привредници ће брже и јефтиније задовољавати своје потребе, а државним службеницима ће бити лакше да обављају свој посао.

Анализе су показале да ће ефекти који се очекују применом овог закона бити кључни фактор за привлачење инвестиција и отварање нових радних места. На овај начин, израдом оваквог предлога закона, Влада улаже напоре да Србија буде боље место за живот. У складу с тим, позивам колегинице и колеге да у дану за гласање подржимо овај као и све остале предлоге које је поднела Влада. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Поштовани народни посланици, у складу са чланом 87. став 1. Пословника Народне скупштине, сада одређујем паузу у трајању од једног часа. Са радом настављамо у 15.00 часова. Захваљујем.

(После паузе – 15.05)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Верољуб Арсић): Поштоване даме и господо народни посланици, настављамо са данашњим радом.

Реч има народни посланик Снежана Пауновић.

Изволите.

СНЕЖАНА ПАУНОВИЋ: Захваљујем се.

Поштовани председавајући, уважени министри са сарадницима, драге колеге, ја ћу данас говорити о закону о електронској управи пре свега зато што су колеге претходници говорили о законима који се тичу Министарства просвете, и после бившег министра др Жарка Обрадовића за мене би био превелики залагај да било шта на тему тих закона кажем осим да ћу их као и колеге подржати у дану за гласање.

Констатација да реформа јавне управе која је започета пре неколико година добија свој пуни капацитет усвајањем предлога закона који се данас налази на дневном реду, односно закона о електронској управи, сада је чињенично стање, које просто потиरे све досадашње злураде претпоставке и коментаре, као и оцене о бесмислености акцентовања процеса дигитализације у експозеу премијерке Ане Брнабић. Грађани Србије разумели су нужност оваквог унапређења функционисања државног апарата,

па се са ове дистанце и злуради коментари могу сматрати последицом, пре свега, непознавања потребе грађана а онда и самог процеса дигитализације.

Област електронске управе значајни је део целокупне реформе јавног сектора, посебно због чињенице да је то један од приоритета Владе Републике Србије, односно да је главни приоритет стварање ефикасне, стручне, модерне, безбедне и рационалне јавне управе, чега свакако нема без савремених електронских система. Уређен систем јавних и државних служби, уз употребу електронских сервиса, један је од темеља за ефикасну државну управу и стварање електронске управе у пуном капацитету. У јеру дигиталне револуције, Република Србија се приближава неким од најразвијенијих земаља Европе када је у питању јавна управа и њено функционисање управо стварањем једног оваквог правног оквира као подршке иновацијама и новим технологијама.

Предлог закона о електронској управи обезбедиће правни оквир за несметану електронску комуникацију грађана и привреде са државном управом, комуникацију и размену података међу различитим органима државне управе, али и комуникацију домаће управе и националних управа других земаља и међународних организација.

Грађани Републике Србије у значајној мери користе интернет у својим свакодневним активностима али и читава привреда у свом пословању, што показују и чињенице да је портал е-Управе умногоме оправдао своје постојање јер статистички подаци којима располажемо говоре недвосмислено у прилог томе. Наиме, у управним поступцима значајно је олакшано грађанима да остварују своја права и недвосмислено се да закључити да предност коришћења, жаргонски речено, једног клика, јесте и те како олакшавајућа околност.

Како то изгледа у пракси, објаснио је министар Ружић у свом уводном излагању, те стога нећу понављати оно што смо већ имали прилику да чујемо, али сервиси као што су е-Беба, затим систем за упис деце у предшколске установе и електронски систем за издавање дозвола за градњу у функцији су, пре свега, тежње Владе Републике Србије да грађанин Србије замени своју досадашњу улогу курира улогом једног уваженог клијента. Ниво задовољства сваког грађанина пруженом услугом ниво је успеха Владе Републике Србије, која је сервис својим грађанима, из овог угла гледано, и те како квалитетан.

Нека истраживања чак показују да повећање ефикасности државе кроз примену савремених информационих технологија може знатно да утиче и на повећање БДП-а јер се на овај начин подстиче стварање отворене и динамичне економије, која штеди и време и новац како грађана и привреде, тако и самог државног апарата. Такође, превазилазе се проблеми који су пре свега били: неусклађеност са европским прописима у овој области, неусклађеност регистара који садрже исте податке, неажурирани подаци у тим регистрима, непостојање размене између различитих система и

непостојање прецизно дефинисаних процедура за размену података. Наравно, говоримо о подацима који се тичу регистара које воде различите институције које су досад углавном самостално развијале решења из домена електронске управе. Централизовањем електронског система, осим што се, како сам већ рекла, превазилазе ови проблеми, обезбеђује се и економско оснаживање и владавина права али и кључ за процес интеграције Србије у Европску унију.

Посланичка група СПС поднела је неколико амандмана на овај предлог закона. Поштовани министре, без имало намере да оспоримо ваш и труд вашег тима када је у питању израда овог закона, дозволите да као ваши дугогодишњи сарадници подношењем једног броја амандмана покушамо да допринесемо да неке нове изразе и нове, савремене процедуре дефинисане овим законом прецизније прилагодимо употреби. Свакако ћемо о амандманима детаљније у расправи о појединостима.

На крају, да закључим, електронском управом знатно се повећава ефикасност, смањују се бирократске процедуре, елиминише корупција и повећава транспарентност у раду државне управе, а процедуром дигитализације омогућено је да се и грађанима и привреди уштеди време и новац. То су основни разлози због којих ће Посланичка група СПС у дану за гласање подржати усвајање Предлога закона о електронској управи.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Неђо Јовановић.

Изволите.

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ: Имајући у виду да су моје колеге доста тога коментарисале о законима о учбеницима, односно законима који су данас у области просвете, ја ћу у име Посланичке групе СПС још једном истаћи да министру Шарчевићу пружамо подршку и дајемо подршку овим законима.

На ова два закона која се односе на ресор господина Бранка Ружића као министра желим да се осврнем само кратко, у неколико минута, на одредбе закона о националној инфраструктури геопросторних података.

Имајући у виду да су се данас чули и неки опортунни тонови у односу на овај закон, морамо истаћи неке чињенице које се не могу доводити у сумњу. Прва чињеница јесте да постоји неусаглашеност фактичког стања са катастарским стањем, али морам да скренем пажњу да та неусаглашеност фактичког стања са катастарским стањем није од јуче и да не може бити стављена као хипотека овој влади и овој власти.

Подсећања ради, још 2010. године (ако грешим, можда ће ме неко исправити) усвојена је стратегија која се односи на устројство националне инфраструктуре геопросторних података и она је већ тада требало да крене са применом. Чак је Влада Републике Србије 2011. године у том правцу донела и једну уредбу. Због чега се тада није коментарисало и због чега тада није дошло до онога што је данас речено као нека врста критике на све ово

што се ради и што Влада ради, заиста остаје као питање онима који су ту примедбу истакли.

Неусаглашеност фактичког стања у односу на катастарско стање траје већ две деценије. Тачно је да ми у оператима Службе за катастар непокретности немамо ни катастар подземних вода, односно инфраструктурних елемената, немамо оно што се везује за промену права уписа када су у питању поступци озакоњења који спречавају промену уписа, односно усаглашавање фактичког стања са катастарским, имајући у виду да су процеси озакоњења још увек у току. Имамо велико оптерећење када говоримо о реституцији с обзиром на то да се након окончаних поступака реституције углавном иницирају управни спорови, па одлучује Управни суд; па док не донесе одлуку Управни суд, не можемо ништа да променимо јер и Агенција за реституцију чека одлуку Управног суда. Онда је то заиста један конгломерат околности које оптерећују усаглашавање фактичког стања са катастарским.

Стога морам да прокоментаришем да овај закон представља нешто јако квалитетно. С једне стране, то је брза промена, размена података кроз увид у стање које ће бити конципирано овим законом везано за електронску управу, јер ћемо кроз оне технологије које је требало давно да уведемо, а сада их уводимо, подићи на знатно већи ниво ту размену података и на тај начин утицати да се транспарентност подигне на већи ниво.

У том правцу заиста подршка министру Ружићу на једној аргументацији коју је изнео, а та се аргументација заснива на чињеници да овај закон не спречава усаглашавање фактичког стања са катастарским, да нам то предстоји ионако као једна врста обавезе и да ту највећи терет одговорности носе локалне самоуправе, односно градови и општине, који су исувише дуго времена, да не кажем деценијама, чекали да се коначно непокретности које се воде као јавна својина локалне самоуправе упишу у службу за катастар непокретности, односно у адекватне операте.

Ово говорим више са становишта своје струке јер се кроз адвокатуру бавим и овим питањима. Логично је да неке предрасуде које постоје, у смислу непосредне примене овог закона, треба отклонити, јер уколико останемо робови предрасуда, онда нико неће разумети суштину ових законских измена и промена.

На крају, желео бих још само да се у пар реченица осврнем на одредбе закона о електронској управи. Замолио бих само, кроз једну добронамерну сугестију, да се на један целовитији начин сагледају одредбе Закона о општем управном поступку имајући у виду да и даље постоји простор за одређене измене и допуне, како би електронска управа заиста била још ефикаснија, нарочито у оним деловима где су у питању правни лекови и могућност изјављивања правних лекова када је у питању електронска кореспонденција.

У сваком случају, ово је за сваку похвалу, за сваку подршку. Министре Ружићу, несумњиво је да имате пред собом један добар пут, који ћете сигурно искористити, а СПС и Посланичка група СПС ће ово подржати. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Ивана Динић.

ИВАНА ДИНИЋ: Поштовани председавајући, уважени министре са сарадницима, колеге народни посланици и посланице, ја ћу данас у сету ових јако значајних предлога закона највише пажње посветити Предлогу закона о електронској управи, у циљу образложења потребе хитности успостављања једне кориснички оријентисане јавне управе, која ће подићи ниво квалитета пружања услуга грађанима, привреди као и доступност јавних услуга кроз поједностављење процедуре, односно, прецизно речено, потпуну имплементацију услуга електронске управе у свим државним органима, органима територијалне аутономије, органима јединица локалне самоуправе и јавним службама.

У овом смислу ми заправо предлажемо реформу јавне управе. Гледано кроз призму целокупне измене организације и функционисања система јавне управе, то је заправо реформа саме државе. Ова реформа јавне управе јесте један од најзначајнијих задатака јер само једна ефикасна држава, која је способна да обезбеди грађанима и привреди што бољи квалитет јавних услуга, притом уз максималну уштеду времена, затим уштеду новца, дакле материјалних и људских ресурса, јесте држава која може овај тренутак, који је тренутак галопирајућег развоја ИТ сектора, заправо искористити као тренутак реформе оваквог стратешког оквира.

Циљеви спровођења овог закона о електронској управи јесу да се грађанима пружи виши ниво правне сигурности, и то употребом једноставнијих, ефикаснијих, приступачнијих и отворенијих електронских јавних сервиса. Целокупна електронска комуникација грађана, правних лица и невладиних организација са органима управе, као и комуникација органа управе узајамно, олакшана је због могућности употребе електронског потписивања електронских докумената, затим због онлајн подношења захтева у дигиталној форми, електронског плаћања такси, издавања електронског временског жига и заказивања термина за услугу.

Осим финансијске користи коју ће имати грађани Републике Србије и осим користи у мањку утрошеног времена, материјалних ресурса, правни интерес заправо ће моћи остварити на један потпунији и приступачнији начин у сарадњи са органима управе.

Врло је битно напоменути и то да ће службеници у јавним управама и запослени моћи једноставније обављати свој посао поједностављењем процедура кроз употребу савремених информационо-комуникационих технологија.

С обзиром на то да наша посланичка група више нема времена, подржавам све претходне дискусанте наше посланичке групе. Наравно, желим да похвалим овај Предлог закона о електронској управи. Посланичка група ће се изјаснити и гласати о свим овим предлозима закона из овог сета закона у дану за гласање. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар Бранко Ружић.

Изволите.

БРАНКО РУЖИЋ: Захваљујем.

Мени је заиста драго да народне посланице и посланици препознају значај ова два закона, и о националној инфраструктури геопросторних података и закона о електронској управи. Мислим да је важно, због јавности, да и грађани схвате да се не ради о дигитализацији према којој Србија треба да има отпор, него о једном процесу, понављам, не само техничко-технолошком, него и друштвеном, који олакшава живот свих нас. Када кажем свих нас, дакле и грађана, и привреде и службеника у управи. То је оно што јесте, у ствари, интенција оба ова закона.

Рекао бих да је, као што знате, Закон о управном поступку практично основ и предуслов да би се један овакав закон о е-управи као инфраструктурни закон донео и нормирао све оне процесе и операције које управа ради разменом података у електронском облику међу собом. То је нешто што је суштински, због грађана, важно да се зна. По самом ЗУП-у, или Закону о управном поступку, службеници су обавезни да размењују податке и документа за сада из шест база: дакле, матичних књига, базе МУП-а, Пореске управе, Фонда ПИО, Националне службе за запошљавање и Централног регистра обавезног социјалног осигурања. Ту се понудио и Републички геодетски завод и тим подацима о непокретностима практично се доприноси укупној размени тих података и олакшавању свих тих процедура.

Досад је 116 јединица локалне самоуправе... То је оно што је овде неко рекао, да се највећи терет односи управо на оне службе које се налазе у јединицама локалне самоуправе. Неко је овде и у преподневној сесији говорио о дефициту или мањку извршилаца. На то смо дали одговор формирањем Националне академије за јавну управу. Дакле, желимо да рационализацијом и оптимизацијом послова доведемо до тога да са мање урадимо више. До сада се 116 јединица локалне самоуправе и 12 градских општина Београда пријавило на ту платформу Е-ЗУП.

Наравно да не изгледа све тако сјајно, бајно и ружичасто. Морам рећи да ту има потешкоћа, да има неких комплексних ситуација и радимо константно анализу стања како бисмо унапредили практично то функционисање и изнашли активности које су потребне да би то функционисало у пуном капацитету.

Такође, желимо да поједноставимо процедуре. Још негде средином прошле године укинули смо и елиминисали оне непотребне. Свели смо то на

број од 188, што је такође веома значајно. Сви послови, били они поверени или изворни, које јединице локалне самоуправе извршавају сада су јасно дефинисани.

Што се тиче централног регистра, то је јуче помињано овде, за електронску обраду и складиштење података из матичних књига, рекао сам јуче да је 98% тога већ завршено. Оно што је, рекао бих, важан додатак на ову причу јесу недавно усвојене измене и допуне Закона о држављанству, што омогућава да се база података употпуни и подацима из књиге држављана.

Оно што планирамо свакако у наредном периоду, то је да унапредимо систем службених евиденција. То не би било могуће и лако без овог закона о е-управи. Ово јесте практично и нормативни оквир или нормативни основ да се читава та инфраструктура уреди на начин који је потребан за крајње кориснике, а то су грађани.

Желимо да успоставимо и метарегистре и унапредимо основне регистре, дакле и централни регистар становништва и катастар непокретности – тема о којој је овде говорено у више наврата, иако на један издвојен начин јер се сам закон који овде такође третирамо не бави искључиво катастром, а чињеница је да фактичко стање не кореспондира увек с оним што се нађе у тим регистрима. Регистар просторних јединица, што је такође веома значајно, и адреса, све то је практично један комплементаран посао читаве Владе, Републичког геодетског завода, свих нас и мислим да је важно да сви заједно схватимо колико то може да олакша процедуре.

У преподневном делу сам говорио и о платформи е-Инспектор, која такође у великој мери олакшава и привреди, односно привредним субјектима и грађанима. Оно што је важно знати, то је да је 2011. године перципирање инспектора као таквих у Србији имало негативну конотацију 60%, данас је то 10%. Сигуран сам да ће по отпочињању функционисања те платформе тај проценат бити много нижи. Морате, односно морамо сви заједно, пре свега грађани, водити рачуна о томе да су управо инспектори ти који воде рачуна о томе какву воду пијемо, какву храну наша децу једу у неким обдаништима или у школама, какав ваздух удишемо. Мислим да је то такође нешто што представља један крупан искорак напред.

Све је то нешто што је животно и зато сам искористио прилику да се надовежем на ове врло конструктивне расправе колегиница Пауновић, Динић и колеге Јовановића, како бих због грађана пре свега указао да дигитализација није баук. Није то као у оном филму „Богови су пали на теме“ када флашица „кока-коле“ падне на неко домородачко насеље и онда онај домородац узима флашицу и баца је горе да је врати Богу, па га погоди у главу. Дакле, није то дигитализација, и није то четврта индустријска револуција. Важно је да грађани схвате да ово заиста представља један процес који има хумане обресе. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Ђорђе Вукадиновић.

Изволите.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Захваљујем.

Имам свега неколико минута, али ћу бити инспирисан оним чиме је завршио министар Ружић па ћу се ипак осврнути мало и на овај његов закон, односно о електронској управи. То је закон који нам је потребан и мислим да је смешно да сада било ко неке спочитава како хоће да се врати, као, у камено доба или неку праисторију. Наравно да је дигитализација на неки начин судбина и неминовност, али то не значи да треба ићи хаотично и стихијски у то, као што се, нажалост, код нас годинама чини кад год је нешто у моди. Сада је у моди дигитализација па све што има ту реч у себи, онда су сви срећни. Као што је реч о реформама, као што је реч и појам Европа, није битно шта, патриотизам, разне друге ствари, свака такорећи може да буде, када се претвори... Свака добра идеја, када се претвори у идеологију, а онда у средство манипулације, може да изазове контраефекат.

Само бих скренуо пажњу, министар је о томе нешто говорио али не верујем да ћемо стићи када дође до амандмана, када је реч о безбедности, заштити података и безбедности – то јесте проблем, ту има проблема и биће, свугде има. Само скрећем пажњу да се мало на то обрати пажња. Скренуо бих пажњу на чл. 12. и 13. где се говори о заштити података, па се помиње неки метарегистар. То звучи, то се само у једном члану помиње, тај метарегистар, са крајње неодређеним надлежностима или бар нејасно и непрецизно формулисаним. То помало подсећа на неког Великог брата, односно на неки Матрикс, отприлике, где се сви подаци свих грађана скупљају и онда то оставља могућност и простор за манипулацију.

Тога можда неће бити, али овако како стоји у том члану 13, прочитајте сви, колеге, није ништа ту битно ни страшно нити болно, ту је просто потребна, најблаже речено, озбиљна разрада. Значи, најблаже речено, озбиљна разрада када је реч о заштити података, а нарочито о том чувеном метарегистру, где се сви они регистри сабирају негде и скупљају, а имамо један кратки мали чланчић, односно члан где се о томе говори.

Просто није битно да ли ће се то касније уредити неком допуном или неким подзаконским актом, само скрећем пажњу да је то потребно јер су грађани, ово сам навео као разлог... Не само у Србији, не говорим само о Србији, свуда у свету постоји повећана осетљивост када је реч о тајности података, подацима који цуре. Ево, имали смо и пре неки дан скандал са Фејсбуком и тако даље. Значи, није то никаква наша специфичност, али наравно да смо ми додатно осетљиви због прошлости и тоталитарног искуства, система којим смо били окружени, у коме је добар део нас живео.

Што се тиче другог закона, дакле закона о уџбеницима, и уопште када је реч о тим законима, нисмо случајно ми ставили као да нисмо заузели јасан став према тим законима, не зато што нисмо опозиција, наравно да смо

чврста и оштра опозиција, али када закони изађу из ове скупштине, из овог дома, то постају закони државе Србије. Дакле, онда то више нису ваши, наши закони, ко је предложио, ни које министарство, ни која влада, нити опозиција. Сам сам наилазио на случајеве када ми приђу грађани и кажу, ево за ово мало свог парламентарног искуства, кажу – ево, сад сте ви усвојили овај закон итд. Онда морате да објашњавате – па нисам ја усвојио, ја сам био против, уздржан. Грађани мање-више нас доживљавају, шта год ми о томе мислили, заправо као неко тело које јесте, и ту су они у праву, које би требало да буде јединствено или барем око неких ствари јединствено. Тако да кажем треба да нам буде заједнички интерес да ти закони буду бољи.

Нико нема такву непогрешивост, нити министар, нити министарство, нити позиција, нити опозиција. Зато би требало, и ја поздрављам иницијативу колеге Стојмировића од пре подне када је помињао како би ту требало и једни и други да попусте и да нам ти амандмани не служе само као неко надгорњавање, ко ће коме узети или потрошити више времена, него се ту траже елементи консензуса и компромиса, на крају крајева, у циљу заједничког решења, у смислу да тај закон буде бољи него што јесте, макар да се спрече неке могућности злоупотребе, како год.

Пар конкретних питања у вези са законом о уџбеницима за господина Шарчевића. Наиме, моја интенција и моја дилема се пре свега тиче положаја јавног издавача, нећете се изненадити, то је Завод за уџбенике, али није ни битно како се зове. Овде се он зове јавни издавач, чија су судбина и положај веома тешки. То људи из струке знају. То грађане на први поглед не занима, али, врага, као што много тога о чему се овде ради и о чему ми расправљамо делује као да је нешто апстрактно, и јесте, и компликовано, често ни посланици не знају и није им баш јасно о чему је реч, али, богами, има врло конкретне и опипљиве последице када оде у живот. Дакле, грађани не знају шта пише у закону о уџбеницима, али и те како знају да ли плаћају скупље или јефтиније уџбенике.

Ова конкуренција, ова отвореност за то да свако може да издаје уџбенике, то делује добро, делује либерално, делује да подстиче конкуренцију, али није резултирало, није дало ефекат у смислу смањивања цене уџбеника, јер заправо пакет уџбенички из године у годину расте. Јавни издавач, Завод за уџбенике, у тешком је положају. Једним делом су они сами за то криви јер број запослених код тог издавача расте из године у годину, а њихов удео на тржишту је све мањи и мањи. Од некадашњег монополисте који је штампао све уџбенике (ви ме исправите или допуните ако није потпуно прецизан податак), плашим се да је сада удео Завода за уџбенике у укупном тржишту уџбеника око 3%. У сваком случају, једноцифрен је, значи, неколико процената. А имају, по мојој евиденцији, а ви ме опет исправите ако грешим, око триста запослених.

Одлично, дакле, и више од тога, преко триста запослених!

(Председавајући: Приводите крају, колега Вукадиновићу.)

Истовремено, немачки, или није битно, међународни издавач, онај који покрива сваким даном све веће тржиште, има преко две трећине тржишта а има неколико десетина запослених. Дакле... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Вукадиновићу. Истекло је време.

Реч има министар, господин Шарчевић.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Укратко, ради укупне јавности, ја већ годину и по дана преговарам и разговарам са свим нашим телима, па тако сматрам и Завод. Од једног великог монополисте до тога да он и даље значи много тога у нашем систему. Постоји обавеза да се сам рационалише, јер са толико људи, знате и сами, то је неизводљиво на тржишту. Завод не функционише као добра вила која има негде паре однекуд и решава питања на терену. То иде из буџета Србије, и то су минуси. Значи, ми на овај начин поправљамо позицију Завода и других издавача јер смо им омогућили два битна нова момента, а то је укидање цензуса, који их је довео на лошу позицију; обашка, лична рационализација и другачији приступ тржишту. Ко има боље рецензенте, то су све домаћи рецензенти, ти боље пролазе.

С друге стране, оно што је јако важно, сви нискотиражни уџбеници који ће бити плаћени и од државе и од других издавача иду њима, тако да смо ми два посла набавили, што би се рекло.

Кад говоримо о оном националном сету, о томе остаје да видимо у ком делу ћемо моћи да извршимо некакву препоруку јер, ако имате либерално тржиште уџбеника, као што је већ стари закон регулисао, не можемо арбитрирати. Али смо и те како овим поправкама закона неке ствари померили. Значи, ово је већ стање које је по старом закону. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Одмах да вам кажем, колега Вукадиновићу, засад немате право на реплику.

Реч има министар господин Бранко Ружић.

Изволите.

БРАНКО РУЖИЋ: Хвала.

Нећу ја дуго, али због јавности и исказане бојазни – која је наравно легитимна и знамо да је та безбедност веома значајна, видели смо шта се догађало и са Фејсбуком и са Фејк њузом, шта све може да се догоди када се на један несистематичан начин уводе неке новине – нема разлога за страх јер овај метарегистар је у ствари јавни регистар, не налазе се у њему подаци о личности. Закон је, наравно, у својој припреми добио и сагласност Повереника.

Што се тиче самог метарегистра, то је, пре свега, евиденција о свим постојећим регистрима, и ништа мање и ништа више од тога. Служи за једну интероперабилност тих постојећих регистара. Што се тиче безбедности, ту постоји и Закон о информационој безбедности који третира ово питање, а у

овом закону је то поменуто у складу с потребом да се тај сегмент нађе у нормативном смислу и у самом тексту закона. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Бојан Торбица.

Изволите.

БОЈАН ТОРБИЦА: Поштовани председавајући, цењени министри са сарадницима, Посланичка група Покрет социјалиста, Народна сељачка странка, Уједињена сељачка странка ће у дану за гласање подржати ове законе зато што сматрамо да су квалитетни и да представљају један корак унапред у нашем законодавству.

Пошто сам ограничен временом дискусије, покушаћу да будем што конкретнији. Током јучерашње и данашње расправе могли смо да чујемо низ различитих примедба и критика од стране опозиције, на шта смо већ навикли. Као што смо навикли да ниједна та примедба или критика не садржи ниједну конкретну замерку на садржину или текст предложених закона, али буквално ниједну. Било је у тим дискусијама, можемо слободно рећи, свега и свачега, али највише празних прича и популизма.

Тако смо имали и малопре прилику да од једног посланика чујемо да дигитализација није потребна, да је она у ствари мода. Ја му стварно верујем, он је човек који последњих година прати моду па је тако, када је био модни тренд промена националне припадности, променио своју нацију и тако ушао у Народну скупштину. Када је био тренд да се врши истраживање јавног мњења, он је склопио уговор са Државном лутријом Србије и за 2.400.000 динара вршио истраживање јавног мњења. Само замислите, за та 2.400.000 динара могли су приликом дигитализације и увођења дигиталних уџбеника да се купе таблети за целу једну основну школу, да сва деца у једној основној школи у Србији добију таблете, уместо што је један појединац тај новац ставио у свој џеп.

Али није он једини, имали смо овде прилику да слушамо и човека који је своју општину задужио за преко четири милијарде динара и који нам је данас причао о томе како поједини родитељи немају новаца да својој деци дају за ужину и аутобуске карте. Али није рекао да ти родитељи немају новац за то зато што је његов „жути картел“ те родитеље приликом пљачкашке приватизације без икаквог права избацио на улицу и оставио их без посла, у ситуацији да својој деци немају да дају за основне потребе.

Приводим крају. Зато смо у ситуацији да је у Кореји, као што је рекао министар, 2000. године уведена дигитализација наставе, а код нас је уведена пљачкашка приватизација, отимачина и пустошење Србије.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Вукадиновићу, по ком основу ви тражите право на реплику? У ком делу сте се препознали? Да сте променили нацију, да сте узели од Државне лутрије новац, по томе сте се познали?

Не чујем вас.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Не, не, дозволите ми. Хајде да будемо реални, одавно се користи манир да се под фирмом дискусије о закону која нема никакве везе са законом нити са амандманима заправо користи то време за дисквалификацију политичких противника.

Ако је неко, а ја сам пратио највећи део, 90% ове расправе, сви су са ове опозиционе стране говорили конструктивно о закону, и то господа министри морају да прихвате. Дали су неке примедбе, нешто су рекли, нешто је основано, нешто је одговорено итд.

Просто мислим да није у реду, драге колеге... Ми можемо да се позовемо на Пословник, али ја нећу да се позивам на Пословник, мислим да је много боље да дајемо реплику и да се расправља у том облику реплике, да рашчистимо неке ствари, него да се на овај начин, као алудирајући, узгред речено, износећи апсолутне неистине, стално покушава неко дисквалификовати са неке стране. Могли бисмо и ми махати или тачним или полутачним изводима.

Значи, ја тражим реплику, објаснио сам зашто.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Немате право на реплику.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Зашто нисте интервенисали онда када је колега говорио о нечему што нема никакве везе са дневним редом, нити са законом који је на дневном реду?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Нисте ви ти који о томе може да одлучује.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Него сте ви?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Тренутно јесам. Погледајте Пословник мало.

Повреда Пословника, Маријан Ристичевић.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господа народни посланици, поштовани председавајући, рекламирам члан 104. у вези са чланом 107. Члан 104. регулише реплике, а члан 107. регулише достојанство. Овде је и једно и друго повређено.

Господин који је говорио пре мене, а ја ценим то што ви позитивно дискриминишете националне мањине, дакле ценим то ваше понашање према националним мањинама, конкретно према влашкој националној мањини, али господин пре мене је извршио реплику а да му притом ви то нисте одобрили.

Дакле, ничим изазван, појавио се због тога што је говорник пре њега говорио о играма на срећу и што је говорио о промени нације. Па, због достојанства ове Народне скупштине, требало је да одговори оно са „јо“, „по“, да ли је променио нацију, односно да ли је играо на срећу или није куповао срећке, а добио је 2.400.000 од Лутрије Србије. Само да подсетим да је за њихово време и Лутрија била у минусу због таквих срећних добитника.

С обзиром на то да је добио реплику, требало нам је одговорити да ли је променио нацију и да ли је добио од Лутрије 2.400.000. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Ристичевићу, морам да вам кажем да колега Вукадиновић није добио право на реплику. Ја сам га питао по ком основу је тражио и хтео сам да ми одговори, ништа више.

То да ли вршим позитивну дискриминацију националних мањина, па чак и припадника влашке националне мањине, могу да вам кажем да свако има право да се изјашњава како хоће, то је његово право. Али пошто сам ја одрастао међу припадницима влашке националне мањине, не примећујем да он има одлике које су карактеристичне за њих.

Да ли желите да се Скупштина у дану за гласање изјасни? (Не.)

По ком основу се јављате, господине Вукадиновићу?

(Ђорђе Вукадиновић: Управо сам поменут.)

Нисте ни у једном тренутку, била је повреда Пословника.

(Ђорђе Вукадиновић: Како нисам?)

Била је повреда Пословника. Чак и да сте били споменути, не бисте имали право на реплику.

(Ђорђе Вукадиновић: Ви сте ме споменули.)

Ја сам дао образложење колеги Ристичевићу.

(Ђорђе Вукадиновић: Онда рекламирам повреду Пословника.)

Повреда Пословника, народни посланик Ђорђе Вукадиновић.

Изволите.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Захваљујем.

Члан 107. став 2. Дакле, господине председавајући, и ви и ја знамо о чему се овде ради. Ја нерадо, као што рекох, потежем ову инстанцу повреде Пословника и зато сам увек апеловао да је боље да се да више могућности за реплику него да се злоупотребљава Пословник, али овог пута јесте прекршен Пословник по више тачака јер су изношене очигледне и грубе неистине, које је просто увредљиво и демантовати.

Али пошто се то гледа, то људи преносе и онда то бива занимљиво, просто морам рећи због јавности да нити сам мењао националност, нити сам учествовао у неким играма на срећу, него сам се само бавио оним послом којим се иначе и бавим, више или мање успешно, успешније од неких других.

Мени би било испод части да сада потежем податке, мада су овде навођени, шта су неки овде добијали и по којим основама, разна средства. Очекујем да постоје неки органи и институције који треба да раде свој посао; ако постоји злоупотреба, да о томе говоре и да се онда тако расправља. Ово је једно унижавање Парламента, који свесно, намерно девалвира један број посланика, не сви наравно, владајуће већине. То наноси штету читавој овој институцији.

А кад смо код мењања националности или тако нешто, то сам што јесам – Србин. Ни боље ни горе. Никада се нисам другачије представљао. Али, наравно, ви можете подржавати различите политичке опције у том својству и никада нисам злоупотребио нити закон, нити, поготово, своје национално опредељење.

Ако је неко мењао своје верско и национално опредељење, онда је то председник једне велике владајуће странке који је од православца постао

протестант и стално цитира Макса Вебера, и од Србина постао Немац, а неки чак кажу и Албанац. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Вукадиновићу, изричем вам опомену.

Ваше је право да будете на листи влашке националне мањине. Ја вам то не спорим, хтели сте да их заштитите, нису вам нешто поверовали и нисте освојили довољан број гласова. Чак ни природан праг нисте у стању да прескочите.

Колега Маријан Ристичевић, повреда Пословника.

Изволите.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, поштовани председавајући, рекламирам члан 103. Запамтите лепо, члан 103, зато што досад није рекламиран. Члан 103, посебно ћу инсистирати на ставу 8, уколико та група уопште има времена да им се одузме, члан 103. каже да се не може указати на повреду Пословника на коју је већ указано.

С обзиром на то да сам ја указао на члан 107. пре њега, колега није имао право да искаже повреду Пословника на основу члана 107. Али и поред тога, он је говорио о манирима итд., чиме је поново дошло до повреде достојанства. Сам је повредио члан на који је указао.

Није нам одговорио да ли је био на листи влашке националне мањине и да ли је од Лутрије Србије добио 2.400.000 динара или није.

Дакле, с тим у вези, не тражим да се гласа о томе, али би било добро да колега не говори о манирима овим, оним итд., како ми обмањујемо Скупштину, него да једноставно одговори да ли је добио 2.400.000 динара од Лутрије или није, да ли је Лутрија била у минусу или није за њихово време, и да ли је био на листи влашке националне мањине.

У том смислу, нећу тражити да им одузмете оно време од два минута. Захваљујем. Не тражим да се гласа.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Сматрам да није било повреде Пословника.

Пошто је било очигледне злоупотребе у другом делу образлагања наводне повреде Пословника, изречена је опомена колеги Вукадиновићу.

Реч има колега Комленски.

(Ђорђе Комленски: Ја сам одустао од речи. Изрекли сте опомену колеги.)

(Ђорђе Вукадиновић: Реплика.)

Немате право на реплику.

Значи, на рекламирање Пословника немате право на реплику.

Молим посланике да ми дозволе да наставим да водим седницу.

Реч има народни посланик Олена Папуга.

Изволите.

ОЛЕНА ПАПУГА: Хвала, председавајући.

Поштовани министри са сарадницима, поштоване колеге посланици, прво ћу да говорим о закону о националном оквиру квалификација.

Више пута сам у овој скупштини постављала питање, а односило се на шифарник, односно на непостојећа занимања. Интересује ме, министре, да ли ће овај закон о националном оквиру квалификација решити то питање, јер је општепознато да имамо око 140 непостојећих занимања за која се школују наши студенти на државним и приватним факултетима. Листа занимања, с друге стране, не препознаје 79 образовних профила који се школују на универзитетима у Републици Србији. Међу тим непостојећим занимањима и образовним профилима су: дипломирани менаџер у хотелијерству, струковни зубни протетичар, дипломирани инжењер електротехнике и рачунарства, дипломирани менаџер спорта, дипломирани политиколог европских интеграција, основне академске студије здравствене неге итд.

Закон о високом образовању који је усвојен 2005. године донет је првенствено због тога и због болоњског система образовања, али до дана данашњег то није исправљено. Ипак, бројна звања која се стичу по Болоњском процесу нису препозната до данас, па ме интересује да ли ће тај нов закон о националном оквиру квалификација исправити ту неправду према студентима који се редовно, на буџету или већ како, образују на нашим државним и приватним факултетима.

Други закон о којем хоћу да говорим, тај закон можда хоћу и да похвалим јер сам од 2008. године била посланица која је, да кажем, водила борбу око другачијег статуса нискотиражних уџбеника. Никада досад, ето, до ваших измена, није било никаквих померања нити добре воље да се нешто исправи. Имам неки утисак као да су неки наши амандмани које смо давали 2015. године у тим изменама тог основног закона од 2015. године, као да су усвојени сви амандмани које смо давали, барем Лига социјалдемократа Војводине.

У моментима када смо давали све те амандмане ми смо послушали националне савете јер многобројни национални савети, односно националне мањине, барем на територији АП Војводине, имају образовање и по 270 година на својим језицима националних мањина, тако да су то нека стечена права на образовање на језицима мањина, али је био проблем са издавањем уџбеника. То се није дешавало док је постојао Завод за издавање уџбеника у АП Војводини, односно у Новом Саду, јер су постојали лектори, стручне службе за све језике националних мањина. Али када је деведесетих година то укинуто, пресељено у Београд, када је настао Завод за издавање уџбеника и када је то централизовано, једноставно, уџбеници на језицима националних мањина имали су проблем.

Мислим да ће овај закон стварно унапредити све то, јер сте увели и фонд и Центар за уџбенике. Мислим да више око тога неће бити проблема, јер сте на неки начин стално имали консултације и координацију са националним саветима, и то је права прилика да се некако повежу држава, ви и Министарство и национални савети. То сам видела само у вашем случају;

нигде нисам видела националне савете да имају толико добру комуникацију као што имају са вама, односно са Министарством просвете. Желим да се овај закон примењује у пракси. Мислим да су сви за то, и национални савети и ви, да више тих проблема не буде.

Оно о чему бих још говорила је закон о електронској управи. Питам вас, министре Ружићу, пошто долазе избори за националне савете – да ли ће државни органи бити повезани пошто сада матичарске службе и полиција нису повезани са Посебним бирачким списком? То је проблем. Са Јединственим јесу и зна се ко је умро, ко се венчао, ко је променио презиме итд. Посебан бирачки списак не прати матичара и не прати полицију. Једноставно, људи не знају, службеници који раде у општинама, који су задужени за јединствене и посебне бирачке спискове не знају ко је умро и шта се дешава са људима у том циклусу од четири године између избора.

Људи такође имају проблем око пребивалишта, јер ако су се већ једном уписали у бирачки списак, мисле да више не треба да се уписују ако су променили адресу. Једноставно, на прошлим изборима, пре четири године, било им је онемогућено да гласају јер су се, на пример, у Кули уписали у Посебан бирачки списак; у међувремену су променили пребивалиште и уписали се у Новом Саду па мисле да у Новом Саду треба да гласају, али они је требало да се испишу из Посебног бирачког списка и да се поново упишу у Посебан бирачки списак у Новом Саду.

Интересује ме да ли ће до избора, а избори су за пола године, највероватније на јесен, Министарство направити акцију да некако помогнете националним мањинама да се упишу у бирачке спискове? То не знају сви. Мислим да треба да направите ту акцију и повежете те посебне бирачке спискове преко те е-управе са полицијом и са матичарима.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Наравно да смо консултовали сва већа националних мањина и наравно да смо консултовали све мањинске групе које имају проблема са коришћењем уџбеника, прилагођене уџбенике, све издаваче, родитеље. Заиста, ово је један широки консензус. Ако је и за шта требало радити, макар због овога о чему ви причате, мада има и много других ваљаних разлога за овај закон.

Оно што сте тачно приметили, имамо тај проблем са некаквим занимањима која су сада већ ван система, и биће тога све више, што опет указује на потребу да постоји професионална агенција која ће се тиме бавити, да буде увезана из више министарстава, јер секторска већа, која ће сада постојати, са привредом и образовањем креирају политику нових занимања. А стандарди квалификација јесу основ за израду нових планова и програма за средње и високо. Тако да је цела та прича сада добила пун смисао на овај начин. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Ружић.

Изволите.

БРАНКО РУЖИЋ: Хвала.

Мислим да је питање заиста на месту. Оно што смо свакако успели да уведемо у ред јесте Јединствени бирачки списак и по том основу бирачког права које, наравно, и они који се налазе у Посебном бирачком списку као држављани Републике Србије... Оно што можемо да урадимо јесте да урадимо ажурирање Посебног бирачког списка на прави начин.

Ово ваше друго питање, да ли Министарство има одређене активности, ја бих их назвао чак и промотивним активностима, да просто укажемо на законске могућности припадницима националних мањина да имају право, и на који начин, да се упишу у Посебан бирачки списак. То је једна ствар.

Друга ствар су два законска предлога која ће пре ових избора за националне савете националних мањина, надам се, бити усвојена у овом дому, тако да читава ова година у том сегменту има и ту димензију. Могу само да изразим уверавање да ћемо урадити све да Посебан бирачки списак буде ажуран. На који ћемо начин то урадити, да ли ћемо сачекати да Централни регистар становништва буде један од модела или алата да то уведемо или ћемо проценити да то тражи много више времена и неће практично временски кореспондирати са потребама и са тајмингом, то ћемо урадити на нивоу Министарства у сектору који се тиме бави. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Бошко Обрадовић.

Није ту.

Реч има народни посланик Вера Јовановић.

Изволите.

ВЕРА ЈОВАНОВИЋ: Поштовани председавајући, поштовани министре са сарадницима, поштоване колеге посланици, поштовани грађани Србије, данас ћу говорити о Предлогу закона о националној инфраструктури геопросторних података.

Доношењу овог закона претходио је деценијски дуг процес успостављања националне инфраструктуре геопросторних података. Само усвајање Предлога закона представља заокруживање целокупног процеса имплементације директиве ЕУ. Законом о државном премеру и катастру, затим Стратегијом успостављања инфраструктуре просторних података у Републици Србији успостављени су услови за усвајање овог закона који је природни наставак и неопходност за даљу модернизацију и стандардизацију у овој области.

Национална инфраструктура геопросторних података представља интегрисани систем геопросторних података који различитим корисницима

омогућава да идентификују и да приступе просторним информацијама локалног, националног и глобалног нивоа.

Данас, када је на дневном реду и закон о електронској управи, морам да напоменем да је Предлог закона о националној инфраструктури геопросторних података у складу са стандардима е-управе. Информације се у оквиру овог система размењују ефикасно, без додатног умножавања посла и са малим административним трошковима. Применом овог оквира Србија постаје део међународне мреже у домену геоинформација. Поред сарадње на међународном плану, усвајање Предлога закона потребно је ради напредовања у оквиру Поглавља 27, које се односи на заштиту животне средине.

Оно што ће грађани директно осетити усвајањем овог закона јесте смањење процедура приликом поступка укњижбе имовине, смањење трошкова истог поступка и, на крају, смањење трајања поступка укњижбе за више од четири пута, са 21 на свега пет дана.

Овим законом предвиђено је да се информације прикупљају једном, и то на нивоу где то може да се уради најефикасније, а са тог нивоа информације ће бити доступне различитим субјектима, и то на начин једноставан за разумевање. Такође, тако обрађени подаци биће стандардизовани и хармонизовани на националном нивоу.

Доношењем овог закона образоваће се органи неопходни за функционисање националне инфраструктуре геопросторних података, а то су савет и радне групе. Најзначајнији орган за руковођење је савет састављен од представника различитих струка релевантних за ову област.

Позивам своје колеге да у дану за гласање подржимо усвајање Предлога закона. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Ана Стевановић.

Изволите.

АНА СТЕВАНОВИЋ: Хвала, председавајући.

Поштовани министри и сарадници, своје излагање ћу искористити како бих говорила искључиво о закону о уџбеницима. Стиче се утисак, који сам имала на основу разговора са својим некадашњим колегама имајући у виду да сам претходно радила као просветни радник, да се у Србији нико озбиљно не бави образовањем. образовање није примарно ни за политичаре, нити за родитеље, њиме се некако сви баве успут. Отуд имамо ситуацију да су наставници незадовољни, ученици такође, а кад имате систем који је толико пун незадовољства тешко да се у њему може родити ишта позитивно. Школски програми су нам застарели и морају озбиљно да се прочешљају.

Јасно је да српском образовном систему треба једна коренита, суштинска реформа, коју нам надлежни обећавају деценијама уназад. Наши школски програми не прате европске трендове, а такви су и уџбеници. Услови рада у школама су лоши, ученици немају довољно рачунара, о

кабинетској настави можемо само да сањамо, а поједини наставници раде истоветно као што су радили протеклих двадесет па и више година.

Наше образовање прате и многе неславне, заправо поражавајуће статистике. Србија је прва у Европи по броју функционално неписмених. Наиме, више од милион људи у Србији нема завршену основну школу. Још једна поражавајућа статистика јесте да смо други у свету по броју одлива мозгова. Неколико је узрока овој поражавајућој статистици, а свеопште сиромаштво је свакако један од најзначајнијих. А најбољи програм против сиромаштва јесте управо образовање.

С тим у вези, поздрављам решења који су изнети у овом закону. Наиме, предложено је да се обезбеди финансирање уџбеника за децу из најосетљивијих друштвених група. Ову политику видим као корак напред у обезбеђивању Уставом гарантованог права на бесплатно основно и средње образовање, што је, између осталог, у складу с одредбом члана 28. Конвенције о правима детета.

Поздрављам, такође, још једну од кључних новина у овом закону – то је да ће уџбеници моћи да буду дигитални. Ово решење, као што је министар јуче и најавио, сигурно ће омогућити јефтиније, праведније и доступније образовање. Верујем да ће овакви уџбеници ученицима бити и занимљивији и функционалнији и да би то требало да утиче свакако на повећање њихових знања и вештина. Нажалост, основа за даље учење свакако ће бити папирни уџбенички комплети и то је оно с чиме ћемо се сусрести у реалности.

Међутим, ПГ Доста је било сматра да је држава дужна да свој деци, дакле и основцима али и средњошколцима, обезбеди бесплатне уџбенике на коришћење без икаквог трошка по родитеље баш као што то имају њихови вршњаци у дијаспори, у већини земаља ЕУ, као и у Канади, у Америци.

Подсетимо да је образовање право детета, не право родитеља да школује дете, већ право детета да се школује, без обзира на материјално стање родитеља. Какво је материјално стање родитеља у Србији? Просечна примања у нашој земљи износе само 57.000 динара. То су месечна примања целе породице. Из овога је јасно колики је трошак куповине уџбеника, поготово ако породице имају једно, двоје или више деце, имајући у виду да уџбеници односно комплети коштају од десет до петнаест хиљада динара.

Између осталог, основ за реализацију увођења бесплатних уџбеника лежи у Уставу и обавези бесплатног школовања. Држава намеће родитељима обавезу да школују дете, у супротном се предвиђа и кривична одговорност. Због тешке материјалне и економске ситуације потребно је помоћи родитељима који немају довољно средстава да школују децу и купују уџбенике.

Осврнућу се на процене ризика корупције у одредбама овог закона. Наиме, један од основних проблема у поступку одобравања и избора уџбеника у школама је то што законом није на адекватан начин уређено

питање финансирања набавке уџбеника из средстава републичког буџета. Нажалост, Предлог закона не доноси потребна побољшања у погледу сукоба интереса, избора и праћења уџбеника, те критеријума за одлучивање. Конкретно, предложена решења која се тичу управљања сукобом интереса заснивају се на потписивањима изјава лица о одсуству сукоба интереса, уместо да се законским одредбама уреди поступак као и одговарајуће санкције у случају да се то утврди.

С друге стране, Предлог закона, као и важећи, не садржи довољно јасне критеријуме који ће се користити приликом доношења одлуке о избору уџбеника, нити детаљније уређује сам поступак њиховог избора, чиме је остављен простор за различита тумачења и евентуалне злоупотребе.

Имајући у виду раније примере злоупотребе приликом избора уџбеника, значајно у овом предлогу закона, слично као и у важећем закону, јесте то да је издавачима забрањено да предшколској установи, школи или запосленима у тим установама учине донацију, поклон или репрезентацију. Међутим, у Предлогу закона није прецизније одређено шта се сматра поклоном, донацијом или репрезентацијом, док посебан проблем представља чињеница да, за разлику од важећег закона, не постоји ближа дефиниција представљања уџбеника и репрезентације мале вредности, који су према предложеном решењу дозвољени.

Министар је током јучерашњег излагања и образлагања закона истакао да му је квалитет уџбеника страховито важан. Предлог закона, као и важећи, не поклања довољно пажње праћењу квалитета уџбеника. Наиме, Предлог закона садржи само једну уопштену одредбу која се бави овим питањем из које није у потпуности јасно на који ће се начин вршити праћење квалитета уџбеника.

Иначе, верујемо да би отклањање ових идентификованих недостатака и ризика корупције допринело превазилажењу проблема који су се до сада појављивали у пракси.

Због чега је битно да се ови проблеми реше? Један од одговора крије се у чињеници да тржиште уџбеника у Србији вреди готово стотину милиона евра. Стручњаци су, наиме, израчунали да је издаваштво уџбеника веома уносан посао те стога не треба да нас чуди због чега свако тражи неко своје парче колача. Рачуница изгледа овако: у Србији у основним школама имамо 650.000 ученика и ако комплет уџбеника кошта стотину евра, то је тржиште од 65.000.000 евра. Када на то додамо и трошкове уџбеника ученика средњих школа, долазимо до фантастичне цифре од стотину милиона евра. А у Србији, подсетимо, поред државног, тренутно имамо и преко 25 приватних издавача уџбеника.

Јасно је да су у основној школи много већи тиражи уџбеника. Зато су и писци уџбеника и издавачи више заинтересовани за ту област. Међутим, у области средњег и стручног образовања има много образовних профила и тиражи су много мањи па зато имамо уџбенике који су стари и по неколико

деценија, и издавачи не виде никакав економски интерес у објављивању нових тиража.

Имајући у виду ове бројке, јасно је да је издавање уџбеника један од веома ретких профитабилних послова у домену образовања. Несумњиво је да је то, између осталог, довело до толико великог броја издавача, посебно када не постоје јасни прописи и захтеви. Скоро сви штампају уџбенике за ниже разреде основне школе. Један од разлога јесте и број тиража – наиме, у генерацији имамо око 70.000 ученика; а други је што се издавачима чини да је за те узрасте много лакше радити уџбенике водећи се системом – што мања деца, мање и знање. Иначе, ово је велика и опасна варка, јер што је нижи узраст за који се прави уџбеник, потребна су већа знања и стручна умења као и већа психолошка знања, односно познавање интелектуалних моћи деце на одређеном узрасту, њихових капацитета као и начина на који деца уче.

Какви су то уџбеници из којих уче наша деца? Иако педагози тврде да седмогодишњаци не могу да разумеју реченицу дужу од седам речи, ми смо имали случај да у једном уџбенику, нећу именовати ком, постоји реченица од чак 56 речи. Стручњаци и психолози упозоравају да свака књига која има више од 50 страна може да уплаши дете, да представља проблем за ученике првог разреда, а иначе, већина уџбеника првог разреда управо има више од 75 страница.

Даље, моје колеге, стручњаци и психолози бавили су се анализама уџбеника и донели закључак који је несумњив – да већином наши уџбеници који се користе нису добри. Проблем је не само што се само насумично мењају, без јасне свести шта тим заиста жели да се постигне. Уочљиво је да се више мења само изглед уџбеника, него његова суштина. У школским књигама још увек могу да се нађу предрасуде и стереотипи, што је недопустиво. Како једна генерација има 70.000 ученика, јасно је да се једна глупост одштампана 70.000 пута заправо толико пута и умножава.

Наши уџбеници имају бројне недостатке, чега је министар сигурно и сам свестан. Као прво, језик којим су написани није прилагођен узрасту. Ту пре свега мислим на дужину реченице, на архаизме, туђице и стручне термине који нису одмах објашњени па само збуњују децу. Нема повезивања стручних знања са школским и животним искуствима која деца имају. Садржаји нису изложени на тај начин да детету пруже могућност за самосталан рад. Питања и задаци у уџбеницима су понекад потпуно бесмислени. Дешавало се да деца уче историју из уџбеника који обилује стереотипима и непримерним садржајима о суседним државама или о мањинама у Србији.

Тако се гимназијалци, на пример, образују из уџбеника психологије где се каже, цитирам: „Од особе која је душевно заостала, од идиота, није могуће ни у најбољим условима створити интелигентну особу.“ Такође, у истом уџбенику стоји да је аутизам када се особа повуче у свет маште.

Озбиљан проблем су, такође, реченице и лекције пренатрпане непознатим речима. Просветни радници често истичу да, конкретно, уџбеници из математике и приручници обилују страховитим материјалним грешкама и недостацима.

Разне нелогичности и бесмислице се наводно подразумевају, а неке од њих су се већ и у медијима провукле, попут ове – каже у уџбеницима да је прашума густа, непроходна шума у којој живе лавови. Овде не би било ништа спорно да лавови не живе у саванама.

Други пример јесте објашњење појма „вила“. Каже се да је вила митско биће. Овде имамо проблем да се један непознати термин објашњава другим непознатим термином, тако да деци апсолутно није јасно шта заправо треба да уче и о чему се у њиховим књигама ради.

Овде није крај бисерима. Географија за седми разред доноси следећи бисер, па каже да Азију заплускују воде четири океана. Међутим, Азију заплускују само три океана: Индијски, Северни ледени и Тихи океан. Тако да је грешка ту очигледна.

Из оваквих уџбеника, драги министри и сарадници, уче наша деца.

На крају, вратимо се на суштину закона о уџбеницима. У Предлогу закона се истиче да уџбеник служи за стицање знања, вештина, формирање ставова, подстицање критичког мишљења, унапређење функционалног знања и развој интелектуалних и емоционалних карактеристика ученика.

С тим у вези, какви су уџбеници нама потребни и какви би они требало да буду да би се овај циљ испунио и да би уџбеници заиста пратили тековине савремене науке, као што је такође наведено у одредбама закона? На уџбеницима мора да ради тим људи. Наука ће дати садржај, неко други ће га прилагодити узрасту, а на трећој особи је да све то графички обради. Тешко да један човек све то данас може да уради, а управо се то дешава у нашим околностима.

Наративно излагање је најслабија карика данашњих уџбеника. Обично се у лекцијама наводе само таксативни подаци, што оптерећује ученике. Међутим, када се све то упакује у питку причу, много је лакше да се све то запамти. Нема тог градива које се не може упаковати, не може прилагодити наративном стилу. Лекције треба прилагодити да буду у виду прича, које ће пробудити дечју машту, а историјске личности морају да се оживе да би се приближиле деци. Само на тај начин може се њихова радозналост пробудити. Уџбеници деценијама обилују сувопарним текстовима, а могли би да се модернизују колажима стрипа или карикатуре, јер на тај начин се подстиче логичко и критичко промишљање.

Уџбеници су, иначе, најрационалнији начин подизања квалитета образовања у земљи и самим тим су изузетно важно национално питање. У погледу квалитета уџбеника најдаље је отишла Финска, на коју би Србија требало да се угледа када је у питању комплетан образовни систем. О томе смо, између осталог, дискутовали током прошле године када смо такође на

дневном реду имали сет закона из образовања. Србија би морала, наиме, да се усмери на фински модел о коме смо причали прошле године. Прво се мора креирати општа политика издавања уџбеника, а подизање квалитета уџбеника не може се остварити пуком конкуренцијом или тржиштем. То је ипак могуће само у богатим земљама у којима постоји развијено тржиште, а штампање уџбеника се може препустити тржишним механизмима.

То у Србији, нажалост, не може. Ми смо мала и сиромашна земља, која тежи да буде демократска и да у пракси спроведе начело квалитетног образовања за све. Да би се све то спровело, морају се пажљиво бирати решења која ће подићи квалитет уџбеника, а истовремено се водити социјалним аспектом. Ту долазимо поново до наше приче о бесплатним уџбеницима и колико је важно да се коначно бесплатни уџбеници уведу у наш образовани систем.

Такође, надовезаћу се овде поново на Финску, јер је код њих образовање бесплатно буквално за све ученике, и то на свим нивоима образовања. Више је него очигледно да држава много улаже у образовање али да се сав тај труд вишеструко исплати зато што је Финска не само једна од најразвијенијих земаља у Европи већ у целом свету. Оно што је једна чињеница којом се Финци могу поносити јесте то што они не препознају појам одлива мозга.

Иначе, њихова добра тековина, која такође може да се примени у образовном систему Србије, јесте заправо да се њихова филозофија темељи на мишљењу да свако може допринети неким знањем или вештином, и на развоју истих се ради током целог процеса школовања. Шта раде њихова деца? Како би константно радили на усавршавању образовног система, на сваких седам недеља ученици широм земље оцењују своје школовање и наводе шта сматрају добром а шта лошом праксом, шта би требало побољшати или изменити. На тај начин образовни систем пролази кроз редовну контролу и неку врсту самооцењивања.

Да закључим, поздрављам позитивне промене које овај закон доноси и истичем да добар школски уџбеник јесте најбољи начин да се поправи квалитет образовања у целини, али судећи по жалбама на рачун квалитета уџбеника које стижу од просветних радника, ђака и њихових родитеља, Србија је још увек далеко од квалитетног образовања. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар господин Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Овде има много тема које су дотакнуте, али не верујем да су све у неком алгоритму постављене како треба.

Једноставно, постоје аутори уџбеника, то су људи који имају име, презиме, педигре и интегритет, надам се. Нећу говорити све уназад и до мојих аутора, који су вероватно већ покојни, али ћемо говорити о некој новој страници како ћемо ми то пробати да урадимо.

Између осталог, ја не могу у Србији да улепшавам ни рецензенте ни ауторе, али можемо да доведемо до нечега што бисте ви као психолог по струци морали да знате одлично, да сав квалитет иде кроз исход учења, да то можемо да направимо кроз систем и ту смо најзаштићенији од свега.

Заиста не бих лицитирао, јер сам чуо јуче и данас да је тржиште уџбеника вредно четрдесет, педесет, па сада и сто милиона евра, стварно не знам, али су то огромне разлике и то просто не иде.

Праћење квалитета уџбеника ће се дешавати по више основа. Екстерна евалуација школа, екстерна оцена, испитни центри, модели кроз велику матуру, независну, и малу даће одређене, друге врсте резултата.

Поменуо сам да дизајнирамо систем, да враћамо управо психологе, педагоге и друге стручне сараднике у већим капацитетима у школе. Они ће се бавити каријерним вођењем ученика, њиховим портфолијима и свим другим чудима.

Опет, уџбеник је пратећа појава овде. Избор уџбеника, да не био коруптиван, мала је пара да неко буде подмићен да нико не зна, да би он после имао стално мању плату, просто му се не исплати. Мислим да је тај економски фактор много битан у овоме.

Нисте у праву када је реч о моделима шта је то корупција и шта чини некога ко би то урадио. Јасно стоји члан 36: „Издавачу је забрањено да учини, а предшколској установи, школи и запосленом да прими сваку донацију“, чак и малу, „поклон или репрезентацију, учињену на непосредан или посредан начин, у било којем износу или облику.“ Значи, потпуно је јасно, чак и минимална је забрањена. Донацијом, поклоном или презентацијом из става 2. овог члана не сматра се представљање самог уџбеника. Значи то је онај узорак и то је у реду.

Да не бих сада полемисао, исто и број ђака, овде смо чули да пада на 650, одлази на 800; то је вероватно статистика нека лоша, и подаци.

Морам као географ да одбраним неког аутора уџбеника с којим се ви не слажете: Азија излази на четири океана јер југозападни део Азије, где су Турска, Израел (то је Азија), излази на Средоземно море, које припада Атлантском океану.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Наташа Ст. Јовановић.

НАТАША СТ. ЈОВАНОВИЋ: Поштовани председавајући, уважени министри са сарадницима, даме и господо народни посланици, немам често прилику да говорим о законима у начелу, тако да ми је данас посебно задовољство што су то закони Министарства за образовање, науку и технолошки развој јер сам члан скупштинског Одбора за образовање.

Ово министарство је само у прошлој години донело врло важне законе, у које су utkани не само знање и искуство министра Шарчевића већ и читавог тима људи око њега, који су пред свако доношење закона консултовали релевантне институције, уважавали мишљење и сугестије

шире јавности, организовали дебате и јавна слушања. Ово показује да су студиозно прилазили сваки пут, знајући да се ради о врло озбиљним стварима као што су образовање и васпитање целе нације, не само деце већ и одраслих, јер живимо у 21. веку и околности су такве да се дошкољујемо читав живот.

Могу рећи да образовање и васпитање представљају темељ сваког друштва, то сви знамо, али представљају и камен темељац за генерације које долазе. Не изненађује да се Србија на званичном сајту Светског економског форума у Давосу нашла међу земљама које би могле постати суперзвезде светског образовања. На пример, Универзитет у Београду је остварио напредак на Шангајској листи, порастао је број студената, има више објављених научних радова, али и пораст БДП-а у Србији се одражава на стандард запослених.

Ми смо једна од ретких земаља које немају национални оквир за квалификације и сада се први пут успоставља тзв. НОКС или закон о националном оквиру за квалификације у Србији, којим се уређује област квалификација са тржиштем рада. Сви су збуњени мноштвом стручних, академских и научних звања и не проналази се веза са занимањем и шта може да се ради конкретно после стечене дипломе. Ово НОКС разрешава. Овај НОКС обухвата све нивое и квалификације без обзира на начин стицања и независно од животног доба у коме се квалификације стичу, јер национални оквир за квалификације у Србији је основа за примену концепта целоживотног учења, што смо више пута чули од министра.

Министарство просвете је формирало радну групу, која се састојала од шест министарстава, од двадесет институција, где ће кроз регистар бити представљено и грађанима и послодавцима ово ново што НОКС доноси.

Овај закон је подједнако важан и за академску заједницу и за послодавце. Национални оквир за квалификације јасно дефинише које вештине и способности после стеченог образовања мора да поседује појединац и какву врсту посла може по завршеном школовању да обавља.

У Националној стратегији за борбу против корупције Републике Србије 2013–2018. године је усвајање прописа који контролишу просветну инспекцију, јер ризици за корупцију су највиши због недовољне транспарентности прописа у оквиру просветних институција. У складу са тим је овај закон о просветној инспекцији, који се у највећој мери односи на правила поступања. Такође, Агенција за борбу против корупције препоручила је да је неопходно донети посебан закон о просветној инспекцији, што се овога пута поштује, а као један од разлога је потреба смањења утицаја локалних самоуправа на инспекторе.

Просветни инспектори имају широк дијапазон деловања чији је крајњи циљ доследно поштовање закона, јер и најбољи закони, ако се не примењују, бескорисни су. Зато се прави јединствен инспекторат, ради боље контроле.

Углавном су проблеми прикривани по школама све док не ескалирају толико и не дођу на насловне стране штампаних медија. Ово министарство, као све што ради, вредно и одговорно, чини све што је у његовој моћи да се отклоне узроци, а не последице.

Као трећи, закон о уџбеницима је врло важан. До сада су били прекратки рокови за усклађивање уџбеника и наставних планова. Откако је тржиште уџбеника отворено и за приватне издаваче, променило се осам министара просвете. Министар Шарчевић се на почетку мандата састао са најзначајнијим образовним издавачима и упознао са проблемима и предлозима. Утврђени су стандарди квалитета уџбеника, што је овде најзначајније.

Министар је на почетку свог мандата рекао – радићу на побољшању квалитета образовања и побољшању ефикасности тог процеса. Доследно се држи датог обећања и резултати се виде кроз увођење дуалног и предузетничког образовања, затим развој ИТ сектора у Србији и унапређење конкурентности науке, истраживања, иновација у функцији привредног развоја.

Чули смо доста критика на рачун Министарства, тотално без икаквог основа. На крају бих рекла следеће: многи људи доживљавају брутално задовољство у осуђивању и нападању оних који су успешнији од њих. То значи да сте нешто постигли и да сте вредни пажње, јер критика је често само вид прикривеног комплимента. Желим вам такође да сте вредни и успешни као и до сада и пуно среће и успеха у даљем раду. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Александра Мајкић.

Изволите.

АЛЕКСАНДРА МАЈКИЋ: Захваљујем, председавајући.

Даме и господо народни посланици, поштовани министри, представници Министарства, данас је испред нас неколико закона који представљају наставак реформе коју смо започели у јесењем заседању 2017. године – односи се и на реформу државне управе а такође се односи и на веома храбре реформе образовања у Србији, односно реформу просвете.

Ако се осврнемо на закон о електронској управи, можемо рећи да је то један веома свеобухватан закон, који доносимо после годину и по дана и након консултација са свим релевантним факторима за доношење овог закона. Не можемо да кажемо да досад нису постојали прописи који се тичу електронске управе, али смо сведоци да поједине локалне самоуправе различито тумаче ове прописе који постоје. Такође, и поједини органи или организације, у складу са својим схватањима тих прописа или у складу са својим знањем, тако тумаче и примењују постојеће електронске прописе. Значи, нужно је било доношење овог закона, пре свега да би се уједначила пракса како у свим локалним самоуправама тако и у органима и организацијама.

Основни циљ доношења овог закона је стандардизација, отвореност, транспарентност и боља комуникација, како између државних органа тако и између државних органа и странака, односно физичких и правних лица у Србији. Циљ је да се смањи број чекања на шалтерима, циљ је да се смањи време које се проведе приликом комуникације са државном управом, а такође и новац.

Колико сам чула, у оквиру Министарства су за локалне самоуправе спроведене обуке за примену овог закона, као и у Граду Кикинди, одакле долазим. Запослени у Градској управи веома се радују потпуној примени овог закона, пре свега зато што ће њима олакшати комуникацију са странкама које код њих долазе, а такође ће сигурно свакој странци бити много лакше када на бржи и ефикаснији начин буде могла да мења лична документа, када приликом уписа детета у вртић не буде требало да се вади толико папира, не буде требало да се чека на толико шалтера.

Оно што мене увек посебно обрадује јесте када видим да су на дневном реду закони који мењају образовање у Србији. Данас су испред нас три таква закона. Посебно ме радује свака измена у овој области због тога што сматрам да је образовање, односно просвета животна, због тога што смо сви ми прошли кроз одређени систем образовања и желимо да после нас дођу неки бољи и паметнији. А да би после нас дошли бољи и паметнији, морају да прођу кроз много бољи образовни систем од оног кроз који смо пролазили ми.

Што се тиче закона о просветној инспекцији, радује ме што је напokon јединствено регулисано поступање просветне инспекције. Оно што ми је посебно упало у око и што желим да похвалим јесте то да се повећава број превентивних мера и саветодавна улога просветне инспекције. Мислим да то треба, пре свега, да буде задатак не само просветне инспекције него сваке инспекције у Србији.

Што се тиче закона о националном оквиру квалификација Републике Србије, то је још један доказ да у оквиру реформе просвете повезујемо свет образовања и тржиште рада, што је такође за похвалу. У наше образовање треба улагати још више труда, још више новца.

Још једном похваљујем све ове реформе и наравно да ћу дану за гласање подржати све ове законе. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Срђан Ного.

Није ту.

Реч има народни посланик Михаило Јокић.

Изволите.

МИХАИЛО ЈОКИЋ: Поштовани председавајући, поштовани министри, ја бих прво нешто рекао о закону о електронској управи.

Мислим да је жеља да јавна управа буде сервис грађана стара више десетина година, а ова власт је почела да то реализује. Значи, до сада је то била само пуста жеља. Овај закон је модеран, реформски и стручан и зато га многи не разумеју. Међутим, формирањем Канцеларије за електронску управу и за ИТ и довођењем стручног тима ми смо направили такве кораке – мислим да то нико није рекао – да је наша канцеларија добила награду, Међународна телекомуникациона унија доделила је награду нашој канцеларији, а то је орган Уједињених нација.

Посебно бих истакао да електронска управа у будућности треба да омогући грађанима да своје рачуне и своје обавезе према држави плаћају из фотеље. Ми уопште нисмо свесни која је то уштеда, не за грађане, не за привреду, него уопште за буџет, за целу државу. Плаћањем рачуна преко банака, преко провизија, велики одлив наших средстава је преко тих страних банака.

Највеће зло које је учињено нама после 2000. године није уништавање полиције и није уништавање војске, највеће зло је направљено када је уништен СДК. Оног момента када је уништен СДК, јединствени платни систем, онда су створени услови да се уради оно што је урађено, да се ова земља потпуно опљачка. Значи, ми војску полако обнављамо, купујемо нове тенкове, авионе итд., обнављамо и полицију, неке ствари враћамо, али СДК, у оној функцији у којој је био до 2000. године, ми то никад вратити нећемо. Да је СДК функционисао, не би биле могуће оне пљачке које су урађене после 2000. године, знали би се тачно појединци и грешке које су направљене у том погледу.

Ја бих се посебно осврнуо на чланове закона 25, 26. и 27, министре Ружићу, о поновној употреби података. Значи, то тржиште отворених података, то је вредно на годишњем нивоу око четрдесет милијарди евра. Ти отворени подаци, за њих се у свету каже да је то нафта 21. века. Ми смо, колико сам ја упознат, јер на челу ове канцеларије је др Михајло Јовановић... Заслуга садашње премијерке и ваша је велика, али и његова такође, тако да смо ми успели да отворимо, колико ја знам, 23 институције и око 250 датотека. У томе је вредност свих ових послова којима се ми данас бавимо и радимо. Потпуно је разрађен систем да не дође до злоупотребе, да подаци буду ажурирани, да подаци буду тачни.

Много је битно да ти електронски подаци који се тичу појединца буду тачни. Зашто? Зато што се на основу тих података остварују права сваког грађанина. У томе је велика одговорност оних који пуне и дају те податке и оних који користе те податке.

Ако ми дозволите, сада бих нешто рекао везано за образовање, пошто сам велики број година провео у образовању. Сматрам да ми не можемо направити уџбеник који ће бити модеран и који ће одговарати науци дуже од једне године, јер наука стално напредује. Значи, наука је испред а иза су наставни планови и програми и уџбеници. Сада треба одговорити на питање

– за кога ми штампамо уџбенике? За ученике, за наставнике или за релацију између наставника и ученика?

Шта је циљ образовања и васпитања? Да ли да напунимо ђака, као буре, подацима које ће он водити кад се сутра појаве у животу и почети да решава проблеме? Не, ми треба да оспособимо ученика да, познајући сто познатих чињеница и података, дође до 101. непознатог податка; значи да сам савлада препреку, да сам реши проблем. Због тога је врло битно оспособити га и имати такав уџбеник да га ученик може сам користити. То може само онај ученик који је способан да индивидуално напредује. Индивидуално напредовање треба омогућити, и то је крајњи циљ нашег образовања.

Кад говоримо о тим ценама, корупцији итд., оно што сте ви урадили обезбеђује да корупције не може бити ако набавка уџбеника и читавог потребног ученичког материјала, пратећег, буде ишла преко ђачких задруга. Оно што ви кажете – уштеда ће бити до 30%; уџбеници сигурно могу бити јефтинији најмање за 15%. С друге стране, пет-шест процената најсиромашнијих ученика у свакој школи може добити бесплатно уџбенике преко тих ђачких задруга.

Мислим да ће ђачка задруга као асоцијација и ученика, јер су чланови ђачке задруге, да се разумемо, и наставници и директори и административно особље, помоћи да се и дуална настава, о чему сам говорио, лакше, ефектније и ефикасније реализује ако буде у функцији наставнообразовног процеса.

Мислим, министре, пошто сам дуго година у образовању, да ви радите праве ствари, значи, решавате праве и конкретне проблеме. Наставите само тим путем и бољитак долази.

Кажем, да ова земља није опљачкана 2000. године, ја се поново враћам на то... Пазите, једнога дана ће писати то у неком уџбенику, а ја вам кажем и последњи пут понављам данас – највећа пљачка и геноцид је то што је уништен СДК. И СДК је био повод и разлог, односно то уништавање је омогућило да се држава опљачка. И опљачкана је држава. Они који су учествовали у томе данас не би смели уопште да причају о томе.

Али једнога дана сигурно ћемо доћи у позицију привредног развоја, ако наставимо овим трендом и овим темпом, да сви ученици добију бесплатне уџбенике. Толико и хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Бранка Стаменковић.

Изволите, имате још минут и двадесет три секунде.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Хвала.

Обрадовала ме је чињеница да закон о националном оквиру квалификација предвиђа валидацију неформалног и информалног знања.

Имам питање – да ли ће у поступку признавања иностраних образовних степена, диплома, бити признавана и инострана валидација неформалног и информалног знања, јер ми није јасно из самог закона?

Рецимо, имамо ситуацију да у земљама Европске уније, конкретно у Великој Британији, знам сигурно, неко ко није завршио основне студије, али је радио десет-петнаест година, био лидер и остварио се у својој области и докаже да је у стању функционисати на академском нивоу, прође тај врло једноставан систем валидације и након тога може да упише мастер студије. Да ли ћемо признати такве мастер дипломе некоме ко нема основне студије? Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар господин Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Ако смо рекли да усклађујемо НОКС са ЕОК-ом, свакако то морамо да урадимо и то је цивилизацијски помак.

Када смо радили Закон о виском образовању, сетите се да смо уградили ко све може да ради на академским и струковним студијама, где није услов више докторски сертификат него компетенције.

Имате примера у свету драстично добрих – да људи који имају Нобелову награду немају докторате, воде компаније и универзитете и ректори су.

Тако да је сада први пут прилика да и кроз ово признамо звање, а не само папир и јурење неких оцена и формалности. Да, да, мењамо систем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Драгана Костић.

Изволите.

ДРАГАНА КОСТИЋ: Захваљујем, председавајући.

Уважени министри са сарадницима, драге колеге, грађани Србије, моје данашње излагање односиће се на закон о уџбеницима.

Модерна школа и савремено образовање које оспособљава појединца за активно укључивање у друштво засновано на знању не могу се замислити без квалитетних уџбеника као значајног фактора у когнитивном развоју ученика, па самим тим закон о уџбеницима треба да буде мера за обезбеђивање квалитета уџбеника. Он треба да буде и оруђе за смањење неједнакости у образовању као и да пружи подршку за укључивање све деце у образовање, повећање доступности образовања сваког детета и истовремено стварање услова за квалитетно образовање у складу са потребама и способностима детета.

Циљ доношења оваквог закона је свакако смањење ризика од корупције у поступку избора уџбеника, као и обезбеђивање доступности недостајућих уџбеника за све категорије ученика.

Општим принципима Закона о основама систем образовања и васпитања прописано је да је систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу једнакост и доступност остваривања права на образовање, као и права на образовање и васпитање заснованог на социјалној правди и принципу једнаких шанси без дискриминације. Образовна

политика Владе је усмерена на повећање квалитета и праведности образовања.

Нови закон о уџбеницима посебно води рачуна о материјалној и социјалној димензији корисника бесплатних уџбеника, као и о једнакој доступности и обезбеђивању недостајућих уџбеника за све ученике увођењем института нискотиражних уџбеника и формирањем центра за издавање нискотиражних уџбеника коме је циљ социјална инклузија и образовни систем који се прилагођава различитостима деце како би се обезбедило остваривање права детета на недискриминацију, лично достојанство, образовање и квалитетан живот.

Усвајање новог закона осигураће доступност нискотиражних уџбеника за све ученике, чиме се позитивно утиче на квалитет и праведност образовног и васпитног процеса и постигнућа ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, и образовног процеса на језику националних мањина. На тај начин постаје могуће да се задовоље специфичне потребе различитих група ученика, укључујући ученике са сметњама у развоју.

Обавеза издавача да уложи део пословног прихода ради развоја или да сами објављују нискотиражне уџбенике представља позитивни пример социјално одговорног пословања унутар једне важне друштвене области и смањује потребу да се нискотиражни уџбеници финансирају из буџета Републике Србије.

Повећањем броја дигиталних уџбеника, приручника и других наставних средстава стварају се услови за савремене наставне садржаје који су прилагођени узрасту и интересовању ученика, што омогућава интерактиван пренос знања и унапређење ученичких постигнућа, као и праћење савремених трендова у области образовања и васпитања.

Решења у Предлогу закона позитивно ће утицати на издаваче уџбеника увођењем брже и ефикасније процедуре одобравања рукописа уџбеника, као и ефикаснији рад Комисије за одобравање рукописа уџбеника и рационалнији начин ангажовања стручних лица, што ће довести до развоја квалитетнијих уџбеника у будућности, чији ће ефекти позитивно деловати на квалитет образовног процеса.

На крају свог излагања морам да се захвалим министру просвете Шарчевићу који је обишао моју локалну самоуправу, Сокобању. Надгледао је радове на реконструкцији средње школе, за коју је Влада Србије издвојила 80.000.000 динара, што до сада никада није био случај у мојој локалној самоуправи, и позитивно оценио све оно што се ради у нашој локалној самоуправи, а то је да смо обезбедили бесплатан превоз не само за основце него и за средњошколце, да смо увели бесплатну ужину за све ученике основне школе, без обзира на њихов материјални статус.

Оно што нам с друге стране стално пребацују, да ми не водимо рачуна и да наша деца немају новац за ужину, можда је било у њихово време,

али то у време наше домаћинске бригае о деци није, тако да ћу у дану за гласање подржати овај закон.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има Марија Јањушевић.

Изволите.

МАРИЈА ЈАЊУШЕВИЋ: Поздрављам министра са сарадницима.

Ја бих пре свега о закону о уџбеницима. Колико сам имала прилике да разговарам, струка каже да је Предлог закона добар. Посебно хоћу да похвалим члан 12. у којем се каже да ће се уџбеници штампати на српском језику и ћириличком писму.

С друге стране, верујем да вама као професионалцима неће сметати ни нека конструктивна критика, јер колико год да имамо постигнућа, верујем да се слажете да увек може боље. Ми ћемо овде усвојити овај закон и тиме престаје онај део посла који се тиче народних посланика, али на самом Министарству остаје веома важан задатак, а то је примена овог закона. То је најчешће у пракси највећи проблем.

Поздрављам, пре свега, то што ће квалитет уџбеника бити контролисан са неколико инстанци, почев од самог министра, Завода за унапређење образовања и васпитања, па сасвим сигурно више нећемо имати скандале. Подсетићу на један конкретан пример, када су ученици шестог разреда основне школе имали у понуди уџбеник Завода за уџбенике и наставна средства, када је аутор уџбеника за историју Раде Михаљчић написао да су Срби узели Косово од Албанаца. Наводно је Стефан Немања то урадио још тада Албанцима, а сви знамо када је та држава уопште настала и на који начин. У сваком случају, верујем да се убудуће такве ствари неће дешавати. Верујем да Раде Михаљчић више неће имати прилику да пише уџбенике за нашу децу.

С обзиром на то да сам се заиста потрудила да чујем људе из струке, хоћу да вам пренесем још неке ствари из примене закона; можда се не односи сада конкретно на закон о уџбеницима, али везано је за електронске дневнике. Пошто се тежи да папира више нема, да се све води електронским путем, професори након часа морају да журе у зборницу да би на једном-два рачунара која користе сви професори могли да унесу ко је од ученика био одсутан и да обаве све оно што се захтева од њих, унесу оцене итд. Дакле, уз примену овог закона просто мора да иде паралелно и све оно што се уз то захтева.

Ми смо пре колико година увели инклузивно образовање, а ти ученици, деца, још увек немају педагошке асистенте.

Што се тиче бесплатних уџбеника, и ту се нећемо у потпуности сложити. У реду је, покривене су и сиромашне групе и многе осетљиве групе и породице са више деце, али ако истовремено причамо о подршци породицама, о популационој политици, онда сам сигурна да ће министар просвете наћи начин да наговори колегу министра финансија и остале у Влади да нађу новац за то, у виду ребаланса буџета. Ако министарка Славица

Ђукић Дејановић баца новац на којекакве конкурсе, на неуспешне конкурсе, да додам, везано за слогане или не знам какве набеђене маркетиншке стручњаке, онда је боље да она то врати у буџет и да се то усмери за бесплатне уџбенике. Сигурна сам да има још много ставки одакле се то може обезбедити.

Нажалост, у Србији нема много деце. Ако је основно образовање обавезно, онда би заиста било добро да нађемо начин да и уџбеници буду бесплатни. То заиста нису никакви јефтине политички поени. Нека министар просвете то сам спроведе и нађе начин. Опозиција је ту само да упорно предлаже, све док не дође до коначне реализације.

Неке ситне измене смо ипак предвидели како бисмо могли да у дану за гласање подржимо овај закон. Ту бих се осврнула на члан 27, који се тиче сукоба интереса. И о томе смо разговарали – дакле, ако је директор Завода за унапређење образовања и васпитања раније писао уџбенике, нека одлучи да ли ће и даље ти уџбеници бити у оптицају и он наставити да прима новац зато што их је писао, а неће више бити директор, или ће бити директор а ти уџбеници ће бити повучени и он неће имати додатна примања са те стране. То је врло једноставно решити.

Други члан на који бих имала примедбе је члан 38. по којем Завод за уџбенике треба да штампа нискобуџетне уџбенике, а да се меница као гарант плаћања за то не даје њима као извршиоцу, већ министру. Дакле, министар ту има неко дискреционо право да одлучи да ли ће сутрадан бити, уколико дође до принудне наплате, да ли ће бити извршено или не, што такође мислим да није у реду и врло лако то можемо исправити, али причаћемо о томе у расправи у појединостима.

На крају желим да се као родитељ, као народни посланик, захвалим свим просветним радницима који савесно врше свој посао јер сматрам да ова струка, као и лекари, заправо трпи највећи терет стања у друштву. Имамо сасвим довољно случајева које треба похвалити, где су учитељи, наставници, професори заиста привржени својој професији, окренути ка ђацима на најбољи могући начин, не осврћу се на то колико су ниска њихова примања и колико су мало плаћени за свој посао.

Ето, надам се да ово нећете схватити као критику већ као један додатни подстицај где се све могу поправити сви ови веома важни аспекти свакодневног живота свих грађана Србије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар Шарчевић.

Изволите.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Дао бих одговор за електронске дневнике. Значи, ми смо почели пре него укупна дигитализација, много пре него што смо имали пара, рачунара и свега, али смо направили пројекат да видимо како прича иде и он се односио на пројектованих двеста школа. Изненађење је што је сада то 566 и број је у оптицају већи.

Школе које немају услове неће га ни почети. Значи, не морају силовати причу док не добијемо опрему, и ми то знамо. Не мора да буде пи-си рачунар, има и таблет апликација. Значи, има ту једноставнијих решења. Директор треба да позове тим е-просвете и да добију консултације и све друго. Значи, то није проблем, него можда нека исхитреност, али није страшно, можемо да решимо.

Оно што је анализа, што смо радили за први део јер су сами просветни радници, колеге, поздравили да им то сада мање времена одузима за администрацију – ми смо укинули писање некаквих посебних дневника за некакве посебне активности, смањили им чак тај део. Мислим да оно што је у е-дневнику много важније, осим саме дигитализације... Неко је данас рекао да је то модерно, корисно; нећемо ми само зато што је мода, нама је друга фаза и почиње пилот ове године – аналитика. Да ли знате како је добро када ми кроз е-дневник проверимо систем знања ученика за једну област на целој територији Србије? То никада нисмо радили. По слуху смо рекли, то је добро, можда су научили, можда нису. То нам треба не да бисмо некога кињили, него да знамо где да појачамо обуке, где је квар, тако да то није никакав посебан проблем.

Није спорно што ће менице ићи Министарству. Знате, ми годинама покривамо минусе истог тог Завода за уџбенике. Он се некада звао „и за наставна средства“, али ту функцију нема. Ми смо свакако дужни да то проследимо. Ми смо као неки гарант, жирант. То је такво решење техничко, не видим да смета икоме.

Хвала што сте похвалили закон. Све оно што може да буде конструктивно, у реду је.

Колега који је обављао функцију директора школе до избора на место директора Завода је легитимно, законски био аутор, као и сваки други наставник. Он неће то више радити јер не може да ради због сукоба интереса. Али ако је тај уџбеник још увек у оптицају, ви знате поступак који је законом предвиђен и за најлошији уџбеник који треба да повучемо, не можемо до краја године и због цене, и деце и свега тога. Просто, постоји техника. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Студенка Ковачевић.

Изволите.

СТУДЕНКА КОВАЧЕВИЋ: Захваљујем, господине председавајући.

Даме и господо народни посланици, поштовани министри, у оквиру реформе образовања пред нама су данас предлози закона Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Много тога је постигнуто на унапређењу ових области, на чему треба честитати министру и његовом тиму. Имамо континуитет, озбиљно се ради, тако да су резултати неспорни. Када будемо завршили са стварањем правног оквира и усвојене законе имплементирали у пракси, сви ефекти уложеног рада биће јасно видљиви.

Знам колико ви, министре, са својим тимом проводите на терену. Знам колико разговарате са свима, обилазите све установе, а то је предуслов за квалитетно решавање проблема.

Бољи квалитет у образовању, између осталог, обезбеђује се и квалитетним уџбеницима. Недостатак стандарда квалитета уџбеника биће решен овим предлогом закона. Овим законом се такође уводе и приватни издавачи. До сада је издавање уџбеника било искључиво у надлежности Јавног предузећа Завод за уџбенике, а управо смо чули у министровом излагању шта се дешава са Заводом за уџбенике. Отварањем тржишта уводи се разноврсност понуде и конкуренција квалитета. Уз успостављену процедуру одобравања уџбеника и поштовање стандарда који су овде прописани, обезбеђује се квалитет, а превазилази се и вишедеценијски монопол у области издавања уџбеника. Крајњи ефекат ових мера биће заштита породичних буџета.

Издавање уџбеника за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом досад није било задовољавајуће. У овај закон уврштено је да се побољшају, прецизирају и поједноставе процедуре, а осигураће се и већи квалитет уџбеника. Чланом 10. овог предлога закона прописано је финансирање, односно суфинансирање набавке уџбеника, нарочито за ученике који су социјално и материјално угрожени, као и за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом. Влада ће, у складу са расположивим средствима у буџету Републике Србије, доносити одлуку о финансирању тих уџбеника према утврђеним критеријумима.

Чланом 27. онемогућен је сукоб интереса. Дакле, лица која учествују у поступку давања стручне оцене и стручног мишљења у поступку одобравања рукописа уџбеника не могу бити аутори уџбеника, нити запослени код издавача, нити на било који начин повезани са издавачем. Овим се значајно умањује простор за корупцију. Овим се значајно умањује не само простор за корупцију него се чланом 43. јасно прописује новчана казна за издаваче у случају прекршаја, односно уколико издавач контактира или врши утицај на чланове стручне комисије биће кажњен новчаном казном.

Још једна добра вест за родитеље коју доноси овај закон јесте садржај члана 35. који дефинише да наставник може ученицима препоручити коришћење додатног наставног средства, али без условљавања куповине истог. Куповина додатних наставних средстава вршиће се искључиво по прибављеној сагласности савета родитеља и прибављеној појединачној сагласности сваког родитеља.

По мом мишљењу, овај предлог закона уводи ред, уводи стандард квалитета уџбеника и смањује трошкове уџбеника. Омогућава једнаку доступност образовања и васпитања. Ја ћу овај закон апсолутно подржати.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Милимир Вујадиновић.

Изволите.

МИЛИМИР ВУЈАДИНОВИЋ: Хвала, председавајући.

Уважене колеге, уважени министри са сарадницима, пратећи ову расправу у протеклим данима, оно што ми је остало највише упечатљиво јесте да сте јуче рекли да сте апсолутно свесни и да немате заблуду и да ни помислили ни рекли нисте да српско образовање креће од вас. Сећам се из неких претходних расправа, а везано за Закон о образовању, да сте такође рекли да ништа није Свето писмо и да не постоји ствар која није подложна променама, те да ће време свакако показати применљивост свега онога што ми овде радимо.

Наравно, ми смо ту сви заједно са вама на истом задатку да све те проблеме заједнички уочавамо, да их отклањамо и самим тим да некакве законске предлоге евентуално мењамо.

На крају, у дану када је у овом уваженом дому изабрана Влада, у експозеу који је тадашња мандатарка а садашња премијерка изнела, на 94. страни експозеа јасно је речено, како она то рече, да ће образовање бити један од приоритета, за чије унапређење ће се посебно залагати, и један од основних фокуса рада Владе Републике Србије.

Ево, ово је данас доказ да ми народни посланици који смо тог дана дали поверење Влади Републике Србије и вама као ресорном министру у њој нисмо направили грешку. Доказ тога је и овај Закон о уџбеницима, на који сам се посебно осврнуо, али и сви досадашњи законски предлози из области образовања који јесу реформаторски а прошли су овај уважени дом.

Предност овога закона о уџбеницима је што је позитивно оцењен и од стране удружења и од стране појединаца, наставног кадра, свих оних који су у овоме учествовали. И, како они то кажу, радило се како треба, формирана је радна група која је, на челу са вашом сарадницом, односно вашим сарадницима и вама као ресорним министром, припремала овај закон, те данас немамо примедбе ни удружења, ни појединаца, ни наставника, а ни доброг дела опозиције. То говори о вредности овог закона који је данас пред нама и грађани то морају да знају.

Ја сам нарочито обратио пажњу на чл. 11. и 12. јер сам неко ко долази из вишенационалне средине, из Суботице, и знам колика је важност када су у питању нискотиражни уџбеници за све моје комшије, и Буњевце, и Хрвате, и Мађаре, а чули смо данас и представнике бошњачке националне мањине. Мислим да је то пример како се треба односити према онима који заједно са нама живе у Републици Србији и без којих Србија не би била оно што јесте.

С друге стране, Влада је показала и како се води брига о нашим људима који су на некој другој територији, у некој другој држави мањина, па улажемо и у њихове системе образовања кроз адаптације њихових школа, помоћ њиховој популационој политици, помоћ њиховом очувању културе, али никада не негирајући и пазећи на права свих оних националних мањина које заједно са нама живе у Републици Србији. Управо тиме дајемо пример

шта је то што очекујемо за нашу заједницу у земљама у окружењу. Ја сам данас поносан на ово што видим у члану 11. али и на оно што видим у члану 12. када је у питању заштита ћириличног писма и српског језика.

Уважили сте и критике Агенције за борбу против корупције у члану 27, колико се сећам. Јасно сте раздвојили када су у питању лица која учествују у поступку давања стручне процене; она не могу ни на који начин бити повезана с аутором или издавачем, нити могу бити повезана са лицима која су са њима повезана. Дају једну изјаву о томе. Чули сте данас примедбу – боже мој, то је само једна изјава, та изјава не значи ништа. Али важно је ко вам је каже. Грађани Србије треба да знају да изјава сама по себи значи одговорност. Сад знате да ови који су данас критиковали овај члан 27. немају проблем да дају било коју изјаву не водећи рачуна да ли ће та изјава утицати негативно на њих, а поготово да ли ће негативно утицати на саму Србију и грађане Србије.

Мислим да је доста тога већ речено и да су доста тога изнеле моје колеге народни посланици из Српске напредне странке. Ја ћу се овде зауставити и напоменућу да ћемо и за овај закон у дану за гласање дати подршку, као што смо то досад давали за друге реформске законе у области образовања. Хвала на пажњи.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Иван Костић. Минут и тридесет секунди. Није ту.

Реч има народни посланик Марко Атлагић.

МАРКО АТЛАГИЋ: Уважени потпредседнице Народне скупштине Републике Србије, господине министре Шарчевићу са сарадницима, господине министре Ружићу са сарадницима, пред нама су три веома значајна закона из области васпитања и образовања која ће засигурно придонети даљем унапређивању васпитања и образовања и науке, и закони из модернизације управе, што ће све скупа придонети модернизацији Републике Србије за коју се тако здружено залажу наш председник Александар Вучић и Влада Републике Србије.

Господо народни посланици, васпитање и образовање у Републици Србији спада у ред оних сектора који су у транзицији доживели највеће поремећаје. Тако је читав васпитнообразовни систем од једног европски престижног нивоа доведен за време странке бившег режима у највећу кризу и понор у историји школства и педагошких идеја код нас. Да ли је тако, господо из бившег режима?

Ми кроз читав систем васпитања и образовања морамо афирмисати знање и васпитање, као што је колега министар и рекао, јер без знања и васпитања свих грађана Републике Србије нема, господо из опозиционих клуба, демократије. Управо је знање претпоставка демократије.

Зато су многе озбиљне владе озбиљних земаља у свету у својим експозеима дале васпитању и образовању истакнуто место. Први пут је код

нас то учинио председник Владе Републике Србије 2016. године и садашњи председник Републике Србије Александар Вучић. Он је на страници 72 свог експозеа рекао, цитирам: „Оно што је за нас најважније, о чему сам највише страница написао у експозеу, јесте реформа образовања. Морамо да подигнемо знање на пиједестал са којег се види даље, на усвајање нових знања“, завршен цитат.

Као да је господин Вучић имао на уму речи великог енглеског филозофа Франсиса Бејкона, који је рекао: „Зрно знања јаче пробија од челичног.“ Или је можда председник Вучић имао на уму, када је знању дао приоритет у свом програму рада, речи чувеног немачког филозофа Лајбница који је казао: „Дајте ми васпитање и образовање и ми ћемо за краће време него што је једно столеће променити карактер Европе“.

Актуелна председница Владе Републике Србије и господин министар Шарчевић су посветили васпитању и образовању осам страна у експозеу у којем поред осталог стоји: „Залагаћемо се за прилагођавање нашег система образовања који функционише по моделу 19. века како бисмо га довели у 21. век.“

Господо народни посланици, Српска напредна странка је приликом доласка на власт наследила, а и господин Шарчевић у највећем делу, систем васпитања и образовања у који га је бивши режим довео, а то је етатизација, политизација, бирократизација, антипедагогизација, јер су протерали васпитање не само из школе и родитељског дома него и из друштва. Чак је било забрањено говорити о васпитању, а и закони нису носили наслов – закон о васпитању и образовању, него – о образовању. Господин Шарчевић то сада враћа у систем.

Комерцијализација. Они су, господине министре, то увели. Два уџбеника сваки је првак морао да има: један буквар у школи, један код куће. Господо из опозиционих клупа, како се то назива, ви из бившег режима? Ормариће сте увели за децу, који су се други дан покварили. Како се то зове, господо, нема вас, из опозиционих клупа? Побегли сте сада јер знате шта вас чека вечерас.

Сорошизација. Уклонили су, господо народни посланици, поштовани родитељи, све патриотске, већину патриотских садржаја из уџбеника! Нећу сад наводити које. Господин министар Шарчевић враћа то сада помало и доћи ћемо заиста на ниво, као што имају и друге земље, па ћемо вратити васпитање у духу српског патриотизма и за мир. Нажалост, то претходни режим није радио.

Корупција, да не говорим. Ево, господин министар сада овим мерама своди то на разумну меру.

Неефикасност. Господине председавајући, замерају два дана господину Шарчевићу што изговара реч „ефикасност“. Онај ко зна педагогију и наставници, то је најомиљенија реч у васпитнообразовном

систему, баш ефикасност. А они су форсирали неефикасност и довели систем на врло низак степен.

Претходни министар Срђан Вербић покушао је и увео у један део школа дуално образовање. Господин министар Шарчевић је загазио дубоко у овај систем дуалног образовања. То је најверније педагошко достигнуће у савременој педагогији струковних школа у свету.

Господо народни посланици, високо образовање – због времена морам само две-три реченице – захтева реконструкцију на нивоу педагошке револуције. Факултети морају бити отворени према новим, прогресивним тековинама у образовању и науци, уз критичко вредновање стваралачког преузимања страних идеја и модела у нашу педагошку праксу управо, господине председавајући, као што то ради господин министар Шарчевић у основним и средњим школама. Да ли је тако, господо из опозиционих клупа или није?

Имали смо за време странке бившег режима преко стотину истурених одељења факултета без акредитације, без надзора, није им нико знао број. Данас није таква ситуација. Да ли је тако, господо из опозиционих клупа, или не?

Просветна инспекција није уопште радила свој посао. Па како ће и радити, имали су четири инспектора. Намерно су за високо образовање ставили да се не баве својим послом, да би могли радити оно што су радили. Цитираћу вам просветног инспектора, начелника инспекције, шта је нашао: „Настава се у високом образовању одржава, за време странке бившег режима, по кафанама, напуштеним фабрикама, спортским халама и цигланама. Ретко ко је имао праве учионице, библиотеке и стално запослене“, завршен цитат. Пренела „Политика“, лист, изјаву бившег начелника инспекције, који је имао своје приватне фирме а који је на срећу отишао 2012. господње године.

Отварали су факултете, веровали или не, поштени грађани, и у другим државама по напуштеним кафанама. Цитирам, главни просветни инспектор из Бањалуке нам је послао да утврдимо чињенице јер су нашли педесет студената приватног новосадског факултета којима је настава одржавана у кафани у Бањалуци. Они су запленили индексе, али када су од тог факултета добили одговор да су студенти само били на излету, морали су да их се врати, завршен цитат. Нећу да кажем који лист и тако...

Тако сте, господо из опозиционих, из странке бившег режима, уништавали васпитнообразовни систем, који не можемо ми само вратити на ниво генерације иза нас.

Дозволите да кажем да је одлично, господине министре, што је закон о инспекцији пред нама и што сте га заиста коректно направили, и закон о уџбеницима. Не сме се догодити, као што је то било за време странке бившег режима, да нам ученици купују по два буквара; један су држали у школи а

други код куће. Како се то зове, поштовани грађани и родитељи, ви процените. И бивши режим нек процени.

Сад, због ваше скромности, господине министре, а великог педагошког искуства, дозволите да господи из опозиционих клупа, из странке бившег режима, пошто их нема, ја кажем шта сте учинили, да их питам да ли је истина. Афирмисали сте дуално образовање, као највеће достигнуће савремене педагошке теорије струковних школа, и тиме увелико закорачили у реформу средњих школа. Да ли је тако, господо из бившег режима? Реформисали сте, почели гимназије. Да ли је тако, господо из бившег режима? Петнаест година није их такоа нико.

Осавременили сте наставни процес увођењем нових, савремених предмета, основа информатике, основа безбедности, и ту васпитање повезали, оно које су они протерали из школа. Двадесет четири хиљаде часова, заједно са вама, др Небојша Стефановић, министар безбедности, одржали сте предавања по школама. Да ли је тако, господо из опозиционих клупа, или не?

Реафирмисали сте васпитну компоненту школе, наставе, родитеља и школске средине. Завели сте ред у школама, у већини. Да ли је тако, господо из опозиције који гледате сада из соба скупштинских?

Увели сте национални оквир квалификација, а петнаест година су се мували око тога. Ми смо им нудили за годину дана. Али хвала вам што сте то увели.

Господине министре, ви сте први у свету употребили модел програмираног учења у петом разреду основне школе. Због скромности нисте то рекли, ја имам храбрости то да кажем. Да ли је тако, господо из опозиционих клупа, или није?

Идемо даље. Дозволите да кажем да сте употребљавали реч „ефикасност“ врло често и добили примедбе. Знате ко на то може да вам да примедбе? Они који појма немају о васпитању и образовању. Чуде им се наставници из основних школа о чему говоре. То је највећи ваш успех, што ту реч стално употребљавате, јер сте човек свог заната.

Дозволите да кажем о уџбеницима само две реченице. На прагу сте да из понора у који су нас бацили доведемо то у ред. Заједно са Заводом ми смо то потпуно разумели. Али, молим вас, немојте дозволити да се у историји употребљава пет уџбеника и из свих пет тестови на крају, јер морају свих пет имати. И то се дешава, проверио сам строго то. Значи, морају узети свих пет уџбеника.

И на крају оно што сте ви у једној реченици рекли – ништа од овога, господо, да није учитеља, наставника и професора. Они су окосница васпитања и образовања. Зато је центар који формирате идеална ствар. Џон Дјуи, ви знате ко је то, амерички педагог, највећи, овако је рекао: „Ако држава данас не плати учитеља, платиће сутра десет полицајаца.“ То је суштина. Они су васпитање протерали из друштва, и можемо сто полицајаца

у школу, јер имамо невоспитане, нажалост, и родитеље и један део ђака, и многе генерације ће морати да пате.

И, на крају, оно што су тражили студенти по старом програму од мене – господо, имате рок 1. октобар, учите, нико вам продужавати више неће, информисан сам да сте већину довели до краја; идите даље на школовање јер су највећи умови стварали у позним годинама. Само да један податак дам: Платон, пети век пре нове ере, у 80. години живота „Законе“, своје чувено дело; Кант, знате, „Критика чистог ума“ у 66. години; Софокле, „Едип на Колону“ у 89. на сцену ставио. Никад није касно.

Поштовани потпредседниче, јуче сам чуо овде монструозне изјаве, цитираћу. Када се највеће зло нашем народу на Косову и Метохији дешавало, а радим доле на Косову и Метохији, када су бандити мучки тукли Марка Ђурића и остали део нашег народа на Косову и Метохији, један председник странке, бивши председник државе, овако је рекао – криви су и Марко Ђурић и Александар Вучић, цитирам, „пале националистичке пожаре“.

То је онај, господине потпредседниче, који је заједно са својим министром Вуком „Потомком“ преговоре о Косову и Метохији из надлежности ОУН пренео у ЕУ; тиме су довели Еулекс и забили нож у леђа не само Србима него и држави Србији. Да ли је тако, господо из бившег режима? То су они, Јеремић и Тадић, који су неспорно питање суверенитета Србије пред Комитетом Генералне скупштине УН први пут учинили спорним Предлогом резолуције којом се тражи мишљење Међународног суда правде о легалности једностране независности Косова и Метохије.

Господо грађани, Тадић је као председник Србије поклатио део Србије Хрватима. Реч је о Вуковарској ади на Дунаву, коју је Тадић 2006. године уступио Хрватима у договору са Ивом Јосиповићем.

То нам говори човек... Човек може да изрекне речи да господин Александар Вучић, цитирам, „пали националистичке пожаре“, у моменту када преживљавамо, наш народ на Косову, највеће трагедије, само онај који нема стида, који нема морала, који нема ни минимум патриотског васпитања, ни осећања. И он и његов његов министар Вук су обични луфтигузи, то значи нерадници, обични лезилебовићи и, господо грађани, обичне битанге. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Драган Весовић.

(Дијана Вукомановић: Пословник.)

По Пословнику, Дијана Вукомановић.

ДИЈАНА ВУКОМАНОВИЋ: Захваљујем се, председавајући.

Заиста мислим да у овој поодмаклој дискусији, када још увек има довољно опозиционих посланика који чувају достојанство Скупштине... Господине председавајући, позивам се на члан 107. и обраћам се, наравно, вама и молим вас, не сугеришем да изрекнете опомену, али заиста је непримерено да посланици који се диче својим образовањем и својим академским титулама користе речник који не приличи првенствено Народној скупштини. Значи, ваш је задатак као председавајућег да опоменете

посланика, претходног говорника, који у свом речнику користи уличне изразе. Он има слободу да то мисли и говори на Главном одбору Српске напредне странке, нека се тамо јави за реч, али заиста мислим да је наш задатак, свих нас, да очувамо достојанство Скупштине и да не користимо уличарски речник у овом узвишеном дому.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колегинице Вукомановић, нисам ни стигао да било какву сугестију дам колеги Атлагићу зато што је он завршио своје излагање, па чак ни да га опоменем.

(Бранка Стаменковић: Прозвали сте следећег.)

Хоћете ли да ме пустите да завршим, колегинице Бранка?

Знам ја одлично да водим и знам одлично да се овде неко брани не од политике која се води у овој скупштини, нити од политике која се дешава на Главном одбору Српске напредне странке, него се брани од историјске одговорности за потезе које је повлачио док је водио државу. О томе се ради. Знате, тај суд је много гори него пораз на изборима.

(Бранка Стаменковић: Рекао је реч „луфтигуз“.)

Колегинице Бошњак, изричем вам опомену.

Извињавам се.

Колегинице Стаменковић, изричем вам опомену.

Исправио сам се. За разлику од неких, ја признајем грешку. Неки је никад не признају.

Повреда Пословника, народни посланик Маријан Ристичевић.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, само утишајте другарицу.

(Дијана Вукомановић: Могли сте да ме питате да ли желим да се Народна скупштина изјасни.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Извините, колега Ристичевићу.

Да ли желите да се у дану за гласање изјасни Народна скупштина?

(Дијана Вукомановић: Да.)

Изјасниће се.

Затражите поново реч, колега Ристичевићу.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господо народни посланици, рекламирам члан 103. и члан 107. и рекламирам лажно представљање.

Господине председавајући, пракса је, када неко рекламира повреду Пословника, да то ради због тога што није добио реплику, да макар подигне Пословник, макар да га понесе у Скупштину. Значи, очигледно, сем што је другарица злоупотребила Пословник, да га није ни понела. Када га није понела, онда га је лако злоупотребити. Следећи пут јој саветујем да упркос томе што галами.... Саветујем драгој другарици да понесе Пословник.

Она је реаговала аконто тога што није добила реплику као припадник опозиције. Колико ја знам, она је овде изабрана на листи Социјалистичке партије Србије. Дакле, није изабрана на листи Вука Јеремића, кога у народу зову Вук „Потомак“, наследника нафтног извора из Жежевице, који је

захваљујући томе купио стан од милион евра, потрошио три и по милиона евра на путовања за пет година. Колико ја знам, тај Вук „Потомак“ има два посланика овде, који су у две различите посланичке групе. Ако наставимо с овом праксом, ми више не знамо ко ће за тог чувеног Вука „Потомка“, који је тражио оно срамотно необавезујуће мишљење од Међународног суда правде и довео до међународног признања Косова и Метохије, довео до проглашења лажне државе Косово и Метохија, не знамо више ко ће се јавити.

Дакле, верујем да је то била класична злоупотреба Пословника, да је то била реплика, да је била злоупотреба. И уколико постоји оно време од два минута, саветујем да одузмете другарици, да убудуће пазите да ли се ради о посланицима Вука Јеремића, познатог као Вук „Потомак“, или се не ради, с обзиром на то да он има посланике у две посланичке групе. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Ниједан посланик није у обавези да маше Пословником. У обавези је да се пријави за реч, а онда ћу да питам за основ, што је колегиница каснила.

Реч има народни посланик Бранка Стаменковић, по Пословнику.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Хвала.

Члан 103. Посланик се јавио... Па, био је други став. Јавио се по Пословнику, ушао у реплику и ви сте му то дозволили.

Мало пре је посланик Атлагић рекао реч „луфтигуз“, нисте трепнули, а када сам се ја побунила и тражила да га опоменете, ви сте мени изrekli опомену.

Сада захтевам да повучете ову опомену коју сте мени изrekli, да казните посланика Атлагића. Ако то не урадите, молим да се о овоме гласа у дану за гласање. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: О повлачењу опомене коју сам изрекао нема ни говора.

(Бранка Стаменковић: Значи, „луфтигуз“ је у реду?)

Значи, то заборавите. А то што додајете и даље, то је разлог зашто сте добили опомену. Ништа друго. То је једини разлог, ништа више.

(Бранка Стаменковић: И Шешељ је добацивао.)

Можда је неком господин Шешељ добацивао, али није ометао рад Скупштине.

Да ли желите да се Скупштина у дану за гласање изјасни?

(Бранка Стаменковић: Наравно.)

Реч има народни посланик Марко Атлагић, по Пословнику.

Изволите.

МАРКО АТЛАГИЋ: Поштовани потпредседниче, овде је 107, достојанство Народне скупштине, ради грађана Републике Србије, ради интелектуалаца који гледају професора универзитета, „луфтигуз“ значи нерадник. А пошто ми је колега Мехо пребацио да то не разуме, него само интелектуалци, ја сам превео и на народни језик грађанима.

Ја препоручујем колегиници, пошто је доктор наука, нека завири у речник и види шта то значи. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Шеварлићу, по ком основу? Сачекајте да будете прозвани. Нисам вас прозвао.

Реч има народни посланик Драган Весовић.

Није ту.

Реч има народни посланик Верољуб Матић.

Изволите.

ВЕРОЉУБ МАТИЋ: Захваљујем.

Бићу практичнији и говорићу само о два закона. Један је закон о просветној инспекцији, врло кратко. Мислим да та област није била у доброј мери досад решена. Јако је битно да просветна инспекција практично покрије све нивое образовања, односно просвете и да стигне на сва места и најудаљенија места, мислим и на мале школе, да би се уједначио критеријум; једноставно, да не бисмо дозволили да та деца буду оштећена у смислу нивоа образовања и васпитања.

Друга практична ствар која није добро функционисала досад, то су чл. 18. и 22, пренета овлашћења са нивоа Министарства на ниво локалне самоуправе, односно градова, односно општина. Општине, односно градови или су имали просветне инспекторе или нису имали просветне инспекторе. То питање није било у довољној мери решено тамо где нису постојали просветни инспектори на нивоу локалних самоуправа. Овим законом је то решено.

Чланом 22. је решено да ће министар прописати правила око избора. Ако се не изабере просветни инспектор на нивоу града или општине, то ће вршити Министарство, односно инспекција на нивоу Министарства, уз одређену надокнаду. Мислим да то јесте добро решење, да у сваком моменту не може да буде празног хода или самоиницијативе или недозвољеног понашања. Поздрављам тај део и мислим да су тиме практично покривени и локални и републички ниво.

Други закон о којем желим да причам, мислим да је ударан с обзиром на то да је то новина и нешто што се дешавало у овој скупштини. Мислим и да су се одређена неразумевања на том нивоу дешавала. То је закон о националној инфраструктури геопросторних података. Нећу много причати о самом закону, али ћу рећи нешто што се недовољно разуме, рећи ћу нешто о Републичком геодетском заводу и радницима, односно људима који раде у Републичком геодетском заводу и који ће у највећој мери радити на нивоу геопросторних података.

Овим законом уређује се успостављање и одржавање националне инфраструктуре геопросторних података. Геопросторни подаци су подаци са одређеном локацијом или су везани географском облашћу. Хоћу само на брзину да набројим шта су геопросторни подаци, они су у члану 10. наведени. Мислим да ће бити мало јасније јер је овај закон на високом нивоу

и мислим да тешко могу да га разумеју обични грађани. А и ниво закона је такав да мора да буде на овом нивоу. Па су то: координатни референтни системи, географска имена, административне јединице, адресе, катастарске парцеле, хидрографија, висина, земљишни покривач, статистичке јединице, зграде итд.

Оно што је јако битно јесте да ће успостављање националне инфраструктуре геопросторних података извршавати савет. На челу тог савета ће бити директор Републичког геодетског завода. Мислим да је то прави избор и да и одређена стручна знања и одређени стручни подаци који се налазе у Републичком геодетском заводу логично налажу да то буде директор Републичког геодетског завода са својим сарадницима.

Сама примена, када се успостави тај систем, омогућиће добитак, од појединца, физичког лица, преко привреде, јавног сектора, државе итд. Навешћу само један пластични пример како можемо то искористити на ефикасан начин. Рецимо, воћарство на нивоу државе. Ми засад немамо рејонизацију, односно Министарство, односно Влада се спрема да донесе уредбу или правилник да рејонизује подручје за одређену воћарску производњу. Када се та рејонизација уради, преко употребе геопросторних података, осталих података итд. врло лако и брзо може се доћи до простора где одређена воћарска производња може да успе и где ће држава да финансира ту врсту производње. Значи, неће морати да се распитују код одређених стручних пољопривредних установа, неће морати да сазнају на неки други начин. Једноставно, једним кликом могу доћи до тог податка. То је практична и добра ствар где ће се ови подаци моћи и на овај начин користити.

Оно што се овде појављује... Мислим да треба мало појаснити шта је Републички геодетски завод. Овде постоји поприлично неразумевања, поготово од појединих посланика. Републички геодетски завод је скуп катастара у целој Србији и тамо се одиграва суштина последњег рада. Тамо су подаци.

Овде се врло често злоупотребљава појам неажурности катастра, неажурности Републичког геодетског завода. Републички геодетски завод је неажуран у мери колико предмета није решено. Толико је он неажуран. За ажураност је одговоран власник, корисник непокретности, а не Републички геодетски завод. То се на свим нивоима злоупотребљава, као да је Републички геодетски завод обавезан да брине о непокретности где су власници задужени да у року од месец дана од одређених промена, или ако није укњижено, пријаве то Републичком геодетском заводу да би се поступило по том захтеву. Једноставно, власници и корисници непокретности су у обавези да за своје непокретности пријаве промене или, уколико нису укњижене, да пријаве, да би Републички геодетски завод са струком поступио и донео одређена акта, односно решења и вршио укњижбу у Републичком геодетском заводу. Ажураност или неажурност Републичког

геодетског завода се не може приписати Републичком геодетском заводу; само се може приписати у мери колико је нерешених поднетих захтева у Републичком геодетском заводу.

Оно што је следеће јако битно, морам да се осврнем на то – јуче је у начелној расправи колега Зоран Живковић изјавио, читам из стенограма, значи ништа произвољно: „Да ли било ко од грађана Србије може са сигурношћу, када оде у катастар, да зна да оно што њега интересује тамо, да то одговара истини? Молим вас, знам по свом примеру...“ итд. Па каже: „Катастар је нешто, има једна пословица – може да буде али не мора да значи, са правилним акцентом. То је нешто што можда јесте, можда није, и то прави огромне проблеме“. И оно најбитније што је колега Живковић рекао, каже да су „катастри практично као једна библиотека у коју је ушла нека хорда пијаних, неписмених, истумбала...“. Ја понављам: „да су катастри практично као једна библиотека у коју је ушла нека хорда пијаних, неписмених, истумбала...“

Молим вас, мислим да је господин Мартиновић овде реаговао, али то није довољно. Он је реаговао са своје стране и на свом нивоу, али мислим да је председавајући морао да реагује много јаче на овакве изјаве. Ради се о државном органу, молим вас. Ради се о државном органу.

Ви сте за некога ко ради државни посао рекли да је хорда пијаних, неписмених, истумбала. То „истумбала“, ја први пут чујем реч, али вероватно нешто значи, бар њему.

На неки начин осећам своју обавезу јер мени је база, ја сам те струке, радио сам тај посао, мени мирује тамо радни стаж; био сам на таквим местима где сам могао да видим изнутра рад Републичког геодетског завода, односно катастара и знам шта се ради, како се ради и колико је то одговоран посао. Ако хоћемо озбиљну државу... Ко нема сређен катастар непокретности и уписе права на њима, мислим да нема озбиљну државу. Мислим да ми имамо и озбиљну државу и озбиљне катастре и озбиљан Републички геодетски завод.

Из тих разлога, кажем, дужан сам да реагујем, да демантујем да то није тако, да су практично ољагани и државни орган као посебна организација, Републички геодетски завод, и сви радници тамо. Поред геодета, тамо постоје и неки други радници, од правника, неких других радника итд., помоћног особља, сви су ољагани. Ољагана је струка и ван Републичког геодетског завода, значи струка, где отприлике пола геодета ради у Републичком геодетском заводу, пола ради ван њега. Сви су они ољагани и на то се једноставно мора реаговати.

Још нешто ћу рећи. С обзиром...

Молим вас, ако се неком жури... Мислим да је ово јако битно.

Покојни премијер Зоран Ђинђић био је председник једне комисије у Републичком геодетском заводу док је био премијер. Зоран Живковић, који је наследник његов, успео је да погази и њега с обзиром на то да је Зоран

Ђинђић вероватно разумео шта ради Републички геодетски завод и чиме се бави и био званично председник једне комисије у РГЗ-у.

Да ли могу да буду хорде пијаних људи они који раде на путевима, на мостовима? Гледали сте мостове и овде у Београду; видите да се мост гради и с једне и с друге стране и да се негде тамо на средини састави без грешке. Тунели се копају с једне и с друге стране, може се и вертикално упадати па са четири стране се копају тунели. Шта мислите, да направите четири тунела, да ли то може да ради хорда пијаних људи?

Да ли војска може да функционише без овога? Не може. Да ли могу ракете, да се напуни софтвер са координатама које гађају у центиметар? Да ли то могу да раде хорде пијаних људи?

Мој је предлог, ако је могуће, да одложено председавајући Скупштине изрекне казну, или најстрожу казну, па да Републички завод преко својих представника овде, преко директора Републичког геодетског завода, јавно реагује и демантује овакве изјаве, које једноставно нису достојне ниједног нивоа а камоли ове скупштине. Молим да се тако поступи. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Зоран Радојичић.

Није ту.

Реч има народни посланик Бобан Бирманчевић.

Изволите.

БОБАН БИРМАНЧЕВИЋ: Поштовани председавајући, поштовани министри са сарадницима, поштоване колеге посланици и поштовани грађани, сет закона који је на овом дневном реду јасно показује озбиљност и ових министара овде и ове владе и, наравно, нас у Народној скупштини.

Оно што бих хтео одмах на почетку, већ је пред крај расправа у начелу, јесте да демантујем опозиционе колеге које су навеле да се нико озбиљно не бави школством. Управо ови закони и закони које смо усвојили у претходним расправама показују да се ово министарство и ова влада, све заједно са овом Народном скупштином, најозбиљније и на најквалитетнији и најефикаснији начин баве управо законима који дефинишу просвету.

Немогуће је прескочити и не поменути све оно што је претходило оваквом закону и овим законима, а то су уџбеници, који су пре свега били намењени професорима а не ученицима; закони који су у центар стављали просветне раднике а недовољно ученике, који нису штитили ученике и који као производ тога нису доводили до квалитетних и стручних звања.

Управо ће национални оквир квалификација довести у ред област која је свима била спорна и која се годинама уназад помиње. Управо и закони који су преузети и донети на ову скупштину, који ће бити, надам се, изгласани у дану за гласање, показују озбиљност оних који о просвети мисле. Преузети одговорност и донети нове законе а не исправљати старе – свих

ових пет закона који су на дневном реду су нови закони – показује да ови људи раде свој посао.

Европски оквири су нешто што је наравно део, на шта се ослањају закони, али, у суштини, основна форма свих ових закона усмерена је управо на ученике, на грађане и на све оне који мисле добро овој држави.

Годинама уназад нико није имао храбрости да се узме укоштац са проблемима. Одговорност за ово што ћемо данас изгласати – наравно, не данас него у дану за гласање – јесте и на нама и на онима који су предлагали, али резултати ових закона ће бити постигнути и бити јасни и видљиви тек за неколико година.

Свакако, један врло, врло значајан закон, то је управо закон о електронском пословању, о електронској управи. Део је конкретних закона и улази у све законе о којима причамо, законе о којима смо раније говорили. Ако вам кажем да смо некада маштали и сањали о електронској управи, ми ту електронску управу имамо. Дигитализација је нешто што не куца нама на врата, то је нешто што је већ код нас у кући.

Ја бих заиста... Наш народ, српски народ, људи који живе у Србији, заиста смо јако талентовани, и сигуран сам да су сви, од три до 93 године, врло, врло способни и врло спремни; прешли смо врло брзо са писама и разгледница на СМС и ММС поруке, а још брже ћемо прећи са СМС-а и ММС-а на дигитално пословање. За сваку похвалу, изузетно смо талентовани за дигитализацију. Мислим да у светлу тога, завршавам своје излагање, будућност Србије, будућност свих нас, посебно наших потомака, јесте управо у добрим и квалитетним просветним законима, у дигитализацији и на путу који ова влада квалитетно трасира и води. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Миладин Шеварлић.

Имате још минут и тридесет секунди.

МИЛАДИН ШЕВАРЛИЋ: Захваљујем, господине потпредседниче.

Господине министре, имам три питања или молбе. Ако нисте у могућности сада да одговорите, може и накнадно.

Прва молба произлази из захтева већег броја скупова националних организација Срба из региона, који моле да се буквар српског језика направи јединствен за сву српску децу, јер немачки се учи из немачког уџбеника и у Немачкој, и у Аустрији и у Швајцарском кантону немачког говорног подручја, енглески у Енглеској, Америци итд.

Друго питање јесте – молим вас да преконтролишете уџбеник Биологија, осми разред, издање Логоса, аутор је Гордана Субанов Симић, у коме стоји следеће, у рубрици „Откривалица“: кукуруз, соја, уљана репица и памук су данас скоро 100% генетски модификовани организми. То је апсолутна неистина јер су целокупне површине под генетски модификованим организмима у свету 180.000.000 хектара, а то је око 10% обрадивог земљишта у свету. Друга нетачност у овој истој методској

јединици каже да је пре тога... Само моменат, да отворим тај слајд. На крају је реченица да је „органска“ пољопривредна производња настала као одговор на ГМО. Па, органска пољопривреда је постојала у време када нису уопште коришћена хемијска средства.

(Председавајући: Приводите крају, колега Шеварлићу.)

Треће што молим, дозволите, данас је 99 година Пољопривредног факултета Универзитета у Београду, једног од шест најстаријих факултета у склопу Универзитета у Београду, који је између 200. и 300. места. Тим поводом вас посебно молим, Влада Републике Србије, Народне Републике Србије својевремено је донела одлуку да се око 800 хектара на потесу Црвенке у саставу ПКБ-а, који ће бити приватизован, додели Пољопривредном факултету Београд за огледно добро за ратарство и сточарство, што наш факултет нема. Молим вас да са министром привреде покушате, и са деканом, да разговарате о томе.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега.

Реч има министар господин Шарчевић.

МЛАДЕН ШАРЧЕВИЋ: Покушаћу за тридесет секунди да одговорим. За ово треће залажемо се министар Недимовић и ја у потпуности. Контакт са деканицом и све друге припреме, и за сто година, радимо интензивно, и припремамо добар буџет за реновирање свих осталих делова факултета.

Друго, погледаћемо уџбенике. Ја сам апсолутно против ГМО, тако да ћемо то погледати, заиста нисам знао.

Оно што је битно, прво, нисте били јуче на седници када сам причао да смо направили јединицу у Заводу за унапређење васпитања и образовања од људи који се баве само струком тзв. националне науке, историје, географије, језика и књижевности, буквара и тако даље. И, радимо јединствени наставни план и програм кроз посебне везе са Републиком Српском, то никаква тајна није, то раде све земље света, где ми укључујемо нашу дијаспору и Србе из региона. Једног дана ће се вероватно и они који живе у неким другим деловима где су некад били Срби сетити да прићу, али мислим да сте ме разумели. Тако да је то нека јединствена потреба и први пут то радимо врло организовано, и ради се на јединственом буквару за дијаспору.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Звонимир Ђокић.

Изволите.

ЗВОНИМИР ЂОКИЋ: Захваљујем, поштовани председавајући.

Уважени министри са сарадницима, поштовани народни посланици, говорићу о Предлогу закона о електронској управи. Да ли можете да замислите следећу ситуацију у Србији: за оснивање новог предузећа потребно је пет минута, још пар минута потребно је да се покрену банкарски рачуни за ново предузеће; само неколико секунди, дакле мање од минута,

довољно је за потписивање пословних уговора посредством паметних телефона; могућност спровођења избора, било да су локални или парламентарни, гласањем из своје дневне собе или било ког дела света где је доступан интернет; било какав посао који морате обавити са државном управом можете обавити у једном дану путем интернета итд.?

Тешко је замислити такву ситуацију код нас, али таквој Србији тежимо. Упућенији могу претпоставити, али све ово и много више од тога већ годинама уназад могуће је у једној малој, готово најмањој земљи Европске уније, Естонији, држави која се годинама уназад определила за дигитализацију и већ одавно се залаже за то да се у ЕУ доносе и спроводе прописи који ће подржати да се четири слободе ЕУ, а то су слобода кретања људи, роба, услуга и капитала, прошире на још једну, пету – слободу кретања података.

Постојећи прописи о томе где јавне установе и приватна предузећа смеју користити, складиштити и чувати прикупљене податке у земљама ЕУ углавном су скројени према националним границама, а тако је и код нас. Нови прописи и решења који су већ примењени у Естонији а затим и другим земљама ЕУ заиста олакшавају живот грађана јер више нису потребни печати и хрпе папира и потписа, чекање на шалтерима и слично. Недавно сам по ко зна који пут у животу поново доживео чекајући испред једног шалтера у намери да добијем жељену потврду да од службенице чујем – жао ми је, пао је систем. Ужас!

Ево само неких иновација које је Естонија већ одавно увела у праксу: дигитално склапање уговора; могућност оснивања предузећа у Естонији без обавезе да тамо имате пребивалиште или боравиште, па чак не морате ни ногом да ступите у Естонију, тзв. е-резидентност. Трошкови оснивања предузећа али и захтеви државне бирократије сведени су на минимум, па се вођење пословања одвија путем интернета. Није нужно запослити чак ни локалног директора, а опорезивање је врло једноставно. За прве две и по године постојања тог система пријавило се 20.000 физичких лица, правних лица из 138 различитих земаља – замислите, чак и јапански премијер – а Естонци очекују да ће до краја 2025. године имати чак десет милиона е-резидената. Дobar посао, зар не?

Било какав посао који морате обавити с јавном управом у Естонији можете обавити путем интернета; све осим обављања нечега што се сматра високоризичним, попут склапања брака, у шали али и са поносом истичу Естонци. Спровођење избора гласањем из куће, говорио сам о томе – у Естонији су на парламентарним изборима још давне 2011. године гласови путем интернета стизали из 105 земаља света.

Пре двадесет година банкарство путем интернета било је у повоју, а данас чак и пензионери у Србији, дакле код нас, обављају платни промет својим паметним телефонима.

Поштоване колеге, убеђен сам да сте размислили о томе колико се стабала шумског дрвећа посече и трајно уништи само због папира у Народној скупштини Републике Србије. Додајте томе и уништене шуме због потреба осталих институција. Размишљајте о томе.

На крају, желим да се осврнем на претходна излагања и неке скептичне изјаве попут оне да немамо још ни изграђену канализацију, водовод и асфалтиране путеве до својих кућа, а хоћемо да уведемо дигитализацију. Да, господо, хоћемо, јер да је човечанство чекало да свака кућа и свака породица набави по макар једну воштану свећу, ми до данас не бисмо ни сијалицу измислили.

Дакле, ми из Српске напредне странке, предвођени Александром Вучићем, усвојићемо предложене законе и идемо напред. Ко жели, нека нам се прикључи, а ко не, живеће у мраку.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Јасмина Обрадовић.

Имате један минут, преостало време посланичке групе.

Изволите.

ЈАСМИНА ОБРАДОВИЋ: Захваљујем.

Поштовани министри са сарадницима, поштоване колеге, председавајући каже да је остао још један минут. Оно о чему сам желела да говорим данас јесте закон о националном оквиру квалификација Републике Србије и, ево, пре него што почнем било шта, ја ћу одмах и да завршим.

Завршићу на следећи начин: на крају, Посланичка група СНС поднела је одређен број амандмана на овај закон којим свако од нас даје свој допринос у дефинисању појмова, принципа и циљева овог закона. Нашим амандманима желимо да снажно подржимо овај закон, свако из своје визуре. Ја ћу се, пошто ми је то блиско, бавити кадровском политиком с аспекта развоја кадрова у јавним предузећима, али о томе више у расправи о амандманима.

У дану за гласање свакако ћемо подржати све ове законе. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Пошто на листама посланичких група више нема пријављених за реч, пре закључивања заједничког начелног претреса питам да ли желе реч представници посланичких група или још неко ко није искористио своје право из члана 96. Пословника.

Реч има народни посланик Бранка Стаменковић.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Дошли смо до краја начелне расправе. Желим да се захвалим министру што је био коректан, што је одговарао на питања. Нису сви министри расположени да одговарају на питања.

Радује ме у вашем последњем одговору то да стављамо стручност испред папира, јер док је папир био на првом месту, направили смо тај феномен купљених диплома. Морамо наћи начин и с тим да се изборимо.

Ако бисте могли некако то да обећате, да ћете да се трудите, то би било сјајно.

Нећемо се видети сада у расправи о појединостима – жао ми је због тога, нећу имати прилику да представим своје амандмане – зато што су посланици владајуће коалиције опет узурпирали све време предвиђено за представљање амандмана. Желим вам сву срећу да то некако психички преживите. Некако замишљам да ћете, не једном, у себи помислити и плакати за Бранкиним амандманима о бесплатним уџбеницима.

Око бесплатних уџбеника се нећемо никада сложити. Или, чини ми се, у ствари, да је жалосно то што се ми слажемо; верујем да министар сматра да би то било сјајно, да сва деца имају уџбенике, али инсистира да нема пара. Оно у чему се не слажемо јесте да ја тврдим да пара има. Од министра очекујем да се рукама и ногама са тог места на коме се налази бори да ово буде приоритет. То је најбоља популациона политика – помоћи родитељима да економски могу да издржавају више од једног детета.

На крају још само желим да кажем да у овој Народној скупштини када посланици владајуће коалиције добацују, онда је то традиција парламентаризма. Када ја прихватим ту традицију, онда је то за опомену. Срам вас било двоструких аршина! Толико од мене.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колегинице Стаменковић, немојте да износите неистине. Нико вас није ни ометао, нити вам добацивао. Нико. Можда су посланици између себе причали, али нико вам није добацивао.

Јако је безобразно што оптужујете колеге које заиста ништа нису урадиле против вас док сте ви дискутовали.

(Бранка Стаменковић: Ја причам уопштено.)

Немојте ви уопштено. Оптужили сте директно посланике са којима се ви не слажете да вам добацују и да вас ометају, а да ја као председавајући имам двоструке аршине. Управо сте то рекли.

Сад смо дошли до тога да сте ви то уопштено рекли. Нема уопштено.

(Бранка Стаменковић: Не данас, генерално.)

А не данас, а не сада? Добро. Свиђа ми се такав начин размишљања.

Реч има народни посланик Дијана Вукомановић.

Изволите.

ДИЈАНА ВУКОМАНОВИЋ: Захваљујем се, председавајући.

Ево, имам још неколико минута па и ја да кажем коју реч, само једну реченицу о парламентаризму. Подсетићу вас на речи једног од теоретичара енглеског типа конституционализма и парламентаризма, пошто сви знамо да је Велика Британија мајка парламента, који је рекао да Британски парламент може све осим да мушкарца претвори у жену. Ви сте успели чак и у томе. Прочитаћете моју алузију, знате на шта мислим. Сутра ћемо имати прилике да се очи у очи погледамо, надам се, са Владом и министрима, последњи је четвртак у месецу. Дакле, успели сте чак и у томе.

Али, ево, да не буду у том смеру моје завршне речи, хоћу да кажем да ће владајућа коалиција успети да усвоји, својом бројчаном надмоћи, овај сет од пет закона. А ја желим министрима Шарчевићу и Ружићу да не дођу у ситуацију да након две године, као што је овај случај са Законом о уџбеницима, повлаче законе за које се данас залажу и да једноставно кажу да институције Србије нису издржале притисак ових слова и ових папира на којима су написани закони, и да не морају да пишу неке нове законе који ће бити уподобљени са реалним животом и реалном ситуацијом у Србији.

Дакле, ја вам желим да што више спроведете добрих одредаба. Наша посланичка група је такође дала амандмане, али кажем вам да ће та сила, то самопоуздање и то самоуверење кад-тад доћи у судар са реалним животом и реалном ситуацијом у Србији. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Владимир Орлић.

Изволите.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Хвала лепо, господине председавајући.

Господо министри, верујем да је ток ове расправе показао колико смо само били у праву када смо на почетку саопштили да овим предлозима закона заиста суштински нема шта да се замери, да су решења у њима неспорно добра.

Када погледате како је текла ова расправа јуче и данас, суочите се са чињеницом да су изгледа „најозбиљније“ замерке ишле у смеру да ће метарегистар да буде оружје Великог брата и да ће уџбеници који садрже више од педесет страница да делују застрашујуће на ђаке. Е, колико је то озбиљно, свако може сам да закључи, толико су озбиљне и све остале замерке. Ове су биле онако понајкрупније.

Наравно, изrekli су их људи који, ево, сад нам саопштише, нису и даље закључили, а то Пословник лепо предвиђа, колико ко времена за расправу има и како може да га користи, па су слободни, наравно, и они да то ураде сутра или било који други дан; они који су завршили, изгледа, са главним утиском у виду плакања више у сали нису ни присутни, и они који су саопштили да Британију доживљавају за неку мајку, тако нешто.

(Дијана Вукомановић: Мајка парламентаризма.)

Штета што ту за Србију није било места у изјави те врсте. Штета, али опет ништа неочекивано.

Јесу и ови предлози закона, господо министри, добар доказ да су заслужена сва она признања која су добили ресори које ви представљате – међународна признања за ресор просвете о којима смо разговарали и прошли пут када сте били у овој сали али и она која се тичу непосредно Канцеларије за ИТ и е-управу, која је добила престижну награду пре неки дан, награду на светском нивоу за допринос развоју информационог друштва коју додељује Светски самит.

Наравно да нису без разлога и без основа и они добри резултати које постижемо овде на домаћем терену не само кроз добре законе које усвајамо,

који подстичу да будемо друштво знања, друштво компетенције, друштво способних и задовољних људи, већ и да то градимо корак по корак већ данас, на пример кроз отварање нових научноистраживачких центара, уз сарадњу нашег Министарства просвете са успешним домаћим компанијама; кроз подршку различитим програмима који чине да наши људи на тржишту рада већ колико данас, већ колико сутра умеју да пруже више, да им посао буде лакши и да тај посао више вреди.

Тако се односе они којима је заиста до нечега суштински и истински стало. Они, дакле, брину о повереним ресорима, они брину о повереном им друштву, они се труде да свакога дана забележе неки нови резултат. Тај резултат подразумева – да, било је о томе речи и данас – изградњу базичне инфраструктуре тамо где недостаје али и изградњу ове модерне инфраструктуре која чини да будемо свесни у којој се години налазимо, да не само стижемо, већ и где год можемо престижемо оне најуспешније, и у домену дигитализације и у домену е-управе и свих ових сјајних примера о којима су говориле наше колеге из Посланичке групе СНС читавог дана.

Као што смо најавили, мислим да је то учинила управо колегиница Обрадовић, будите уверени, подржаваћемо добра решења и оно што је за Србију неспорно корисно са пуно воље, са пуно труда, како данас тако и у расправи у појединостима, са великом вољом. Хвала вам најлепше.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Пошто више нема пријављених, закључујем заједнички начелни претрес о предлозима закона из тачака 1, 2, 3, 4. и 5. дневног реда.

Настављамо сутра, у складу са чланом 205. Пословника, у 16 сати.

(Седница је прекинута у 18.10 часова.)